

ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ภากร พันธุ์ศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา

เมษายน 2550

ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ภากร พันธุ์ศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา

เมษายน 2550

ภากร พันธุ์ศรี. (2550). *ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร.อุพิทย สุวคันธกุล, อาจารย์ วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งหมายเพื่อศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน 5 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 42 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 42 คน รวม 84 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 คือ ประธานชุมชน จำนวน 42 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 42 คน และสมาชิกชุมชนชุมชนละ 10 คน รวม 504 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ จำนวน 84 ฉบับ และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชน 5 ด้านคือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ จำนวน 504 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามทั้งหมด ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแตกต่างใช้ค่าที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 สาระ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 สาระที่ 2 การอาชีพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 และโดยรวมทั้ง 5 สาระ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก ซึ่งรายด้านและโดยรวมมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน 1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 2. การบริหารวิชาการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 3. การบริหารบุคลากร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.04 4. การบริหารทรัพยากรทาง

การศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.10 5. การตรวจสอบการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08 และโดยรวมทั้ง 5 ด้าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งรายด้านและโดยรวมมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

READINESS AND COMMUNITY PARTICIPATION ON LEARNING MANAGEMENT IN
CAREER AND TECHNOLOGY SUBSTANCE OF THE THIRD LEVEL, OF THE SCHOOLS
UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

AN ABSTRACT
BY
PHAKORN PHANSRI

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Industrial Education
at Srinakharinwirot University

April 2007

Phakorn Phansri. (2007). *Readiness and Community Participation on Learning Management in Career and Technology Substance of the Third Level, of the Schools under Bangkok Metropolitan Administration*. Master thesis, M.Ed. (Industrial Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Oupawit Suwakantakul, Mr. Wiroj Ahengsusophon.

The purpose of this research were to study the readiness and community participation on learning management in career and technology substance of the third level, of the schools under Bangkok Metropolitan Administration into readiness opinion of 4 aspects: curriculum, teachers, teaching materials and building and community participation of 5 aspects: policy and planning determination, academic administration, personnel administration, academic resources administration and checking management administration. The samples used in this study of 2 groups : The Group 1 of overall 84 persons were 42 assistant administrators of department academic and 42 teachers in career and technology substance of the third level and The Group 2 of overall 504 persons were 42 community leader, 42 community committee and 10 community member from all community.

The tool used for data collection were 84 the interview readiness of school 4 aspects: curriculum, teachers, teaching materials and building and community participation and 504 the questionnaire community participation 5 aspects: policy and planning determination, academic administration, personnel administration, academic resources administration and checking management administration. The data were analyzed for the interview and the questionnaire by using frequency, percentage, mean standard deviation and Z-test by Program SPSS/PC⁺

The result of this study found that:

1. The assistant administrators of department academic and the teachers in career and technology substance of the third level have opinion about readiness of school on learning management in career and technology substance of the third level, of the schools under Bangkok Metropolitan Administration at the high level of 5 substance : 1. Living and family life ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.53) 2. Career ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.58) 3. Design and technology ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.61) 4. Information and technology ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.58) 5. Work and career technology ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.62) and overall of 5 substance ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.55) at the high level, there were overall and aspects to lower than the standard high level with statistically significant at .05 level.

2. The community leader, the community committee and the community member have opinion about community participation on learning management in career and technology substance of the third level, of the schools under Bangkok Metropolitan Administration at the high level of 5 aspects : 1. Policy and planning determination ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.01) 2. Academic administration ($\bar{X} = 2.56$, S.D. = 1.03)

3. Personnel administration ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 1.04) 4. Academic resources administration ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 1.10) 5. Checking management administration ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 1.08) and overall of 5 aspects ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 1.01) at the moderate level, there were overall and aspects to lower than the standard moderate level with statistically significant at .05 level.

ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ภากร พันธุ์ศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา

เมษายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้
การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ของ
ภากร พันธุ์ศรี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่.....เดือน เมษายน พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. อุปวิทย์ สุวงศ์นกุล)

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. ไพรัช วงศ์ยุทธไกร)

..... กรรมการ
(อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ)

..... กรรมการ
(อาจารย์โอภาส สุขหวาน)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อุปวิทย์ สุวงศ์นกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ)

ประกาศคุณูปการ

การทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร. อุบัติย์ สุวคันทกุล ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ไพรัช วงศ์ยุทธไกร อาจารย์โอภาส สุขหวาน คณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และข้อแก้ไขต่างๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อดิศักดิ์ นัยพัฒน์ อาจารย์ไพโรจน์ กระจิมทอง อาจารย์อุดมศักดิ์ นาดี และอาจารย์เตือนใจ สาลีขาว ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ของโรงเรียนและชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม และมีส่วนช่วยเหลือในงานวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณนางสาวสุพัตรา สังสะโสภาส นายสิทธิกร สังสะโสภาส นายศรีเทพ ศรีนิยม พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาศรีนครินทร์ และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อบุญส่ง คุณแม่วันดี และนางสาวศनिया พันธุ์ศรี พ.อ.วาทีตย์ นางกรรภิรมย์ นายภาสกร ศรีอรุณ อีกทั้งนายภัทร นางวลัยวัฒนา สุคนธรัตน์ นางสาวปริญญาวารี และนางสาวสุพัตรา พุ่มประดิษฐ์ ที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุน ช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความรักและห่วงใยตลอดมา

ภากร พันธุ์ศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักการจัดการศึกษา.....	9
หลักสูตร.....	25
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	25
หลักสูตรสถานศึกษา.....	30
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี	
ช่วงชั้นที่ 3.....	40
โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	53
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้	
การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3.....	64
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้	
การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3.....	92
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	107
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	119
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	119
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	128
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	130
การจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูล.....	130

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	133
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	133
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	134
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	177
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	177
สมมติฐานในการวิจัย.....	177
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	177
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	178
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	179
การจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูล.....	180
สรุปผลการวิจัย.....	181
อภิปรายผล.....	183
ข้อเสนอแนะ.....	190
บรรณานุกรม.....	202
ภาคผนวก.....	211
ภาคผนวก ก.....	212
ภาคผนวก ข.....	214
ภาคผนวก ค.....	220
ภาคผนวก ง.....	241
ภาคผนวก จ.....	244
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	262

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	28
2 สรุปการวางแผนการดำเนินการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร.....	63
3 แสดงรายชื่อโรงเรียนที่เป็นประชากร จำแนกตามกลุ่ม และสำนักงานเขตในสังกัด กรุงเทพมหานคร.....	120
4 แสดงรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่ม และสำนักงานเขตในสังกัด กรุงเทพมหานคร.....	123
5 แสดงรายชื่อชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่ม และสำนักงานเขตในสังกัด กรุงเทพมหานคร.....	126
6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนใน การจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	134
7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	136
8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัด การศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 สาระ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)...	139
9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัด การศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมและรายด้าน ตามความ คิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดย เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	140
10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัด การศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านหลักสูตร (n = 84) โดย เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	141
11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัด การศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดย เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	142

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านสื่อการเรียนรู้การสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	143
13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	144
14 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	145
15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านหลักสูตร (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	146
16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	147
17 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านสื่อการเรียนรู้การสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	148
18 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	149

บัญชีตาราง (ต่อ)

[illegible]

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	157
27 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสื่อการเรียนการสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	158
28 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	159
29 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	160
30 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านหลักสูตร (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	161
31 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	162
32 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	163

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
33 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00).....	164
34 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00).....	165
35 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00).....	166
36 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารวิชาการ (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00).....	167
37 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารบุคลากร (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00).....	169
38 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00).....	170
39 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00).....	172

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
40 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (n = 84).....	173
41 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (n = 504).....	175
42 ข้อเสนอแนะของบทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	192

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ตัวแปรที่จะศึกษา.....	8
2 ส่วนราชการกรุงเทพมหานคร.....	53
3 โครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	54
4 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเขต.....	55
5 โครงสร้างสำนักงานการศึกษา.....	56
6 แสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบของการเรียนการสอน.....	64
7 กรอบความคิดหลักสู่ตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	70
8 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ตามหลักการและเป้าหมายของการศึกษาไทยมุ่งเน้นให้จัดการศึกษาเพื่อคนทั้งมวล (education for all) และให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (all for education) รวมทั้งจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาทั้งมวล (education for all problem) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2546) ในหมวด 1 มาตรา 9 ระบุให้มีการจัดระบบโครงสร้าง กระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. 2546 : 24-25) ดังนั้นกล่าวได้ว่า การศึกษาไทยมุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการให้โอกาสกับประชาชนในระดับท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาในชุมชนของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนจัดการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “การจัดการศึกษาเป็นของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน” (รำไพ โกมุท. 2545 : 1)

กรุงเทพมหานครมีความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีศักยภาพที่สนองต่อการพัฒนาทางการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ความได้เปรียบในด้านที่ตั้งของสถานศึกษาสะดวกในการเดินทาง และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนรวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครจึงสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนั้นการพัฒนาศึกษาของกรุงเทพมหานครจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์โดยมุ่งเน้นปฏิรูปการเรียนรู้ คำนึงถึงความสำคัญของ ผู้เรียนส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนได้รับการศึกษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาภายใต้วิสัยทัศน์ “ปฏิรูปการเรียนรู้ มุ่งสู่ประกันคุณภาพ เสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย ทันสมัยวิชาการ” โดยมีประชาชนเป็นส่วนร่วม (สำนักการศึกษา. 2547 : ออนไลน์) และจากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นปัจจัยและเงื่อนไขเสริมให้ระบบการศึกษาสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนโดยพัฒนาไปในรูปแบบของโรงเรียนชุมชนให้โรงเรียนเป็นแหล่งสร้าง และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สัมพันธ์สอดคล้องกับพื้นฐาน และปัญหาความต้องการของชุมชนซึ่งจะต้องให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์. 2543 : 6) สำหรับรายงานการวิจัยของธีระศักดิ์ เจริญศรี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่คาดหวังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ การร่วมในการวางแผนวิชาการในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน การสนับสนุนกิจการนักเรียน ดูแลสุขภาพนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน การปลูกคุณธรรม วินัย งานธุรการ และการเงิน ได้แก่ การเสนอแนวทางการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะงานสัมพันธ์กับชุมชนได้แก่ การรับฟังความคิดเห็น และการยอมรับซึ่งกันและกัน การจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนและจากการศึกษา

เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาระบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในชุมชนพบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน 2) ขั้นตอนประชุมเพื่อดำเนินการชุมชนมีส่วนร่วมประชุมโดยส่งตัวแทนในฐานะกรรมการโรงเรียน 3) ขั้นตอนสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูล มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล 4) ขั้นตอนการกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย 5) ขั้นตอนกำหนดความเหมาะสมของรับผู้บริการ 6) ขั้นตอนสร้างรายละเอียด วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมโดยเป็นวิทยากร (สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์. 2543 : บทคัดย่อ)

จากรายงานการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารโรงเรียน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน พูลศรี ไม้ทอง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครพบว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นเท่านั้น ลักษณะที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคือ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกันและชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากมีภารกิจมาก ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเตรียมครู การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญหาที่พบคือโรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากชุมชนเห็นว่า การประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของราไพ โกมุท (2545 : 43-44, 94) ให้ข้อเสนอแนะว่าการกำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต สภาพและความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงต้องมีบทบาทอย่างมากเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การตรวจสอบ การบริหารจัดการ เป็นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นให้สามารถพึ่งตนเองได้และตัดสินใจในการจัดการศึกษาได้เอง

สำหรับการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีจุดประสงค์ที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด และความสนใจของตนเอง จึงเน้นการศึกษาวิชาชีพจัดการศึกษาตามสภาพท้องถิ่นของผู้เรียนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพหรือศึกษาต่อ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะพื้นฐานการประกอบอาชีพสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ลำดับที่ 7 ฐานอาชีพและเทคโนโลยี (วิระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. 2544 : บทนำ) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 เป็นสาระที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้มีทักษะการทำงานสุจริต มีทักษะการจัดการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีกลยุทธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมกับงานอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม สามารถคิด ออกแบบ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ในการทำงาน และทำงานด้วยความรับผิดชอบ ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน ใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่าและถูกวิธี โดยที่สาระที่เป็นความรู้ของกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีประกอบด้วยสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและ

เทคโนโลยี สารที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสารที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ (กรมวิชาการ. 2545 : 2-5)

จากเหตุและผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศได้กำหนดเฉพาะสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น กำหนดคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านของความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและสถานศึกษาเท่านั้น จากนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง โดยทำการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรแกนกลางให้เข้าใจแล้วนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย โครงสร้างหลักสูตร การศึกษา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและรายภาค อีกทั้งต้องจัดทำคำอธิบายรายวิชา กำหนดหน่วยการเรียนรู้แล้วจัดทำแผนการเรียนในที่สุดซึ่งทั้งหมดคือภารกิจที่ต้องจัดทำเพื่อนำไปสู่หลักสูตรสถานศึกษา จากเดิมที่จัดทำเฉพาะการวิเคราะห์หลักสูตรกำหนดการสอน และทำแผนการสอนก็ยากมากอยู่แล้วกลับต้องเป็นการจัดทำทุกส่วนของหลักสูตรเองจึงเป็นเรื่องที่ยากและมีปัญหามากอีกทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านรวมทั้งด้านการศึกษาเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าถ้าหากปราศจากการมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว กิจกรรมเหล่านั้นมักจะประสบความล้มเหลว ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นจึงนับเป็นปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้การจัดระบบการศึกษาสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เนื่องจากจะทำให้ชุมชนมีพลังต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ได้มากขึ้น ถ้าพิจารณาในระยะยาวแล้วผลการมีส่วนร่วมของชุมชนจะนำชุมชนไปสู่การพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ผลของการพัฒนาก็จะสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความพร้อมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลหรือแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดรูปแบบสำหรับการพัฒนา และปรับปรุงการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

กลุ่มที่ 2 ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้รับจากการวิจัยเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับโรงเรียน เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางในการวางแผน และปรับปรุงการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ชุดคือ

1.1 แบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและอาคารสถานที่

1.2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชน 5 ด้านคือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ประชากร 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

ประชากร 2. ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน

ในเขตพื้นที่ของชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ในปีการศึกษา 2548 ประกอบด้วย 5 สาระคือ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยแบ่งเขตการจัดการศึกษาออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มกรุงธนเหนือ และกลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วยโรงเรียน 66 โรงเรียน สำนักงานเขต 35 สำนักงานเขต

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากเขตพื้นที่การศึกษาของชุมชนที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2548 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 41) ประกอบด้วย

เขตพื้นที่การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มกรุงธนเหนือ และกลุ่มกรุงธนใต้ โดยกำหนดเฉพาะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ในปีการศึกษา 2548 ครบทั้ง 5 สาระ ประกอบด้วย สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยกำหนดได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยโรงเรียน 42 โรงเรียน ในพื้นที่ของ 42 ชุมชน สำนักงานเขต 25 สำนักงานเขต

กลุ่มตัวอย่าง 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจำนวน 42 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 42 คน รวม 84 คน

กลุ่มตัวอย่าง 2. ประธานชุมชน จำนวน 42 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 42 คน และสมาชิกชุมชน ชุมชนละ 10 คน รวมทั้งหมดจำนวน 504 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ด้าน ได้แก่

3.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่

3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นที่เข้าใจตรงกันจึงได้กำหนดความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึง หลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี เพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคลโดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิดและการทำงาน ดังประกอบไปด้วย

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม

สาระที่ 2 การอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับหลักการคุณค่า ประโยชน์ของการประกอบอาชีพสุจริตตลอดจนเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ และตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยีสร้างและใช้สิ่งของเครื่องใช้วิธีการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร การค้นหาความรู้ การใช้ข้อมูล และสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือสร้างงาน คุณค่า และผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว และการอาชีพ

3. ช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นการกำหนดตามระดับการพัฒนาของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือจากการศึกษาภาคบังคับ 6 ปี เป็น 9 ปี หรือจากการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-3) และช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6) เพิ่มระดับการศึกษาจนถึง ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ตามมติคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 ถึงปีการศึกษา 2548 จำนวนทั้งสิ้น 35 เขต 66 โรงเรียน

5. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง ความสามารถและสภาพการเตรียมตัวเพื่อตอบสนองกระบวนการในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างเพียงพอเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายในรายวิชา ประกอบด้วย 4 ด้านคือ

5.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ด้านหลักสูตร หมายถึง มีการจัดนำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานครบถ้วนสมบูรณ์และรายวิชาที่เปิดสอนสอดคล้องกับสภาพของสังคม ท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน

5.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ด้านครูผู้สอน หมายถึง โรงเรียนมีการเตรียมตัวครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถ จำนวนครู ทักษะการสอนการปฏิบัติงานตรงกับรายวิชาที่เปิดสอน หรือการเชิญวิทยากรมาอบรมสัมมนา ด้านการจัดทำสาระการเรียนรู้และแผนการสอนตลอดจนการสอนที่เป็นแบบบูรณาการใน 5 สาระ

5.3 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง มีสื่อหรืออุปกรณ์การสอนหลากหลาย ความเพียงพอกับการจัดการศึกษา และเป็นสื่อที่ทันสมัยสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ แต่ละรายวิชาที่เปิดสอน

5.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ความเพียงพอ ความเหมาะสม และคุณภาพเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา ตามรายวิชาที่เปิดสอน

6. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม การแสดงความคิดเห็น การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการหรือความมุ่งหวังในการพัฒนาการศึกษา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาตามความเหมาะสมและความต้องการของชุมชน ตามบทบาทหน้าที่ประกอบด้วย 5 ด้านคือ

6.1 การกำหนดนโยบายและการวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา และวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียนร่วมกับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของคนในชุมชน

6.2 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ในชุมชน

6.3 การบริหารบุคลากร หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานบุคลากร ด้านการกำหนดอัตรากำลัง การสรรหาคัดเลือก การให้รางวัล และการลงโทษผู้บริหาร ครูผู้สอน และการเลือกบุคลากรในชุมชนเข้ามาเป็นวิทยากรในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น

6.4 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนเงินทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ แรงงานชุมชน และแหล่งวิทยากรชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน

6.5 การตรวจสอบการบริหารจัดการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบการบริหารจัดการของโรงเรียนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา งบประมาณของโรงเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ การตรวจสอบการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมติดตามพฤติกรรมนักเรียนในชุมชน และมีส่วนร่วมพิจารณาจัดบริการแหล่งเรียนรู้ชุมชน เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา

7. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาดำเน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

8. ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ปฏิบัติหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

9. ประธานชุมชน หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชน ซึ่งสำนักงานเขตแต่ละพื้นที่ได้มีประกาศแต่งตั้งให้เป็นประธานชุมชน ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยกรรมการชุมชน พุทธศักราช 2534 มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี โดยมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกในชุมชน

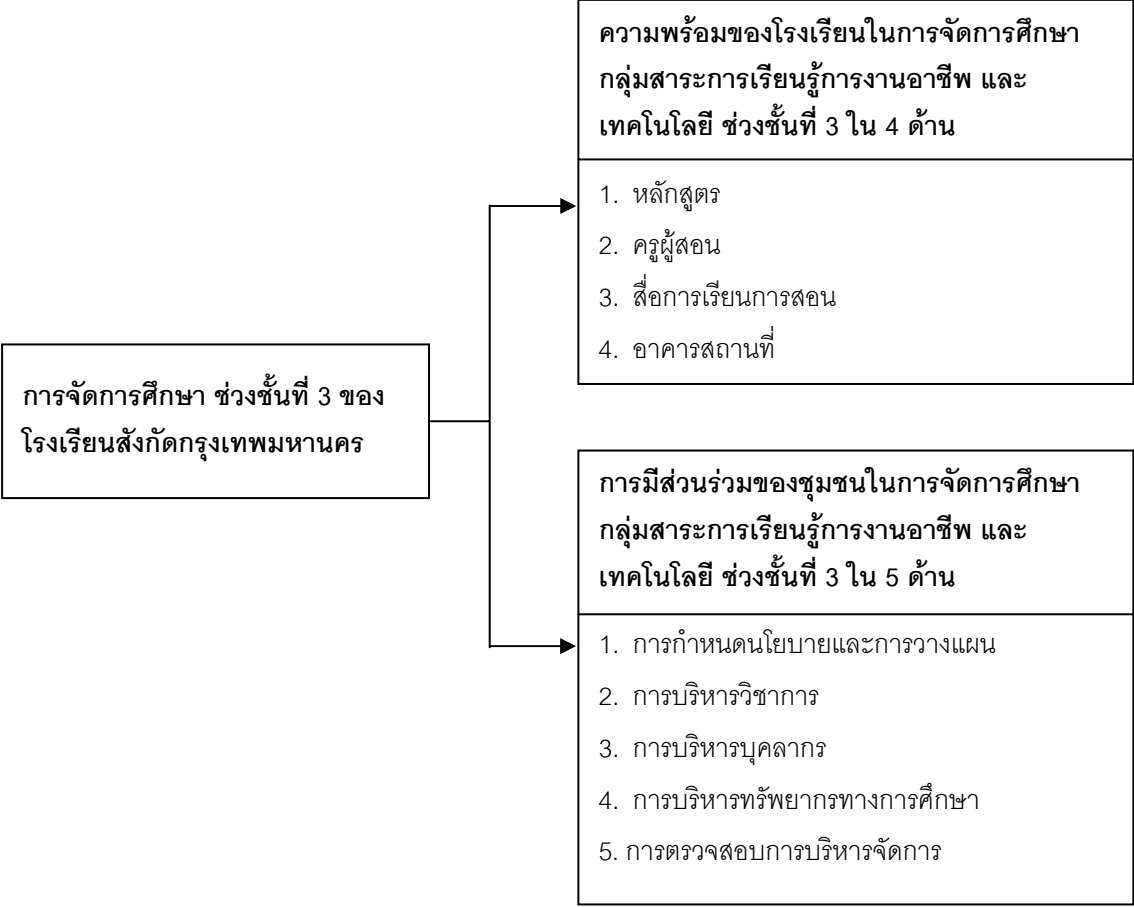
10. คณะกรรมการชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการชุมชน ซึ่งสำนักงานเขตแต่ละพื้นที่ได้มีประกาศแต่งตั้งให้เป็นกรรมการชุมชน ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี โดยมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกในชุมชน

11. สมาชิกชุมชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนเฉพาะเขตพื้นที่ที่มีโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครตั้งอยู่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากขอบเขตของการวิจัยเรื่องความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสรุปเป็น กรอบความคิด (Conceptual Frame Work) ได้ดังนี้

ตัวแปรที่จะศึกษา

ภาพประกอบ 1 ตัวแปรที่จะศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

- 1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก
- 2. ชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการและแนวคิดตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. หลักการจัดการศึกษา
2. หลักสูตร
 - 2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.2 หลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3
3. โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องทำความเข้าใจคำว่า “การศึกษา” ก่อนการศึกษาตามความหมายกว้าง หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่นำบุคคลเข้าสู่การดำรงชีวิตในสังคม เป็นกระบวนการอบรมนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติปฏิบัติตนและประกอบอาชีพการงานร่วมกับมนุษย์อื่นได้อย่างเหมาะสม การศึกษาตามความหมายนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการเตรียมตัวเพื่อให้บุคคลมีทักษะ ความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษาดังที่กล่าวนี้มีไว้เพื่อประโยชน์ของคนแต่ละคนเท่านั้น แต่มุ่งไปสู่สังคมในภาพรวมคือการนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีเอกภาพ อันเนื่องมาจากสมาชิกของสังคมมีคุณภาพ และร่วมสร้างประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนอาศัยอยู่ โดยสรุปการศึกษาเป็นกระบวนการให้และรับความรู้ และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมมีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

สำหรับคำว่า “การจัดการ” นั้นเป็นคำรวมที่ครอบคลุมการดำเนินการบางสิ่งบางอย่างโดยมีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุอย่างชัดเจน มีการกำหนดรูปแบบกระบวนการ มีการจัดองค์การ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบชัดเจน มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ ผู้ดำเนินการเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการทั้งหมดนี้คือการจัดการซึ่งต้องกระทำอย่างเป็นระบบ มีแผน มีเป้าหมาย

มีผู้รับผิดชอบและมีเครื่องมือกลไกที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ ทั้งนี้การจัดการศึกษาก็คือกระบวนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ในกระบวนการจัดการศึกษานี้ มีบุคคลหลายคนและหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน ประชาคม เอกชน สื่อมวลชน วัด โรงเรียน และที่สำคัญมากคือรัฐบาล และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

สังคมมีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการประกอบอาชีพหลากหลาย เนื้อหาของการศึกษายังต้องมีความหลากหลาย สาระของการศึกษาจึงต้องครอบคลุมทั้งวิถีการดำรงชีวิต การประพฤติปฏิบัติตน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ประสบการณ์และความเป็นไปของสังคมในอดีต ปัจจุบัน และที่จะไปสู่อนาคตรวมทั้งเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิควิธีการประกอบอาชีพ การจัดการศึกษาในภาพรวม เป็นเรื่องที่สังคมและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดขึ้นได้ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.1.1 ความหมาย ความจำเป็น และวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

1. ความหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์

เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีการดำเนินการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ด้วย

2. ความจำเป็นในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน และเป็นการลงทุนเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาของสังคม ทั้งนี้ เพราะการศึกษาส่งผลกระทบและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิต ยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วอันเป็นผลจากพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีด้านการสื่อสารใหม่ ๆ พัฒนาการเหล่านี้ย่อมท้าทายต่อการจัดการศึกษา เพราะได้เปิดโอกาสและให้ช่องทางการเรียนรู้แก่บุคคลจำนวนมาก โดยให้รับรู้มากขึ้นและมีเส้นขีดค้นด้านระยะทางน้อยลงกว่าเดิมมาก การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะต้องการทรัพยากร (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี) สนับสนุนจำนวนมาก ต้องมุ่งไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกันของสังคม ต้องนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์อย่างแท้จริง ในแง่นี้ การจัดการศึกษาจึงต้องมีการกำหนดเพื่อประกันว่ามนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตรงตามเป้าหมายร่วมกัน รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษายังมีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้าน ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการสนับสนุน

เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย การจัดการศึกษาที่อยู่กับที่ย่อมหมายถึงความล้มเหลว ไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์

3. วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษามุ่งเป้าหมายระยะยาวสำหรับการพัฒนาของแต่ละบุคคล และการพัฒนาสังคม แต่การจัดการศึกษาโดยทั่วไปย่อมมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งบรรลุหลายประการได้แก่

3.1 ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษาวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจหรือตามโอกาสของแต่ละคนได้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่าโรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ สถานศึกษาปฐมวัย ทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา

3.2 เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็กในวัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนขั้นพื้นฐานได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย เซลล์ประสาท ความสนใจ ที่เหมาะสม มีความพร้อมในการศึกษาระดับสูงขึ้นได้ การจัดการส่วนนี้ โดยทั่วไปเป็นความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น

3.3 ให้โอกาสทางการศึกษา โดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษามากตามปกติ ที่มีอยู่หลากหลายการจัดการศึกษาลักษณะนี้ มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิฐานะยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทางร่างกาย จิตใจ หรือสติปัญญา การจัดการศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการโดยสถานศึกษาเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรือโดยวิธีการอื่น นอกเหนือระบบและตามอัยยาศัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

3.4 ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์นี้มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น ด้านการเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการในรูปแบบการประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การดูงาน การฝึกปฏิบัติเฉพาะ เป็นต้น

3.5 พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มตามความสามารถและตอบสนองวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาข้อนี้เน้นการพัฒนามนุษย์ในลักษณะบูรณาการ คือให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ค่านิยม ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งตามปกติควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา แต่หากสถานศึกษาไม่สามารถดูแลให้ครบถ้วนได้ ก็ต้องจัดส่วนเสริมเติมในลักษณะการฝึกอบรมเฉพาะ การแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.1.2 เป้าหมายของการจัดการศึกษา

เป้าหมายของการจัดการศึกษาในภาพรวมคือสมาชิกทุกคนในสังคม การจัดการศึกษาให้ครบถ้วนครอบคลุมได้ จึงต้องมีการแบ่งกลุ่มประเภทของเป้าหมายออกตามความเหมาะสมในการจัด เช่น แบ่งตามอายุ แบ่งตามสาระเนื้อหา แบ่งตามลักษณะบุคคล เป็นต้น

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอาจแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็กก่อนวัยเรียน เมื่อทารกคลอดออกจากครรภ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติ หรือคนเลี้ยงดู เป็นกลุ่มบุคคลเริ่มแรกที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดู และขณะเดียวกันก็ให้การศึกษาอบรมด้วย การให้ศึกษาลักษณะนี้ โดยทั่วไปยังไม่เป็นระบบ แต่เป็นธรรมชาติ จึงยังไม่ถือว่าเป็นการจัดการศึกษา

เมื่อทารกเติบโตขึ้นพอช่วยตนเองได้แล้ว พ่อแม่ซึ่งต้องมีภาระประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงลูก ไม่อาจดูแลบุตรได้ ก็ปล่อยให้ผู้อยู่ในการดูแลของบุคคลอื่น เช่น บุคคลในกลุ่มเครือญาติ หรือมิฉะนั้นก็ต้องจ้างคนดูแล ทางเลือกอีกประการหนึ่งคือการส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ปฐมวัย ศูนย์รับเลี้ยงเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาเบื้องต้นที่มีการจัดการศึกษา

เมื่ออายุถึงวัยประมาณสามขวบ สถานศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบและมีรูปแบบมากขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กวัยนี้เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการเตรียมความพร้อม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. บุคคลในวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนโดยทั่วไปหมายถึง ผู้ซึ่งรัฐกำหนดให้ผู้ปกครองต้องนำไปเข้าเรียน คือ อยู่ในข่ายการศึกษาภาคบังคับ โดยแต่ละประเทศกำหนดอายุไว้แตกต่างกันไปตามที่เห็นว่าเหมาะสม สำหรับประเทศไทยกำหนดให้การศึกษาในระดับประถมถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามเป็นการศึกษาภาคบังคับ ระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้อาจแบ่งได้หลายระดับ ได้แก่

2.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลในวัยเรียนในระบบการเรียนในโรงเรียน ในครอบครัว หรือในสถานศึกษารูปแบบอื่น ในประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานไล่เรียงกันไปตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หก) ไปจบจบชั้นมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก) การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมักใช้เวลาประมาณสิบสองปีเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปลายของการศึกษาระดับนี้ เยาวชนที่สนใจศึกษาสายอาชีพแทนที่จะศึกษาสายสามัญ ก็อาจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพซึ่งได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาระดับต้นต่าง ๆ ได้

3. ผู้ด้อยโอกาส หรือบุคคลลักษณะพิเศษ กลุ่มเป้าหมายนี้เป็นคนกลุ่มพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากบุคคลปกติทั่วไป สิ่งที่ทำให้แตกต่างนั้นอาจเกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจ คือคนจนที่ด้อยโอกาสในการเล่าเรียนตามปกติ ผู้ด้อยโอกาสหรือบุคคลลักษณะพิเศษเฉพาะเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กอื่น แต่การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จำเป็นต้องจัดให้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะและความจำเป็นสำหรับกลุ่มด้วย โดยอาจต้องมีครูที่ได้รับการอบรมมาเป็นการเฉพาะ ในกรณีที่ผู้ด้อยโอกาสร่วมเรียนในชั้นเรียนปกติ ครูจำเป็นต้องให้ความสนใจผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ สำหรับผู้บริหารที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสต้องมีความเข้าใจ มีทักษะและได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะอย่างพอเพียงในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

4. ผู้มีงานทำ ผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วเป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่ง บุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษามาแตกต่างกัน และมุ่งศึกษาเพิ่มเติมโดยมีเหตุผลต่างกันไป นอกจากนี้ หน่วยงานทางการศึกษาอาจจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การศึกษาสัจจวัตรที่ผู้สอนตระเวนให้ความรู้ การศึกษาผ่านสื่อโทรคมนาคม การศึกษาโดยเอกสารหรือสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองต่าง ๆ การจัดการศึกษาเช่นนี้ อาจมีการรับรองวุฒิให้หรืออาจไม่เทียบวุฒಿಯ่างเป็นทางการก็ได้ การจัดการอบรมสำหรับผู้มีงานทำนั้น รวมถึงครูซึ่งต้องมีการพัฒนา

ตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย ครูจึงควรสนใจติดตามรับการอบรมตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตน

5. ประชาชนทั่วไป ประชาชนทั่วไปถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์สำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีและการเพิ่มพูนความคิดความอ่านของตนอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาลักษณะนี้ถือเป็นส่วนเสริมจากการที่ประชาชนได้เรียนรู้จากสื่อมวลชนจากกลุ่มคนใกล้ชิด การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนอาจทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ได้หลากหลาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป การจัดการศึกษาเสริมรูปในการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก

1.1.3 องค์ประกอบของการจัดการศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่

1. สาระเนื้อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการศึกษามักจัดทำหลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระ หลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาแต่ละระดับ แต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้ด้วย เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

2. ครูผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้แก่ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพชั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับครูและอาจารย์ก็ต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตาม เรียนรู้เนื้อหาวิชาการวิชาชีพใหม่ ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอนตลอดเวลา อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

3. สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ กระดานเขียนหนังสือแบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดจนถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับการสอนของตนด้วย

4. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่งเน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำชมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่ ๆ นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

5. ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการศึกษา ยังมีผู้รับผิดชอบที่อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่น ๆ

6. เงินทุนสนับสนุน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาผลตามเป้าหมาย

7. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียนและบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัย และการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดการบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสม

8. ผู้เรียน ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียนคือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะในสถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ “ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาและการศึกษาต้องจัดสำหรับทุกคน”

1.1.4 ดัชนีชี้วัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษานั้น เน้นที่คุณภาพของผลผลิตของกระบวนการศึกษาเป็นหลัก ส่วนปริมาณเป็นปัจจัยรอง กล่าวคือ การจัดการศึกษาต้องถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในเชิงคุณภาพเป็นเกณฑ์ โดยมีดัชนีชี้วัดบางประการดังต่อไปนี้

1. คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียนถือว่าเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา คำว่า “คุณภาพของผู้เรียน” มีความหมายครอบคลุมหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะและพฤติกรรม ดัชนีชี้วัดคุณภาพของผู้เรียนซึ่งจะใช้วัดผลการจัดการศึกษาต้องเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อมที่มาจากการจัดการศึกษาไม่ใช่ผลบังเอิญหรือผลที่ไม่เกี่ยวเนื่องกัน ในแง่คุณภาพของผู้เรียน ครูควรกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (วัตถุประสงค์ที่วัดได้จริง) ที่มุ่งให้เกิดขึ้น อันเป็นผลจากการจัดการเรียนการสอนของครู และประเมินวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพื่อวัดประสิทธิภาพของวิธีการสอนของตน

2. คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนขึ้นกับปัจจัยหลายประการซึ่งเป็นปัจจัยชี้วัดในระบบประกันคุณภาพการศึกษา เช่น คุณภาพของครู สภาพแวดล้อม รูปแบบและระบบการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยี กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งที่น่ามากำหนดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของการจัดการศึกษาได้ ครูต้องถือว่าการพัฒนาคุณภาพของการสอนนั้น เป็นความท้าทายของอาชีพครู และต้องไม่หยุดยั้งในการปรับปรุงคุณภาพดังกล่าว ทั้งโดยการค้นคิดเองหรือการเข้ารับการอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อศิษย์ของตน

3. ความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องมีค่าใช้จ่ายความคุ้มค่าจึงถือเป็นดัชนีชี้วัดการจัดการศึกษาด้วย คำว่าความคุ้มค่ามิได้หมายถึงการประหยัดด้านงบประมาณแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษานั้นให้ผลคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ บ่อยครั้งเราพบว่า ค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนอาจสูงกว่าการจัดการศึกษานอกระบบ แต่ต้องถือว่าคุ้มค่า เพราะผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมในสังคม มีเพื่อน มีผู้ให้คำแนะนำปรึกษาในด้านต่าง ๆ แต่ในทางตรงกันข้ามหากพบว่าการจัดการศึกษาในชั้นเรียนนำไปสู่

การติดยาเสพติด การมั่วสุมทางเพศ ความเสื่อมทางศีลธรรม หรือความไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพและชีวิต ก็ต้องถือว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สร้างผลดังกล่าวไม่คุ้มค่า จำเป็นที่ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาหรือผู้สนับสนุน ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต้องทบทวนแก้ไขโดยเร็ว

4. ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ผลลัพธ์หรือผลสะท้อนหมายถึง ผลต่อเนื่องที่เกิดจากการจัดการศึกษา เช่น นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประจำจังหวัดแห่งหนึ่งได้คะแนนระดับดี ถือเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพผู้เรียน ส่วนนักเรียนจากโรงเรียนนี้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้เป็นจำนวนมาก ถือเป็นผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้ และการที่ศิษย์เก่าของโรงเรียนไปประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน ก็ถือเป็นผลลัพธ์ ต่อเนื่องกันไป ส่วนผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศหนึ่ง ก็พิจารณาได้จากความเจริญของ ประเทศ สภาพปัญหาภายในประเทศ หรือความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ส่วนหนึ่งอันเกิด จากคุณภาพของประชากรที่ได้รับการศึกษาของประเทศ เป็นต้น

ดัชนีชี้วัดข้างต้นนี้เป็นเพียงตัวบ่งชี้กว้าง ๆ ที่ผู้บริหารต้องไปแจกแจงรายละเอียดเพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลของการ บริหาร ครุ่นำไปกำหนดเป้าหมายผลการสอนของตน ส่วนผู้แทนชุมชนและท้องถิ่นหรือผู้ปกครองอาจเลือกประยุกต์ เพื่อประเมินความสำเร็จของการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษา ทั้งนี้ การกำหนดดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว มิได้มุ่งเพียงประเมินความดีความชอบหรือฐานะตำแหน่งของบุคคล แต่ควรนำไปใช้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาได้ทราบสภาพภาพของตนเอง เปรียบเสมือนกระจกส่องตัวเอง อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุง พัฒนาหรือแสวงหาการช่วยเหลือสนับสนุนต่อไป

1.2 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลาย ประการ และได้เสนอประเด็นที่เน้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดการศึกษาแนวใหม่ ที่มีลักษณะเป็นการปฏิรูป การศึกษา โดยกล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัด การศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.2.1 ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

มาตรา 6 ของกฎหมายระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข”

ตามความข้างต้น เป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงอยู่ที่คนไทยโดยทั่วไป ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาให้เป็น คนดี มีประโยชน์ มีความครบถ้วนทุกด้าน คือ

1. ทางกาย คือมีสุขภาพดี สมบูรณ์ แข็งแรง หมายความว่า การจัดการศึกษาต้องครอบคลุมถึงกิจกรรมที่ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น ส่งเสริมการออกกำลังกาย ส่งเสริมกีฬา ส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการ รวมทั้งจัด สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อสุขภาพลักษณะ ปลอดภัยจากภาวะมลพิษ ปลอดภัยจากยาเสพติด และปลอดภัยจากภัย ทั้งหลายที่อาจจะกระทบกระเทือนต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นภัยจากมนุษย์ นอกเหนือจากหน้าที่ในการ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยแล้ว ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องคาดการณ์และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อผ่อน คลายหรือแก้ไขปัญหาค่าได้ทันเหตุการณ์

2. ทางจิตใจ คือ มีจิตใจที่อดทนเข้มแข็ง สามารถเผชิญกับปัญหาหลากหลายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตัวเอง สามารถอดทนอดกลั้นต่อแรงกดดันต่าง ๆ

3. ทางสติปัญญา คือการใช้ความคิดและเหตุผล

4. ความรู้ คือการมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้และทักษะด้านภาษา คณิตศาสตร์ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

5. คุณธรรมและจริยธรรม แสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความละเอียดต่อการประพฤติตนในทางเสื่อมเสียหรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม

6. มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รักวัฒนธรรมไทย มีเอกลักษณ์ไทย มีมรรยาทและการวางตนในสังคม รู้จักประมาณตนเอง

7. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้ได้รับการศึกษาจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเชื่อเพื่อเชื่อแก่ผู้อื่น ประนีประนอม มีความเมตตากรุณา มีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่น และดำเนินบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม

คุณลักษณะที่ดีอันเป็นที่พึงประสงค์นี้ถือเป็นมาตรฐานหรือดัชนีชี้วัดครู ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้นำชุมชนและประชาชนต้องช่วยกันส่งเสริมสนับสนุน ยกย่องและตั้งความคาดหวังให้แม่แบบสำหรับลูกหลานตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะดังกล่าวเพราะหากแม่แบบไม่ดี เยาวชนก็จะยึดถือเป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพวกเขาตามไปด้วย

1.2.2 หลักการในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการการศึกษาไว้ และใช้หลักการดังกล่าวเป็นตัวกำหนดสาระเนื้อหาของกฎหมายว่าด้วยการศึกษา

หลักสำคัญในการจัดการศึกษา (ตามมาตรา 8) กำหนดไว้ 3 ประการคือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

1. การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน หลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของตน แต่แต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดยรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้เพราะสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปรอบตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2. การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทย เป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

3. การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีประติสฐคิดค้นมาแล้ว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลกและทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมเพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาไว้ด้วย (มาตรา 9) ได้แก่

1. หลักเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการ และเป้าประสงค์ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของตน

2. หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School-based management) ตามหลักการนี้ จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบาย เกณฑ์และมาตรฐานออกจากงานด้านปฏิบัติหรืองานบริการทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เกณฑ์และมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวพอควรแล้ว ก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบ เพราะการมอบอำนาจโดยไม่มีกติกา ก็เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ โดยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษารวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อสินค้าและบริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย อย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ตระหนักว่าผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบประกันคุณภาพ และต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับการประกันคุณภาพของตนให้คงได้ รวมทั้งยกระดับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

4. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการอบรมมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งนี้ โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

5. การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเป็นทรัพยากรจำเป็นแต่รัฐไม่สามารถจัดหาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกคนในการจัดการศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

1.2.3 สิทธิและหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษา

1. การประกันสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งยวดสำหรับการยกระดับคุณภาพประชากร ถือเป็นการลงทุนสำคัญอย่างน้อยรัฐต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน โดยการรองรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย กฎหมายจึงกำหนดให้รัฐต้องประกันความเสมอภาคเท่าเทียมกันของบุคคลในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี การประกาศสิทธิเช่นนี้จึงเป็นการรับรองความเสมอภาคพื้นฐานของบุคคลในการเตรียมตัวเพื่อการใช้สิทธิสำหรับอนาคต และหากประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น รัฐบาลก็อาจประกันโอกาสในการศึกษาโดยไม่ให้เป็นภาระของผู้ปกครองได้สูงขึ้นต่อไป

2. การจัดแหล่งเรียนรู้ นอกจากการประกันสิทธิรับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว รัฐยังมีหน้าที่ต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (มาตรา 25) ทั้งนี้เป็นไปตามหลักที่ว่า การศึกษาต้องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มในฐานะที่เป็นประชาชนคนไทย และการศึกษาต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคนไทยสามารถแสวงหาได้โดยสะดวก การจัดแหล่งเรียนรู้เช่นนี้ ถือเป็นภาระจำเป็นที่ประเทศอารยะทั้งหลายต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดผล

3. การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อกล่าวถึงคำว่า “รัฐ” แล้ว ต้องคำนึงถึงองค์กรของรัฐอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนดูแลกันเอง ภายใต้การกำกับของรัฐ นั่นคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นที่เป็นอยู่ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการศึกษาอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระบบขั้นพื้นฐาน ต่อไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขยายบริการด้านอื่นมากขึ้น เช่น การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.2.4 สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษา

กฎหมายกำหนดทั้งสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษาไว้กว้างขวางกว่าที่เคยเป็นมาในอดีตมากดังนี้

1. สิทธิที่ได้รับจากการจัดการศึกษาของรัฐ บุคคลต้องมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี รัฐต้องจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สิทธิส่วนนี้ได้รับการประกันไว้ไม่เพียงในกฎหมายการศึกษาเท่านั้น แต่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

นอกจากนี้บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้นด้วย (มาตรา 10) เหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษาปกติอาจทำให้ไม่สามารถพัฒนามูลค่าบุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้ และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับการทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน

2. หน้าที่ในการจัดการศึกษา กฎหมายกำหนดหน้าที่ในการจัดการศึกษาของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุคคลในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ ตลอดจนต้องจัดให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว (มาตรา 11) ตามความข้อนี้ ประชาชนทุกคนซึ่งมีบุตรหลานหรือผู้อุปการะต้องมีภาระตามกำลังความสามารถสองระดับ

ภาระขั้นแรก คือการส่งบุตรหลานหรือผู้ได้ปกครองของตนเข้ารับการศึกษาระดับภาคบังคับ (เทียบได้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม) ภาระส่วนนี้เป็นภาระบังคับซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองที่ละเลยอาจได้รับโทษได้

3. สิทธิในการจัดการศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง (มาตรา 12)

ด้วยเหตุผลที่ว่า การศึกษาเป็นเรื่องของประชาชนทุกหมู่เหล่า เริ่มตั้งแต่ครอบครัวเป็นต้นไป ดังนั้นไม่เพียงประชาชนจะต้องมีหน้าที่สนับสนุนการศึกษาแก่บุตรหลานของตนเท่านั้น แต่ยังมีสิทธิจัดการศึกษาได้ด้วย คือต้องถือว่ารัฐไม่มีอำนาจผูกขาดในการจัดการศึกษา หากประชาชนสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน ก็ต้องยอมให้ประชาชนมีสิทธิจัดการศึกษา

ดังนั้น ตามกฎหมายฉบับนี้ ประชาชนอาจจัดการศึกษาได้หลากหลาย เช่น ครอบครัวอาจจัดการศึกษาได้เอง คือพ่อแม่เป็นผู้สอนเอง หรือหลายครอบครัวร่วมกันจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน ในทำนองเดียวกัน

4. สิทธิประโยชน์จากการจัดการศึกษา เมื่อจัดการศึกษาแล้ว ประชาชนก็ย่อมมีสิทธิประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากรัฐ ดังนี้ (มาตรา 13 และ 14)

4.1 การสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน รัฐต้องเข้ามามีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้จัดการศึกษาภาคประชาชนมีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับบุตร หรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ เช่น อาจ

ช่วยเหลือทางวิชาการ การแนะนำให้คำปรึกษา การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ การสนับสนุนให้ใช้เวลาบางส่วนเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติของรัฐ เป็นต้น

4.2 เงินอุดหนุนจากรัฐ เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องมีค่าใช้จ่ายเพราะเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ดังนั้นเมื่อรัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายอยู่แล้ว รัฐก็พึงจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ครอบครัวหรือกลุ่มประชาชนด้วย ส่วนจะมากน้อยเพียงใดและจัดสรรอย่างไรก็เป็นเรื่องที่รัฐจะกำหนด โดยให้ออกเป็นกฎหมาย

4.3 การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา สิ่งที่รัฐจะสนับสนุนนอกจากเงินอุดหนุนแล้วก็คือการสนับสนุนด้านภาษี คือลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีในกรณีที่ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายการศึกษา

1.3 ระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.3.1 รูปแบบของการจัดการศึกษา

รูปแบบการศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดนั้นแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบเช่นนี้ หมายถึง การศึกษาที่จัดรูปแบบไว้แน่นอนเป็นเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน ส่วนใหญ่จัดในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งเรารู้จักคุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว การศึกษาระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกลก็ได้

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานอกระบบได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ การศึกษารูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้อาสาเลือกเนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับตนได้ และสามารถใช้เวลาที่ปลอดจากการกิจการงานอื่นศึกษาเล่าเรียนได้ จึงเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้รูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลาย เช่น การฟังบรรยายพิเศษ การศึกษาจากเอกสาร การเยี่ยมชม การชมการสาธิต การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การสืบค้นเนื้อหาสาระจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ร่วมกับชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารและครูควรเข้ามามีส่วนใกล้ชิดร่วมมือกับประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ

1.3.2 ระดับการศึกษา

การจัดการศึกษาอาจแบ่งออกได้หลายระดับแล้วแต่วัตถุประสงค์ของผู้จัด เช่น แบ่งออกเป็นการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา เป็นต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

1.3.3 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับบุคคลเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคม หากมองสภาพตามความเป็นจริง ประชาชนยังได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ครบถ้วน รัฐก็ต้องกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับเป็นขั้นต่ำไว้ก่อน สำหรับประเทศไทยได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้เก้าปี ซึ่งรัฐต้องกำกับดูแลให้เกิดผลให้ได้มากที่สุด หลังจากนั้นก็ควรยกระดับการศึกษาภาคบังคับให้สูงขึ้นในโอกาสต่อไปให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดว่าประกอบด้วย การศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 16)

ตามมาตรา 18 กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา คำว่าสถานศึกษานั้นมีความหมาย 3 ประการคือ

1. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

2. โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

3. ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์การชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด

การจัดการสถานศึกษานั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการและผู้บริหารเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโดยแต่ละโรงเรียนต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา กรรมการประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา 40) โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

สำหรับโรงเรียนเอกชนซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้เป็นนิติบุคคลก็ต้องมีคณะกรรมการการบริหารด้วยเช่นกัน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ

การจัดการสถานศึกษาที่มีคณะกรรมการและผู้บริหารเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบนั้น โดยทั่วไปผู้อำนวยการสถานศึกษาจะทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจร่วมกันคือ การแยกบทบาทระหว่างคณะกรรมการกับผู้บริหาร คณะกรรมการมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดนโยบายทิศทาง ให้ความเห็นชอบการตัดสินใจสำคัญของสถานศึกษา และกำกับให้ผู้บริหารปฏิบัติตามนโยบาย หลักเกณฑ์ หรือระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา แต่ผู้บริหารมีหน้าที่บริหารและต้องรับผิดชอบในการตัดสินใจดำเนินการของตน ความรับผิดชอบนี้อาจบิดเบี่ยงไปให้คณะกรรมการ

1.4 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาครอบคลุมทั่วประเทศ แต่อาจแบ่งบทบาทของกลุ่มประเภทที่ร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาได้ดังนี้

1.4.1 บทบาทของรัฐในการจัดการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ได้ระบุไว้เช่นกัน

รัฐจะต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ (มาตรา 81 รัฐธรรมนูญ)

นอกจากนี้ รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (มาตรา 25 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) การดำเนินการเช่นนี้ ครูอาจถือโอกาสในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เยี่ยมชมหรือใช้ศึกษาเนื้อหาวิชาที่ครูสอน แทนที่จะตรงผู้เรียนไว้แต่ในชั้นเรียนเท่านั้น

1.4.2 บทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา

บทบาทสำคัญโดยทั่วไปของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาคือการวางแผน จัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน จัดและบริหารชั้นเรียน จัดและดูแลรักษาอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ บริหารงานวิชาการ การเงิน บริหารงานบุคคล ดูแลสุขภาพอนามัยของผู้เรียน สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้กำหนดบทบาทสำคัญไว้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน หมายความว่า ผู้สอนต้องถือว่าผู้เรียนเป็นคนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนก็ต้องคำนึงถึงความแตกต่าง

2. ฝึกทักษะและวิธีคิด สถานศึกษามีหน้าที่ฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักคิด เพิ่มพูนทักษะในการจัดการ ฝึกฝนการเผชิญสถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ และสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา หมายความว่า การเรียนการสอนที่ดีไม่ใช่เน้นที่การท่องจำสาระในหนังสืออย่างเดียว แต่ต้องเตรียมตัวผู้เรียนให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา

3. จัดให้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ดีต้องมาจากการฝึกฝนปฏิบัติจริงของผู้เรียนโดยครูและสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เยี่ยมชมสถานที่ และเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตจริง เนื้อหาสาระที่สถานศึกษาจัดให้นั้น ไม่ควรทุ่มเน้นด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ แต่สถานศึกษาต้องจัดให้มีสัดส่วนผสมผสานอย่างเหมาะสมทั้งในเรื่องเนื้อหาสาระและวิธีการเรียนรู้ทั้งในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ การประพฤติปฏิบัติ การมีคุณธรรม

ค่านิยมที่ดี การมีสัมพันธที่ดีกับผู้อื่น โดยอาจแทรกสาระ กิจกรรม การฝึกฝนปฏิบัติ การคิด การปลูกฝังค่านิยมไว้ในทุกวิชา

นอกจากนี้สถานศึกษายังมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ และขณะเดียวกัน สถานศึกษาก็ควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทุกเวลาทุกสถานที่ โดยร่วมมือกับทุกฝ่าย คือบิดามารดา ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ในทุกโอกาส

1.4.3 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจในการจัดกิจกรรมสาธารณะ ซึ่งรวมทั้งด้านการศึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการศึกษาอยู่แล้ว และมีแนวโน้มที่จะได้รับบทบาทมากขึ้น ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งเพื่อส่งเสริมให้เกิดความพร้อมกว่าที่เป็นอยู่

ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น กระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมยังมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนหลายประการ ดังนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์โดยรัฐมีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดูแลเชิงมาตรฐาน ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ยังไม่ได้จัดการศึกษา ต้องการจัดการศึกษาขึ้น เช่น ต้องการตั้งโรงเรียนในเขตพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ รัฐก็ต้องดูแลว่าการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นหรือไม่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมเพียงใด ทั้งนี้เพื่อประกันว่าเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาแล้ว ประชาชนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. การสนับสนุน รัฐมีหน้าที่ประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐาน เป็นบทบาทช่วยเหลือส่งเสริม แต่รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงและบังคับบัญชาในแง่ที่รัฐมีหน้าที่ให้ข้อมูล ให้แนวทาง และให้คำแนะนำเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยกระดับการจัดการศึกษาของตน

3. เสนอแนะงบประมาณ กระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีหน้าที่เสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องคำนวณค่าใช้จ่ายต่อหัวผู้เรียน และเสนอแนะให้หน่วยจัดสรรงบประมาณพิจารณา แต่กระทรวงไม่ได้มีหน้าที่จัดสรรงบประมาณการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ถึงแม้เป็นสิทธิหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีงบประมาณของท้องถิ่นสนับสนุน แต่ก็ต้องเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานที่รัฐกำหนด ต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษา ต้องมีระบบประกันคุณภาพ ครูและผู้บริหารการศึกษาต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และต้องได้รับการประเมินคุณภาพจากภายนอกด้วย

1.4.4 บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา

เอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษามานานแล้ว และรัฐส่งเสริมให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท โดยรัฐต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาของเอกชนเพื่อมิให้การจัดการศึกษาของรัฐส่งผลกระทบกับการดำเนินการของเอกชน

ในกรณีที่เอกชนจัดการศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนต้องเป็นนิติบุคคล กฎหมายการศึกษายอมรับบทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา และใช้หลักการเดียวกันกับสถานศึกษาอื่น คือ หลักการกระจายอำนาจ กล่าวคือ รัฐจะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวควบคุมการจัดการศึกษาของเอกชนจนเกินความจำเป็น โดยการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ

1.4.5 บทบาทของบุคคล ครอบครัว และสถาบันสังคมในการจัดการศึกษา

ผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน และสถาบันสังคมมีบทบาทเข้าร่วมในการจัดการศึกษาได้หลายประการ ทั้งในการจัดการศึกษาซึ่งต้องได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวได้แล้ว แต่ต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาที่เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐจัดให้แก่บุตรหลานของตนอีกหลายประการ คือ

1. ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานตน เช่น เลือกสถานศึกษาให้บุตรหลาน ร่วมตัดสินใจทิศทางการศึกษาของบุตรหลาน
2. ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร พัฒนาการของบุตรหลานและการเรียนการสอนประจำวัน
3. ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครู ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
4. ร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือร่วมกิจกรรมอื่นที่สถานศึกษาจัด ซึ่งหากสถานศึกษามีแนวทางสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเอง
5. ร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิด การเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการ การร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็น การปกป้องดูแล การสนับสนุนทรัพยากรการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ การร่วมดำเนินโครงการ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ครอบครัว ชุมชนและสถาบันสังคมอาจเป็นผู้จัดการศึกษาเองได้ด้วย โดยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเทียบโอนผลการศึกษาได้ การจัดการศึกษาโดยครอบครัวอาจเป็นไปในรูปศูนย์การเรียน ครอบครัวเดี่ยวหรือกลุ่มครอบครัวก็ได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความแปลกแยกออกจากระบบการเรียนในสถานศึกษาปกติก็จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนหรือประสานกับสถานศึกษาในระบบเพื่อประโยชน์ในการเทียบโอนผลการศึกษาและเพื่อการสนับสนุนจากรัฐ โดยมีระบบการเยี่ยมบ้าน นิเทศและการประกันคุณภาพประกอบด้วย ในส่วนนี้ต้องถือว่าครอบครัวและโรงเรียนมีส่วนเชื่อมต่อกัน โดยครูเข้าร่วมประเมินผู้เรียนกับครอบครัว ให้คำปรึกษาผู้ปกครองในการสอนหรือให้การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การสอนแก่ครอบครัว (ปรีชา ฤทธิเดช. 2545 : 1-53)

2. หลักสูตร

2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางได้กำหนดโครงสร้างสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 4-11)

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศจึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชีวิต มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญหา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่นที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ภาษาไทย

2.2 คณิตศาสตร์

2.3 วิทยาศาสตร์

2.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.5 สุขศึกษา และพลศึกษา

2.6 ศิลปะ

2.7 การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่ม วิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้นส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความเข้าใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิก้าวทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะคือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 8)

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1	ช่วงชั้นที่ 2	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4
	(ป.1 – 3)	(ป.4 – 6)	(ม.1 – 3)	(ม.4 – 6)
	←———— การศึกษาภาคบังคับ ———→			
	←———— การศึกษาขั้นพื้นฐาน ———→			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม				
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	■	■	■	■
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800-1,000 ชม.	ประมาณปีละ 800-1,000 ชม.	ประมาณปีละ 1,000-1,200 ชม.	ไม่น้อยกว่าปีละ 1,200 ชม.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดการเรียนรู้และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน
- ▲ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และการพัฒนาตนตามศักยภาพ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ตามสภาพกลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษานอกระบบ สามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ในส่วนของจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชาใหม่ ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างใดหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่ม ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชานั้น ๆ ด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้น ยังไม่ควรให้เลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนเฉพาะรายวิชาพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้นให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และระดับการพัฒนาของผู้เรียนโดยในช่วงการศึกษาคบคั้งคั้ง คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาคบคั้งคั้ง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถสร้างเสริมสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนใช้พื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

การจัดเวลาเรียน

ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียนสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อควรจัดรายวิชาอาชีพหรือโครงการอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

การจัดเวลาเรียนดังกล่าวข้างต้นเป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในระบบสถานศึกษา ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นให้พิจารณายืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่าง ๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษานอกระบบและการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ การจัดการศึกษาเหล่านี้สามารถปรับใช้มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2.2 หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง กล่าวคือ หลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตร 2 ประการดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีการสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน โดยควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจและประสบการณ์ให้ผู้เรียน และพัฒนาความมั่นใจให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมมือกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศและใช้เทคโนโลยีสื่อสารส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด ความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันว่า สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคมหลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน และช่วยพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความเสมอ

ภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล เป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบของตน

จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษาทั้งสองประการข้างต้นนี้ เป็นเพียงกรอบหรือแนวทางที่จะให้สถานศึกษาได้นำไปพิจารณา และกำหนดเป็นรายละเอียดจุดหมายในแต่ละสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ที่ หมู่บ้าน ตำบลและชุมชนที่มีสภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และค่านิยมที่แตกต่างกัน

การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสนองตอบการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองตอบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของตนให้สนองตอบความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ถ้ามีการปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลา สถานศึกษาจึงควรดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สถานศึกษาจะต้องปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หมายความว่าผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาสามารถมองเห็นและคาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตที่จะมีผลต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอันจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การศึกษาค้นคว้า และการติดตามความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา จะทำให้สถานศึกษาเกิดวิสัยทัศน์ขึ้นได้

นอกจากนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์และความร่วมมือของชุมชน บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในการแสดงความประสงค์หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษา พร้อมด้วยเป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และการติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงานแจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับ ให้สถานศึกษาเพื่อปฏิบัติงานที่เหมาะสมและได้มาตรฐานสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ จากช่วงชั้นให้เป็นรายปีหรือรายภาค พร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูทุกคนนำไปออกแบบการเรียนการสอน การบูรณาการโครงการร่วมเวลาเรียน การมอบหมาย/โครงการ แฟ้มผลงานหรือการบ้าน โดยวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา หลักสูตรดังกล่าวจะเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา

3. การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค

สถานศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระต่าง ๆ จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้เป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วย พิจารณากำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งพิจารณาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และสามารถกำหนดในลักษณะผสมผสานบูรณาการ จัดเป็นชุดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นหรือจัดเป็นโครงการได้

4. การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต

การจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 9 ปี สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยืดหยุ่นเนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาเป็นหลักตามความเหมาะสมของท้องถิ่น บูรณาการการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้ากับหัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้รายปี ดังนี้

การเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน นอกจากสถานศึกษาจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนแบบบูรณาการเป็นโครงการมากขึ้น เป็นการเริ่มทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการสอนและประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ แม้แต่การเรียนภาษาก็สามารถเป็นช่องทางสู่โลกของการทำงานได้ต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสังคมในอนาคตจะอยู่บนพื้นฐานของความรู้ สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศให้มีสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เป็นตัวอย่างแก่สังคม และควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความถนัดความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วย

แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามที่คาดหวัง กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. การจัดทำสาระของหลักสูตร มีขั้นตอนดังนี้

1.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดเป็นผลการเรียนรู้ การกำหนดการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ควรระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือแต่ละภาคนั้น ๆ

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่ความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดรายวิชา

1.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ 1.1 ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน

1.3 กำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิตสำหรับสาระการเรียนรู้รายภาค ทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมขึ้น ดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคและกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้นเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่น ๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณาคือสาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ระหว่าง 40-60 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม และใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

1.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา ทำได้โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามข้อ 1.1 นำมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชาประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ

แนวทางในการกำหนดชื่อรายวิชาคือ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน และสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

1.5 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้บูรณาการ จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนรู้และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ เมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกรายวิชา

2. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน และชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น

2.3 จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น

2.4 จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

2.5 ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบโดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

3. การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการโดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยประเมินเชิงวิจักษ์เพื่อปรับปรุงพัฒนาและส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นรายปีหรือรายภาค สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายแนวทางการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการ การใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ มีขั้นตอนการปฏิบัติเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนา การแก้ปัญหาหรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนา การรายงานผลการเรียนรู้และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การทำความเข้าใจกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกขั้นตอน ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงหลักการไม่เป็นเรื่องยากแต่อย่างใด เมื่อนำขั้นตอนและกระบวนการนั้นไปดำเนินการ มักจะเกิดปัญหาและมีอุปสรรคอยู่เสมอ ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นอยู่เสมอ ความล้มเหลวของสถานศึกษาในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะขึ้นอยู่กับตัวแปรหรือเงื่อนไขหลายประการ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการหลักสูตร การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบนั่นเอง ซึ่งประกอบด้วยงาน/ภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ 7 ภารกิจคือ

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ภารกิจที่ผู้บริหารและครูผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีดังนี้

1.1 สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญหรือความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

1.2 ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

1.3 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบ และให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา

1.4 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ

1.5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา

1.6 พัฒนानุเคราะห์ของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

2. การจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

คณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา และคณะอนุกรรมการระดับกลุ่มวิชา จะต้องดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระที่เป็นแกนกลางและสาระของท้องถิ่นไว้อย่างไรและมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร

2.2 วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้งองค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

2.3 ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและสังคม

2.4 ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.5 ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.6 วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิตตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

2.7 พัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

นอกจากนี้ควรดำเนินการเพื่อให้การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาสมบูรณ์อีก 2 ประการ นั่นคือ กำหนดสื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

3. การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร

การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรหรือวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร มีภารกิจที่ต้องดำเนินการ 3 ส่วน คือ

3.1 การบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้หลากหลาย การสอนซ่อมเสริม การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นต้น

3.2 การบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การวางแผนให้ครูทุกคนสามารถแนะแนวผู้เรียนได้ทั้งด้านการศึกษา อาชีพและปัญหาอื่น ๆ เป็นต้น

3.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

4. การปฏิบัติการบริหารจัดการหลักสูตร

การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่ส่งหรือการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และภารกิจที่สามหรือการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดไว้

5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลแยกออกเป็น 2 ส่วนคือ

5.1 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษา

5.2 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการจากภายนอกสถานศึกษา

6. การสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา สรุปและเขียนรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำผลการรายงานเผยแพร่ให้ชุมชนหรือสาธารณชนได้รับทราบ

7. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานและข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้งหมด จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในปีต่อ ๆ ไป

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้อง

ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จก็คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนหลักสูตรทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการนำหลักสูตรแกนกลางในระดับชาติไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา จึงต้องได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยที่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นความสำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ”

ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้จึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีเป้าหมายที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือเป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีบทบาทในการพัฒนหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแบบต่อเนื่อง จะช่วยให้การพัฒนหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสั่งการมาเป็นผู้ร่วม คือ ร่วมวางแผนและปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาทดังนี้

- 1.1 จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา
- 1.2 เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตลอดจนสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.3 ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
- 1.4 สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษามีความรู้และความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- 1.5 มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ
- 1.6 จัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุง พัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2. ครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนรู้ ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนจากการสอนเป็นผู้สอน เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการชี้แนะทางการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ กล่าวคือ ทำให้ผู้เรียนรู้วิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูล มีทักษะในการใช้สื่อ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นข้อมูลมาใช้ได้สะดวก วิธีการที่ครูสามารถทำได้ในฐานะผู้เอื้ออำนวยความสะดวกที่ดี เช่น ให้ออกาสผู้เรียนเข้าไปใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดของโรงเรียน บอกแหล่งที่มาของข้อมูลให้ผู้เรียนที่สนใจสามารถสืบค้นได้จากซีดีรอม หรือจากโฮมเพจในอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

นอกจากนี้ครูยังต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้ป้อนข้อมูล เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา โดยครูจะต้องตระหนักเสมอว่า ตนเองไม่ใช่ผู้กำหนดความรู้ แต่เป็นผู้สอนแก่ความรู้ในวิชาที่สอน และแนะวิธีการคิด ให้กรอบในการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาการ แนะนำการพิจารณาข้อมูลที่จะเลือกนำมาใช้ แนะนำเรื่องทั่ว ๆ ไปที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนด้วย เช่น ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การพัฒนาบุคลิกภาพ มารยาทการป้องกันตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ เป็นต้น

ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่นักเรียนและเป็นผู้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ก็ต่อเมื่อครูเป็นผู้ที่เรียนรู้มาก่อน นั่นหมายความว่า ครูจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เป็นคนช่างสังเกตและคิดแตกฉานกับข้อมูลและความรู้ที่ผ่านเข้ามาในสมองด้วยการตั้งคำถามและหาทางพิสูจน์เรื่องเหล่านี้ให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจน

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ครูยังต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

- 2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจกระจ่าง
- 2.2 ศึกษาหลักการวิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา
- 2.3 ร่วมวางแผน และร่วมพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา
- 2.4 ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระที่จัดทำขึ้นตามสภาพปัญหา/ความต้องการของชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.5 วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระ มาตรฐาน สัดส่วนของเวลา และหน่วยการเรียนรู้

2.6 นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียน โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน

2.7 วางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

2.8 ร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตรกับสถานศึกษา

3. ผู้เรียน

เนื่องจากผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการกำหนดจุดหมายของการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรทุกหลักสูตรพัฒนาขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรง ผู้เรียนจึงควรมีส่วนแสดงความคิดเห็นให้ข้อมูลที่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนให้ผู้รับผิดชอบพัฒนาหลักสูตรได้ทราบ และเนื่องจากผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาโดยตรง ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขได้ ผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความสามารถของตนเอง

บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้

3.1 มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครู วางแผนการเรียนรู้ของตนเองตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของตนเอง

3.2 มีความรับผิดชอบ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และบริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ

3.3 ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้พร้อมทั้งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.4 มีการประเมินผลและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.5 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนโดยช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4. ผู้ปกครอง

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้บิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) ฉะนั้น บิดามารดาและผู้ปกครองจะต้องปรับเปลี่ยนความคิดในการฝากบุตรหลานไว้ในความดูแลของครูมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้ปกครองควรมีบทบาทดังนี้

4.1 กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน

4.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา

4.3 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4.4 อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

4.5 สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสม

4.6 ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้องประสานงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

4.7 พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อนำครอบครัวไปสู่สถาบันแห่งการเรียนรู้

4.8 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

5. ชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น และร่วมกับสถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยมีบทบาทดังนี้

5.1 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา

5.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม

5.3 เป็นแหล่งการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

5.4 ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

5.5 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี จะต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลหรือหน่วยงานในชุมชน ได้แก่ องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ หลายลักษณะ โดยถือว่าการจัดการศึกษาเป็นภาระหน้าที่สำหรับทุกคน การมีส่วนร่วมของประชาชนหรือบุคลากรทุกฝ่ายอาจดำเนินการได้หลายทางได้แก่

1. การร่วมเป็นกรรมการ

ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับประชาชนที่มีสิทธิเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการศึกษา ให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพราะการเป็นกรรมการไม่ใช่เรื่องของอภิสิทธิ์ส่วนตัว แต่เป็นภาระเพื่อประโยชน์ส่วนรวม กรรมการมีหน้าที่กำกับ ดูแลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

ดังนั้น กรรมการจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน การบริหารและการจัดการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพ การจัดทำหลักสูตร การประเมินคุณภาพการศึกษา การระดมทรัพยากรการเงินและบุคคลเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเป็นกรรมการได้เข้าใจบทบาทหน้าที่อย่างจริงจัง

สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการเป็นกรรมการและนำเสนอผ่านสื่อ การประชุมพิเศษ หรือการฝึกอบรมสำหรับกรรมการที่
ยังขาดประสบการณ์ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกรรมการด้วย

2. การร่วมจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 57 กำหนดให้หน่วยงานการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
บุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญา
ท้องถิ่นของบุคคลมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัด
การศึกษา

3. การร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน
สังคมอื่นจะร่วมสนับสนุนการศึกษาโดยร่วมกันให้ความรู้หรือประสบการณ์ในฐานะทรัพยากรบุคคลหรือภูมิปัญญา
ท้องถิ่น หรือสนับสนุนโดยการบริจาคทรัพย์สิน หรือทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมรับภาระ
ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็นด้วย

4. การร่วมกำกับดูแล

เนื่องจากการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเงื่อนไขใหม่ ๆ
เช่น ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องทำหน้าที่ให้เหมาะสม สอดคล้องกับจรรยาบรรณและมาตรฐานของวิชาชีพ
สถานศึกษาต้องมีระบบประกันคุณภาพ เป็นต้น ดังนั้นประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมเรียกร้องคุณภาพทางการศึกษาที่
เป็นมาตรฐาน ทักท้วง ตักเตือน หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมประเมินคุณภาพของบุคคล
และสถานศึกษา รวมทั้งร่วมยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมด้วย

หากบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และ
การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ และเปิดโอกาสให้บุคคลและหน่วยงานนอกสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษา ทั้งในฐานะกรรมการสถานศึกษา วิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้าน หรือในฐานะผู้ให้การสนับสนุน
ทรัพยากรทางการศึกษาและฐานะผู้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแล้ว ย่อมเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษานั้นจะประสบ
ผลสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (กรมวิชาการ. 2545 : 27-
37; อ้างอิงจาก ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล. 2545 : 17-39)

2.3 สารและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาให้เป็นคนที่สมบูรณ์และสมดุลทั้งด้าน
จิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทั้งด้านวิชาการ
วิชาชีพ และชีวิต เพื่อให้อาจดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พึ่งตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่าง
สร้างสรรค์ พัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม

สาระการเรียนรู้กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงาน ทำงานเป็น รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการ การวางแผน ออกแบบการทำงาน สามารถนำความรู้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้างพัฒนางาน ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีการใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานและการทำงาน (กรมวิชาการ. 2545 : 1-17)

ความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะ

กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพ และเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คำนึงคุณค่า และมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ เห็นคุณค่ามีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนจริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน พึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการออกแบบงานและการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงกำหนดการเรียนรู้ที่ยึดงานกระบวนการจัดการ และการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ บนพื้นฐานของการใช้หลักการและทฤษฎีเป็นหลักในการทำงานและการแก้ปัญหา งานที่นำมาฝึกฝนเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของกลุ่มนั้นเป็นงานเพื่อการดำรงชีวิตในครอบครัวและสังคมและงานเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งงานทั้ง 2 ประเภทนี้เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มงานอาชีพ และเทคโนโลยี ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝัง และพัฒนาให้มีคุณภาพและคุณธรรม การเรียนรู้จากการทำงาน และการแก้ปัญหาของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีจึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ ทักษะ และความคิดที่หลอมรวมกันจนก่อให้เกิดเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนทั้งด้านคุณภาพ และคุณธรรมตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

คุณภาพของผู้เรียน

กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถโดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ
- มีทักษะในการทำงาน ประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่

- มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละ และมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพสุจริต

เมื่อจบช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้เรียนต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้

มีทักษะการทำงานอาชีพสุจริต มีทักษะการจัดการ ทำงานอย่างเป็นระบบและมีกลยุทธ์ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เห็นคุณค่าของงานอาชีพสุจริต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมกับงานและอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม สามารถคิด ออกแบบ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ในการทำงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน ใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี

2.3.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐาน

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัวที่เกี่ยวกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงานและการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และความคิดสร้างสรรค์

2.3.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 1. เข้าใจความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ หลักการ วิธีการ ขั้นตอน

กระบวนการทำงาน การจัดการ สามารถทำงานและประเมินผลการทำงาน

2. เลือกใช้ ซ่อมแซม ดัดแปลง เก็บ บำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน
3. สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงาน
4. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน
5. ใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี

มาตรฐาน ง 1.2 1. สามารถวิเคราะห์งานวางแผนการดำเนินปฏิบัติงานตามแผนประเมินและ

ปรับปรุงการดำเนินงาน

2. สามารถทำงานในฐานะผู้นำ/สมาชิกกลุ่มและใช้วิธีการที่หลากหลายในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่ม
3. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา สร้างทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมและแก้ปัญหาตามแนวทางที่เลือก
5. มีความมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จเห็นคุณค่าของการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และมีจินตัยในการทำงานด้วยความประณีต รอบคอบ ปลอดภัยและสะอาด

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 1. มีความรู้และทักษะในงานอาชีพสุจริตที่สนใจและทำงานอย่างมีคุณภาพ

2. เห็นประโยชน์และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต
3. รู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 1. เข้าใจความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์และระดับของเทคโนโลยี

2. เข้าใจกระบวนการเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือวิธีการเพื่อการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น
3. ออกแบบและสร้างผลิตภัณฑ์หรือวิธีการทดสอบปรับปรุงแก้ไข ประเมินผลและเสนอแนวคิด กระบวนการและผลงานอย่างคุ้มค่าถูกวิธีและปลอดภัย ยอมรับความคิดเห็นและผลงานของผู้อื่น
4. เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ในประเทศ ด้านคุณภาพ รูปแบบ วัสดุ ความสะดวกในการใช้ ความคุ้มค่า ตัดสินใจเลือกและใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อชีวิตสังคมและสิ่งแวดล้อมในทางสร้างสรรค์
5. มีเจตคติที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 1. เข้าใจหลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของระบบคอมพิวเตอร์

2. เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการสื่อสารข้อมูลและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
3. มีความรู้พื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. ประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ
5. เข้าใจหลักการและวิธีการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
6. เข้าใจหลักการทำโครงการที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
7. ค้นหาข้อมูล ความรู้ และติดต่อสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์
8. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองานในรูปแบบที่เหมาะสม
9. ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานหรือโครงการจากจินตนาการหรืองานที่ทำในชีวิตประจำวันอย่างมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบ

ชีวิตประจำวันอย่างมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบ

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 1. วางแผน เลือก และใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เหมาะสมกับงาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็น เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพสำหรับผู้เรียนทุกคน สถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ทั้งหมด สำหรับการจัดการศึกษาระดับและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพ มีรายละเอียดดังนี้ (สำลี รักสุทธี. 2545 : 12-20)

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

งานบ้าน

เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบ้านและชีวิตความเป็นอยู่ในบ้าน ผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหารและโภชนาการ โดยเน้นการปลูกฝังลักษณะนิสัยการทำงาน ทักษะกระบวนการทำงาน การแก้ปัญหาในการทำงาน มีความรับผิดชอบ สะอาด มีระเบียบ ประหยัด อดออม อนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อม สาระการเรียนรู้ของงานบ้าน 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

1. บ้านและชีวิตความเป็นอยู่ในบ้าน

1.1 ความสัมพันธ์ของสมาชิกในบ้าน

- 1.1.1 บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
- 1.1.2 การสร้างสัมพันธ์ภาพและบรรยากาศที่อบอุ่นในครอบครัว

1.2 การดูแลรักษาบ้าน

- 1.2.1 การจัดการด้านการวางแผนการทำงานและการใช้ทรัพยากร
- 1.2.2 การเลือกใช้เทคโนโลยี

- 1.2.3 การเลือกใช้ เก็บ รักษาเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์
- 1.2.4 วิธีการและขั้นตอนในการดูแลรักษากัน
- 1.2.5 ความปลอดภัยในการทำงาน
- 1.2.6 การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

2. ผ้าและเครื่องแต่งกาย

- 2.1 การเลือก การใช้เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย
- 2.2 การทำความสะอาด การดูแลรักษาผ้าและเครื่องแต่งกาย
- 2.3 การซ่อมแซม การตกแต่งและการดัดแปลง
- 2.4 การตัดเย็บ
 - 2.4.1 การออกแบบ
 - 2.4.2 การเลือกผ้า
 - 2.4.3 กระบวนการตัดเย็บ
- 2.5 การเลือกและใช้เทคโนโลยี
- 2.6 การเลือกใช้ เก็บ รักษาเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์
- 2.7 ความปลอดภัยในการทำงาน
- 2.8 การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

3. อาหารและโภชนาการ

- 3.1 การเลือกบริโภคอาหาร เครื่องดื่ม และมารยาทในการรับประทานอาหาร
- 3.2 การประกอบ การจัด การตกแต่ง การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
 - 3.2.1 การเลือกและซื้ออาหาร
 - 3.2.2 การเตรียมวัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์
 - 3.2.3 การประกอบอาหารและเครื่องดื่ม
 - 3.2.4 การจัดตกแต่ง
 - 3.2.5 การบริการ
- 3.3 การเก็บและการถนอมอาหาร
 - 3.3.1 การเลือกวัตถุดิบ
 - 3.3.2 การเตรียมวัตถุดิบ วัสดุและอุปกรณ์
 - 3.3.3 เทคนิค/วิธี/ขั้นตอน
 - 3.3.4 การเก็บและการถนอมอาหาร
 - 3.3.5 การบรรจุภัณฑ์
- 3.4 การเลือกและใช้เทคโนโลยี
- 3.5 การเลือกใช้ เก็บ รักษาเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์
- 3.6 ความปลอดภัยในการทำงาน
- 3.7 การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

งานเกษตร

เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบด้วยการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ตามกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิต มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต ปลูกฝังความรับผิดชอบต่อ ชยัน อดทน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม สาระการเรียนรู้ของงานเกษตร 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

1. พืช

1.1 การผลิตพืช

1.1.1 การเตรียมการก่อนปลูกพืช

1.1.1.1 การศึกษาข้อมูลและวางแผนเกี่ยวกับพืชที่ปลูก

1.1.1.2 การเตรียมเมล็ดพืช/การเตรียมพันธุ์

1.1.1.3 การเตรียมดิน วัสดุและอุปกรณ์

1.1.2 การปลูก

1.1.3 การให้น้ำ

1.1.4 การปฏิบัติรักษา (การให้น้ำ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ฯลฯ)

1.1.4.1 ภายใต้ระบบเกษตรเคมี

1.1.4.2 ภายใต้ระบบเกษตรธรรมชาติ

1.2 การจัดการผลผลิต

1.2.1 วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

1.2.1 การทำความสะอาด

1.2.2 การตัดขนาด

1.2.3 การบ่ม

1.2.4 การบรรจุภัณฑ์

1.2.2 การใช้ประโยชน์ การถนอมอาหารและการแปรรูป

1.2.3 การจัดจำหน่าย

1.2.3.1 การบันทึกรายรับการจ่าย

1.2.3.2 การกำหนดราคาขาย

1.2.3.3 การขาย

1.3 ความปลอดภัยในการทำงาน

1.4 การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

2. สัตว์

2.1 การผลิตสัตว์

2.1.1 การเลี้ยงสัตว์

2.1.1.1 การเตรียมการก่อนการเลี้ยงสัตว์น้ำ

1) การศึกษาข้อมูลและวางแผนเกี่ยวกับสัตว์น้ำที่เลี้ยง

2) การเลือกพันธุ์

3) การเลือกทำเล

- 4) การเตรียมปอ/ภาชนะ
- 5) การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งอาหาร
- 2.1.1.2 การเลี้ยงดู
- 2.1.1.3 การป้องกันและรักษา
- 2.1.1.4 การรักษาคุณภาพน้ำ
- 2.1.1.5 การนำของเสียจากการเลี้ยงสัตว์น้ำมาใช้ประโยชน์
- 2.1.2 การเลี้ยงสัตว์บก
 - 2.1.2.1 การเตรียมการก่อนการเลี้ยงสัตว์บก
 - 1) การศึกษาข้อมูลและวางแผนเกี่ยวกับสัตว์ที่เลี้ยง
 - 2) การเลือกพันธุ์
 - 3) การเลือกทำเล
 - 4) การเตรียมสถานที่และโรงเรือน
 - 5) การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งอาหาร
 - 2.1.2.2 การเลี้ยงดู
 - 2.1.2.3 การป้องกันและรักษา
 - 2.1.2.4 การนำของเสียจากการเลี้ยงสัตว์บกมาใช้ประโยชน์
 - 2.1.2.5 ปลดระวางสัตว์ที่เลี้ยง
- 2.2 การจัดการผลผลิต
 - 2.2.1 การจัดการหลังการเลี้ยง
 - 2.2.1.1 การทำความสะอาด
 - 2.2.1.2 การคัดขนาด
 - 2.2.1.3 การบรรจุภัณฑ์
 - 2.2.2 การถนอมอาหารและการแปรรูป
 - 2.2.3 การจัดจำหน่ายการบันทึกรายรับรายจ่าย
 - 2.2.3.1 การกำหนดราคาขาย
 - 2.2.3.2 การขาย
- 2.3 ความปลอดภัยในการทำงาน
- 2.4 การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

งานช่าง

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานตามกระบวนการทำงานของช่าง ซึ่งประกอบด้วย การบำรุงรักษา การติดตั้ง/ ประกอบ การซ่อมและการผลิตเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน สาระการเรียนรู้ของงานช่าง 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

1. การบำรุงรักษาของเล่น เครื่องเล่น เครื่องใช้และอุปกรณ์ในบ้าน
 - 1.1 ศึกษาคู่มือ คำแนะนำ และอ่านแบบ
 - 1.2 ศึกษาหลักความปลอดภัย

- 1.3 อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
- 1.4 คำนวณค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา
- 1.5 วางแผนการบำรุงรักษา
- 1.6 เลือกและใช้เทคโนโลยี
- 1.7 เลือกเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์
- 1.8 ดำเนินการบำรุงรักษา
- 1.9 ตรวจสอบความเรียบร้อย
- 1.10 แก้ไขและปรับปรุง
- 1.11 จัดเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือ
2. การติดตั้ง ประกอบของเล่น เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในบ้าน
 - 2.1 ศึกษาคู่มือ คำแนะนำ และอ่านแบบ
 - 2.2 ศึกษาหลักความปลอดภัย
 - 2.3 อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
 - 2.4 คำนวณค่าใช้จ่ายในการติดตั้ง ประกอบ
 - 2.5 วางแผนติดตั้ง ประกอบ
 - 2.6 เลือกและใช้เทคโนโลยี
 - 2.7 เลือกเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์
 - 2.8 ดำเนินการติดตั้ง ประกอบ
 - 2.9 ตรวจสอบความเรียบร้อย
 - 2.10 แก้ไขและปรับปรุง
 - 2.11 จัดเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือ
3. การซ่อมของเล่น เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในบ้าน
 - 3.1 ศึกษาคู่มือ คำแนะนำ และอ่านแบบ
 - 3.2 ศึกษาหลักความปลอดภัย
 - 3.3 อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
 - 3.4 คำนวณค่าใช้จ่ายในการซ่อม
 - 3.5 วางแผนการซ่อม
 - 3.6 เลือกและใช้เทคโนโลยี
 - 3.7 เลือกเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์
 - 3.8 ดำเนินการซ่อม
 - 3.9 ตรวจสอบความเรียบร้อย
 - 3.10 แก้ไขและปรับปรุง
 - 3.11 จัดเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือ
4. การผลิตของเล่น เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในบ้าน
 - 4.1 ศึกษาความต้องการและความเป็นไปได้

- 4.2 เขียนแบบ ออกแบบ
- 4.3 ศึกษาหลักความปลอดภัย
- 4.4 อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
- 4.5 คำนวณค่าใช้จ่ายในการผลิต
- 4.6 วางแผนการผลิต
- 4.7 เลือกและใช้เทคโนโลยี
- 4.8 เลือกเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์
- 4.9 ดำเนินการผลิต
- 4.10 ตรวจสอบคุณภาพ
- 4.11 แก้ไขและปรับปรุง
- 4.12 จัดการผลิตและบรรจุภัณฑ์
- 4.13 จัดเก็บและบำรุงรักษาเครื่องมือ

งานประดิษฐ์

เป็นงานที่เกี่ยวกับการทำงานด้านการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นความประณีตสวยงามตามกระบวนการงานประดิษฐ์และเทคโนโลยี และเน้นการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากล สาระการเรียนรู้ของงานประดิษฐ์ 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

การประดิษฐ์ของเล่น ของใช้และประดับตกแต่งที่เป็นงานประดิษฐ์ทั่วไป และงานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย กระบวนการของงานประดิษฐ์ประกอบด้วย

1. ศึกษาแบบ ดัดแปลงและออกแบบ
2. เลือกวัสดุที่นำมาใช้งาน
3. ใช้ เก็บ บำรุงรักษาเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์
4. ปฏิบัติงานตามขั้นตอน
5. เลือกใช้เทคโนโลยีในการผลิต
6. ตรวจสอบและปรับปรุงผลงาน
7. จัดการผลงาน
8. ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
9. การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

งานธุรกิจ

เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการด้านเศรษฐกิจของครอบครัว การเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด สาระการเรียนรู้ของงานธุรกิจ 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรู้เรื่องธุรกิจในชีวิตประจำวัน
 - 1.1 ความรู้เรื่ององค์การธุรกิจ
 - 1.2 ความรู้เรื่องธุรกิจทั่วไป

2. งานสำนักงาน
 - 2.1 การติดต่อสื่อสาร
 - 2.2 การจัดเก็บเอกสาร
 - 2.3 การใช้เครื่องใช้สำนักงาน
3. การเงินและบัญชี
 - 3.1 การจัดทำงบประมาณ
 - 3.2 การทำบัญชี
 - 3.3 การขอมทรัพย์
4. การขาย
 - 4.1 การเลือกซื้อสินค้าและบริการ
 - 4.2 การรักษาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค
5. การจัดการ
 - 5.1 การจัดการ

สาระที่ 2 การอาชีพ

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับหลักการ คุณค่า ประโยชน์ของการประกอบอาชีพสุจริตตลอดจนเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ สาระการเรียนรู้ของการอาชีพ 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

การทำงานอาชีพสุจริต

1. ความรู้
2. หลักการ
3. ทักษะ
4. คุณภาพ
5. เทคโนโลยี
6. เจตคติ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างและใช้สิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต สาระการเรียนรู้ของการออกแบบและเทคโนโลยี 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

1. ธรรมชาติของเทคโนโลยี
 - 1.1 ความหมายของเทคโนโลยี
 - 1.2 วิวัฒนาการของเทคโนโลยี
 - 1.3 ระดับของเทคโนโลยี
 - 1.4 การจัดกลุ่มของเทคโนโลยี
 - 1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีกับสาขาวิชาอื่น ๆ

- 1.6 ประโยชน์และผลกระทบของเทคโนโลยี
- 2. กระบวนการทางเทคโนโลยี
 - 2.1 ระบุปัญหา ความต้องการและแนวทางการแก้ไข
 - 2.2 การรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลหรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อแสวงหาวิเคราะห์การแก้ปัญหา
 - 2.3 การเลือกวิธีการในการแก้ปัญหา
 - 2.4 การวางแผนและออกแบบเพื่อแก้ปัญหา
 - 2.5 การปฏิบัติงานหรือสร้างสิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการ
 - 2.6 การทดสอบ ประเมิน กระบวนการ ผลงานหรือวิธีการ
 - 2.7 การปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา กระบวนการ ผลงานหรือวิธีการ
- 3. การนำไปใช้
 - 3.1 ข้อดี ข้อเสียและผลที่ได้รับต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
 - 3.2 การเลือกและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาความรู้ การสืบค้นการใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศ สาระการเรียนรู้ของเทคโนโลยีสารสนเทศ 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

- 1. ข้อมูลสารสนเทศ
 - 1.1 แหล่งข้อมูล
 - 1.2 ความหมายและประโยชน์ของข้อมูล
 - 1.3 การรวบรวมข้อมูล
 - 1.4 ประเภทของข้อมูล
 - 1.5 การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม
 - 1.6 การประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศ
 - 1.7 การเก็บและบำรุงรักษาข้อมูล
 - 1.8 ซอฟต์แวร์ช่วยประเมินผลข้อมูล
- 2. เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 2.1 องค์ประกอบของการผลิตสารสนเทศ
 - 2.2 บทบาทและประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 2.3 ส่วนประกอบและอุปกรณ์ของเครื่องคอมพิวเตอร์
 - 2.4 หลักการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์
 - 2.5 ซอฟต์แวร์
 - 2.6 คอมพิวเตอร์ระบบมัลติมีเดีย

- 3. การสื่อสารข้อมูลและเครือข่าย
 - 3.1 การสื่อสารข้อมูล
 - 3.2 ส่วนประกอบของเครือข่ายคอมพิวเตอร์
 - 3.3 เครือข่ายอินเทอร์เน็ต
 - 3.4 การค้นหาและสืบค้นข้อมูล
- 4. หลักการแก้ปัญหาหรือสร้างงาน
 - 4.1 หลักการคิดคำนวณพื้นฐานในการประมวลผลข้อมูล
 - 4.2 หลักการเบื้องต้นในการแก้ปัญหา
 - 4.3 ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมและภาษาโปรแกรม
 - 4.4 การใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จ
 - 4.5 ตรรกะ ระบบเลขฐานสองและวงจรตรรกะ
- 5. โครงสร้างงาน
 - 5.1 การนำเสนอข้อมูล
 - 5.2 การวางแผนงาน
 - 5.3 การสร้างงานตามวัตถุประสงค์ของงาน
 - 5.4 การจัดทำคู่มือ
 - 5.5 การบำรุงรักษาโปรแกรมและข้อมูล
- 6. หลักการพื้นฐานของคอมพิวเตอร์
 - 6.1 กลไกการทำงาน
 - 6.2 รูปแบบการทำงาน
 - 6.3 ภาษาคอมพิวเตอร์ระดับต่ำ
- 7. การจัดการข้อมูล
 - 7.1 การจัดการข้อมูลเบื้องต้น
 - 7.2 โครงสร้างข้อมูล
 - 7.3 การจัดการฐานข้อมูล

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

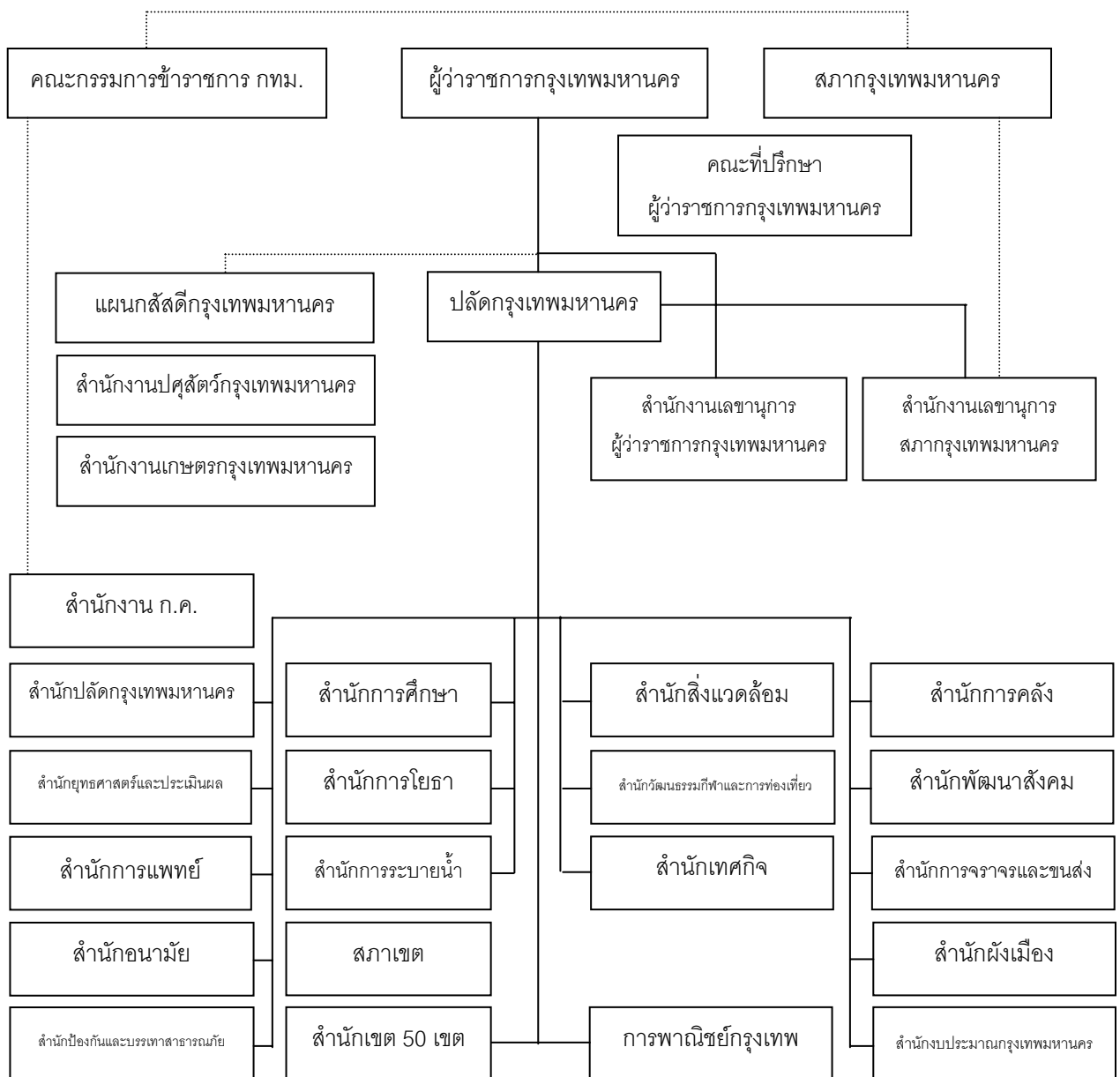
เป็นสาระที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต และครอบครัว และการอาชีพ สาระการเรียนรู้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ 12 ปี มีรายละเอียดดังนี้

- 1. เทคโนโลยีการทำงาน
- 2. เทคโนโลยีการผลิต
- 3. เทคโนโลยีการออกแบบ
- 4. เทคโนโลยีการแก้ปัญหา

3. โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

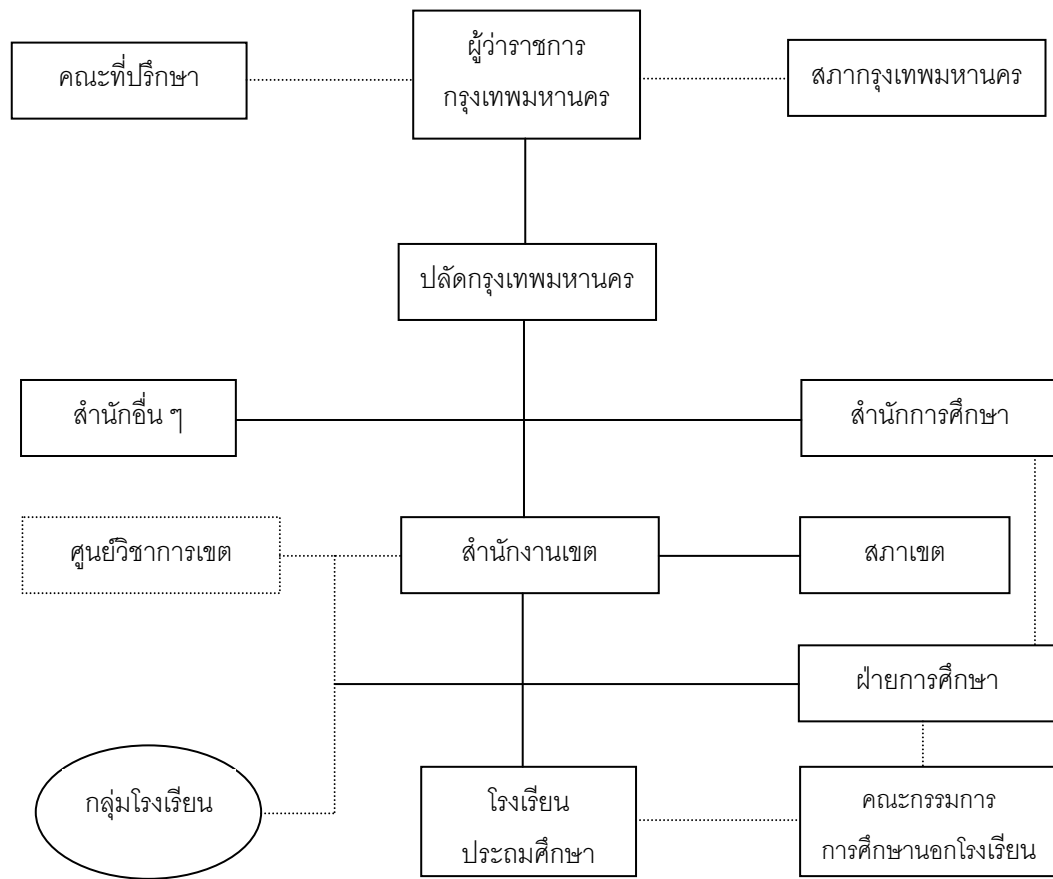
3.1 ระบบบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นทั้งนครหลวงของประเทศไทย เป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีฐานะเป็นทบวงการเมืองนิติบุคคล มีระเบียบการปกครองตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มีหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นเขต แต่ละเขตแบ่งออกเป็นแขวง มีส่วนบริหารใหญ่เรียกว่า ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กรุงเทพมหานครมีโครงสร้างและแบ่งส่วนราชการดังนี้

ภาพประกอบ 2 ส่วนราชการกรุงเทพมหานคร

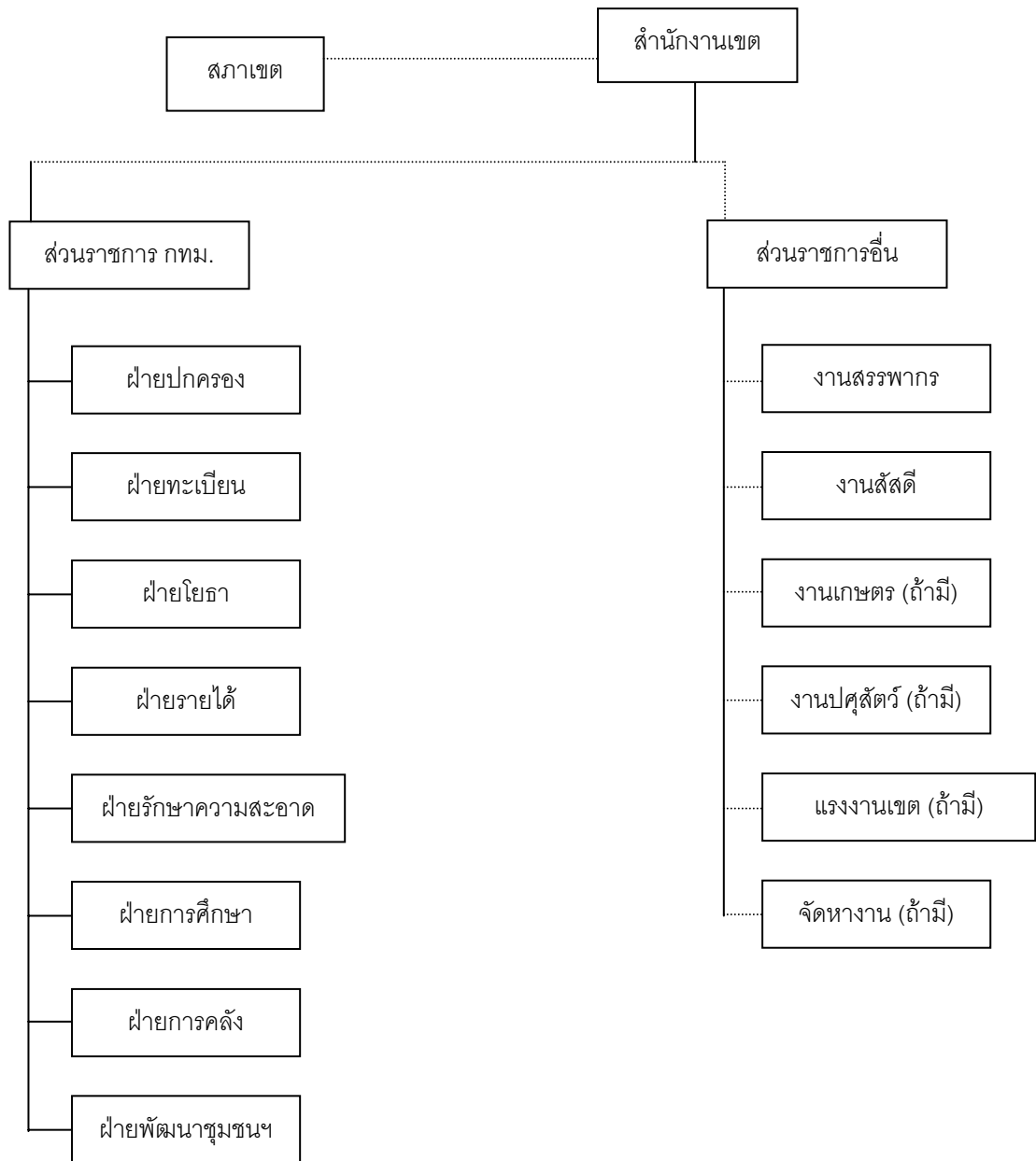
ที่มา : สำนักการศึกษา. 2548 : ออนไลน์.

- ☐ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และประกาศกรุงเทพมหานคร
- ☐ ตามระเบียบคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2532
- ☐ ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2536
- ☐ ตามแผนงานพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2530-2535)
- องค์การที่สำนักงานเขตจัดตั้งขึ้น

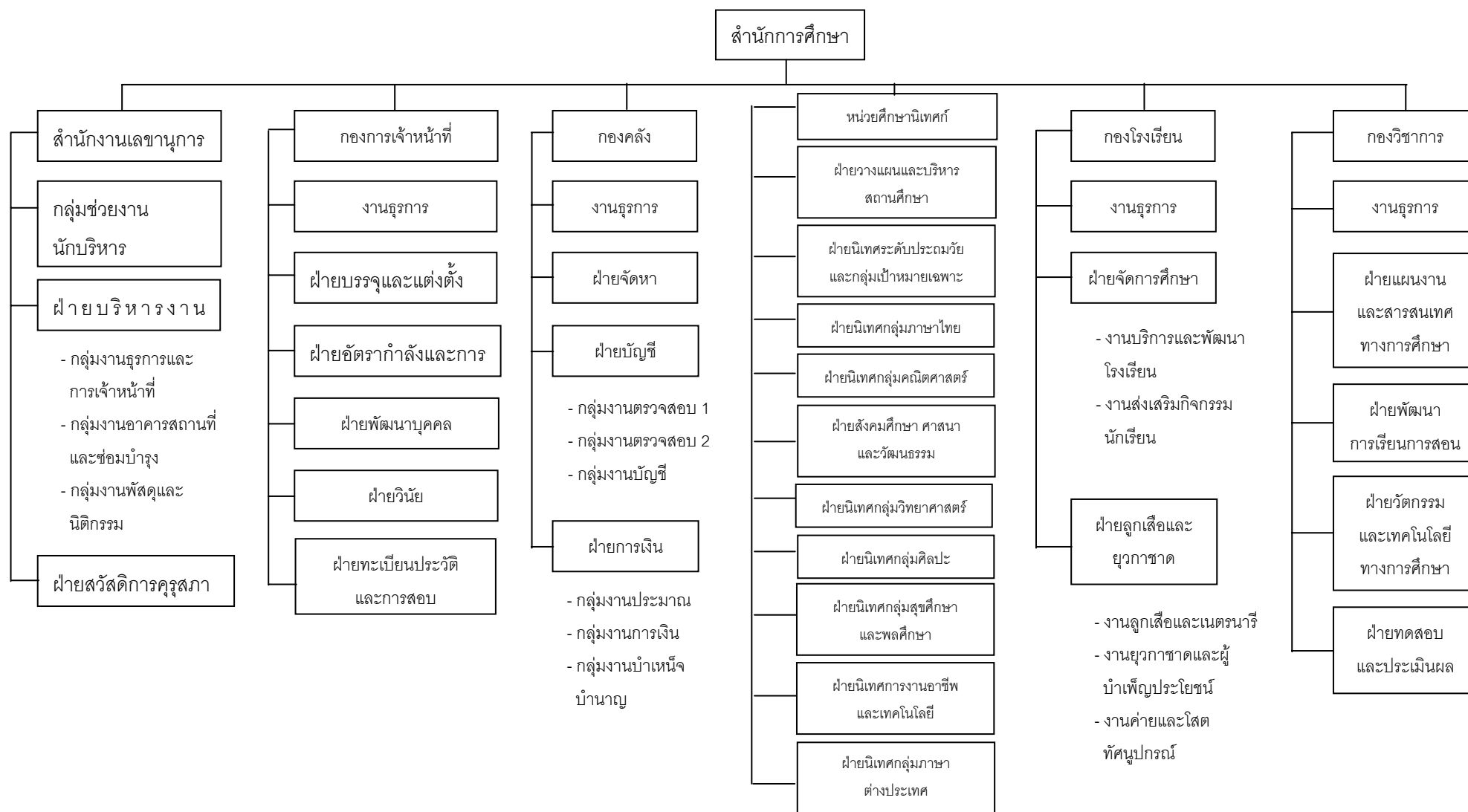
ภาพประกอบ 3 โครงสร้างและระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). หน้า 38.

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานเขต

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). หน้า 39.

ภาพประกอบ 5 โครงสร้างสำนักงานการศึกษา

ที่มา : สำนักงานการศึกษา. 2548 : ออนไลน์.

นโยบายสำนักการศึกษา

วิสัยทัศน์การศึกษา

กรุงเทพมหานครได้กำหนดวิสัยทัศน์การศึกษา ปี 2543-2547 ไว้ดังนี้ “ปฏิรูปการเรียนรู้ มุ่งสู่การประกันคุณภาพส่งเสริมความเป็นไทย ทันสมัยในวิทยาการ” เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กรุงเทพมหานครได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาปี 2543-2547 ไว้ว่า “เพื่อให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพ มาตรฐานและได้รับการประกันคุณภาพโดยครูทุกคนสามารถปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ ส่งผลให้นักเรียนทุกคนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ เก่ง ดี มีสุข” โดย

- ปฏิรูปการเรียนรู้

มุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน จากการที่ครูเป็นผู้อธิบาย บรรยาย หรือบอกความรู้ เป็น การให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ หรือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับ หลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดสื่อและแหล่ง การเรียนรู้ การประเมินผล ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

- มุ่งสู่การประกันคุณภาพ

พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา ตลอดจนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มี คุณภาพ มาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ

- ส่งเสริมความเป็นไทย

ปลูกฝังจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม อนุรักษ์และเผยแพร่ความเป็นไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และวิถีชีวิตไทย

- ทันสมัยในวิทยาการ

ส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการ และความเป็น สากัล สำหรับการบริหารจัดการและการเรียนรู้ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

นโยบายด้านการศึกษา

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2542 : 2-4) กล่าวว่ากรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็น ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 หมวด 1 มาตรา 6 อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัติดังกล่าว หมวด 5 มาตรา 89 (21) ได้ระบุถึงอำนาจหน้าที่ ของกรุงเทพมหานคร ว่ามีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาดังนี้

1. สำนักการแพทย์ รับผิดชอบการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาการแพทย์ และการพยาบาลที่ วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานคร (วชิรพยาบาล) และวิทยาลัยเภสัชการ (โรงพยาบาลกลาง)
2. สำนักอนามัย รับผิดชอบการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยการจัดศูนย์เลี้ยงดูเด็กกลางวันและ สนับสนุนบ้านเลี้ยงเด็ก

3. สำนักพัฒนาชุมชน จัดการส่งเสริมอาชีพ โดยจัดให้มีโรงเรียนฝึกอาชีพพระยาสันและศูนย์ฝึกอาชีพให้กับกลุ่มสนใจในการสนับสนุนชุมชนในการจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งเป็นการศึกษาก่อนประถมศึกษา

4. สำนักสวัสดิการสังคม จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในรูปแบบพิเศษ เช่น ศูนย์เด็กก่อสร้าง หรือ อาสาสมัครเด็กเร่ร่อน

5. สำนักการศึกษา รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ระดับก่อนประถมศึกษา จัดในรูปชั้นเด็กเล็ก 1 ปี และอนุบาลศึกษา 2 ปี เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา

5.2 ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

5.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการติดตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

5.4 ให้ความร่วมมือกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการเปิดสอนโรงเรียนผู้ใหญ่ และร่วมกับสำนักพัฒนาชุมชนในการเปิดโรงเรียน ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร

6. สำนักงานเขตเป็นหน่วยปฏิบัติการของกรุงเทพมหานคร มีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร ในสังกัดสำนักงานเขต รับผิดชอบการบริหารราชการภายในเขต กำหนดให้มีฝ่ายศึกษาธิการเป็นที่ปรึกษา และสนับสนุนการบริหารด้านการจัดการศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ถูกกำหนดให้เป็นส่วนราชการหนึ่งของสำนักงานเขต

คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาไว้ดังนี้

1. เร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ มาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย

2. ขยายโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งโดยการเปิดสอนเอง ใช้ระบบการส่งต่อ และสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในรูปแบบของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสายสามัญศึกษา และสายอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา

3. ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรี ตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ และสนับสนุนสวัสดิการรวมทั้งสิทธิประโยชน์ เกื้อกูลอื่นตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

4. เร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีและวิทยาการที่ทันสมัย เพื่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนพร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนวัสดุครุภัณฑ์อย่างเพียงพอ

5. พัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา โดยปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เน้นการกระจายอำนาจลงสู่ระดับโรงเรียน ระดมทรัพยากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้บุคคล องค์กร ชุมชน สถาบันต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสร้างเครือข่ายทางการศึกษา

6. จัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

7. ดำเนินการให้โรงเรียนปลอดจากสิ่งเสพติด และสอดแทรกครอบครัวศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องความพร้อมที่จะมีลูก เลี้ยงลูกได้อย่างถูกต้องและพึงพาตนเองได้ (สำนักงานการศึกษา. 2548 : ออนไลน์)

เพื่อให้การบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กรุงเทพมหานครจึงกำหนดให้มีองค์กรเสริมที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกรุงเทพมหานครดังนี้

1. กลุ่มโรงเรียน จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2525 มีหลักการให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันได้ร่วมมือช่วยเหลือกันในการบริหารงานวิชาการ การจัดสวัสดิการและกิจกรรมอื่น ๆ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน

2. ศูนย์วิชาการเขต จัดตั้งตามโครงการศูนย์วิชาการเขต ในแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2530-2534) มีหลักการในการดำเนินงานคล้ายกับกลุ่มโรงเรียนแต่กำหนดให้แต่ละสำนักงานเขตมีศูนย์วิชาการ 1 ศูนย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการระดมทรัพยากรบุคคลมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตให้มีมาตรฐานและคุณภาพทัดเทียมกัน

3. คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน จัดขึ้นตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อ้างอิงจาก. ชีระศักดิ์ เจริญศรี. 2545 : 41-43)

3.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

รัฐบาลได้มีนโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะได้เล็งเห็นว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับให้พลเมืองของชาติเพียง 6 ปี ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีทำให้วิถีของคนในสังคมเปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ จึงได้กำหนดนโยบายให้เร่งขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อยกระดับการศึกษาของประชากรให้สูงขึ้น ทำให้เกิดความสามารถในโอกาสการเข้ารับการศึกษา จึงได้ดำเนินการโดยลำดับคือ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการขยายการศึกษาภาคบังคับจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ออกไปอีก 3 ปี โดยให้ประกาศในท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปี ๆ ไป ทั้งนี้ให้มีการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องในระยะที่ดำเนินการแก้ไขนั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาโดยไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี และต่อมาเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2533 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา และในวันที่ 14 พฤษภาคม 2534

ให้ขยายขอบเขตการดำเนินงานของโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไปยังส่วนภูมิภาค

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครดำเนินโครงการขยายโอกาสการศึกษาโรงเรียนในสังกัด โดยจัดการเรียนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วได้เรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี กรุงเทพมหานครได้เริ่มดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 โรงเรียน และมีนโยบายดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อทุกปีจนสิ้นสุดแผนพัฒนาการศึกษากทม.ฉบับที่ 4 คือ ปีพุทธศักราช 2539 หลังจากนั้นอาจจะพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. 2538 : บทนำ)

3.2.1 วัตถุประสงค์ของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

- เพื่อให้ให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมที่ด้วยโอกาสจะศึกษาต่อเนื่องจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน หรืออยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาได้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นการพัฒนาความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานและเป็นพื้นฐานที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

- เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่เร่งรัดการขยายการศึกษาในระดับพื้นฐานให้กว้างขวางออกไปและนำไปสู่การขยายการศึกษาภาคบังคับในที่สุด

- เพื่อเสริมการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐบาลในส่วนที่ยังไม่ทั่วถึงโดยเปิดโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่แล้ว

3.2.2 หลักในการดำเนินงาน

- เป็นการจัดในลักษณะให้เปล่าผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย กรุงเทพมหานครจะดำเนินการโดยใช้งบประมาณเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและงบประมาณสมทบจากกรุงเทพมหานคร

- จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

- จัดดำเนินการในโรงเรียนที่มีความเหมาะสม และมีความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด

- การจัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกด้านทักษะพื้นฐานเพื่อประกอบอาชีพสามารถเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

3.2.3 แนวทางหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ขอเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

1. สถานที่ตั้งโรงเรียน

- โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อ แต่มีข้อจำกัดในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การเดินทาง หรือเข้าศึกษาต่อในสังกัดอื่นไม่ได้

2. ห้องเรียนและห้องพิเศษที่ใช้เพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน

- มีอาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นห้องเรียน ประมาณ 6 ห้องเรียน (สำหรับชั้น ม.1-ม.3 ชั้นละ 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน) ห้องพิเศษ เช่น ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องฝึกอาชีพ ห้องแนะแนว รวมทั้งสถานที่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตรอย่างเพียงพอหรือมีบริเวณที่สามารถขยายได้ และมีแนวโน้มที่จะได้งบประมาณเพื่อจัดสร้างอาคารเรียน

3. บุคลากร

- ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีความเข้าใจ สนใจ และเต็มใจส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานตามโครงการให้บรรลุผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

- มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนวุฒิการศึกษา สาขาวิชาเอก ในรายวิชาที่เปิดสอนอย่างเพียงพอ

4. ผู้ปกครอง

- ผู้ปกครองมีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเน้นสายสามัญและการฝึกอาชีพและเต็มใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน พร้อมยินดีสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

5. กรรมการสถานศึกษา

- ให้คำปรึกษาแนะนำ สนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมและพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ
- ประสานงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน ส่วนราชการต่าง ๆ และภาคเอกชน เพื่อให้บริการในการพัฒนาโรงเรียนและท้องถิ่น

6. ชุมชน

- ความต้องการของชุมชน และชุมชนให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

7. โรงเรียน

- จัดทำโครงการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดตามตัวอย่างที่แนบ

8. ผู้บริหารสถานศึกษาทำหนังสือแจ้งความประสงค์ขอเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ

ตอนปลาย

- โดยจัดทำรายละเอียดการรับนักเรียนล่วงหน้าของปีการศึกษาใหม่ และข้อมูลการรับนักเรียนปีที่ผ่านมาพร้อมทั้งจัดทำแผนการจัดชั้นเรียน จำนวนนักเรียนที่รองรับ เหตุผลความจำเป็น และมติที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาส่งสำนักงานเขตฯ เพื่อตรวจสอบและเสนอความเห็น เหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสมเสนอสำนักงานการศึกษาเพื่อเข้าประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาต่อไป

9. สำนักงานการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อม นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาความเหมาะสม เพื่อเสนอปลัดกรุงเทพมหานคร เสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอนุมัติต่อไป

3.2.4 แนวทางหลักเกณฑ์การขยายห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. โรงเรียนสำรวจข้อมูลความต้องการในการเข้าเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)

2. โรงเรียนวางแผนการรับนักเรียน และวางแผนการจัดชั้นเรียน

3. กรณีที่โรงเรียนเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่แล้ว มีความประสงค์ขอขยายห้องเรียนให้คำนึงองค์ประกอบต่อไปนี้

3.1 มีความพร้อมอาคารสถานที่ จำนวนห้องเรียนที่สามารถรับได้ บริเวณโรงเรียน สนาม อาคาร ประกอบห้องฝึกงาน

3.2 มีความพร้อมด้านบุคลากร ครูอาจารย์ มีจำนวนเพียงพอเหมาะสม

3.3 ชุมชนมีความต้องการให้ขยายห้องเรียน ผู้ปกครองร้องขอให้เปิดขยายห้องเรียน เพราะสะดวกในการรับ-ส่ง

3.4 ไม่มีผลกระทบต่อสถานศึกษาใกล้เคียงที่เปิดสอนระดับเดียวกัน สถานศึกษาใกล้เคียงไม่สามารถรองรับนักเรียนได้เพียงพอ

3.5 จำนวนนักเรียน 40 คนต่อ 1 ห้องเรียน

4. ผู้บริหารสถานศึกษาทำหนังสือแจ้งความประสงค์ขอขยายห้องเรียน จำนวนห้องที่ขอขยาย จำนวนนักเรียนที่มาสมัครที่สามารถรับได้ แผนการรับนักเรียนปีที่ผ่านมาและปีการศึกษาใหม่ แผนการจัดชั้นเรียน จำนวนนักเรียนแต่ละระดับ เหตุจำเป็นที่ต้องขยายห้องเรียน สถานศึกษาใกล้เคียงภายใน 5 กิโลเมตร มีที่ใดบ้างและสามารถรองรับได้หรือไม่ โดยทำหนังสือแจ้งความประสงค์ และแนบมติที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ส่งสำนักงานเขตเพื่อเสนอความเห็นความจำเป็น ความเหมาะสมเสนอสำนักงานการศึกษาเพื่อที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณาต่อไป

5. สำนักงานการศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาความเหมาะสม เพื่อเสนอปลัดกรุงเทพมหานคร นำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอนุมัติต่อไป

สำหรับกรณีที่สถานศึกษาใดเคยขอขยายห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และได้รับอนุมัติแล้ว เมื่อขึ้นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ขยายห้องเรียนได้เท่ากับจำนวนห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และรายงานให้สำนักงานการศึกษาทราบ (ฝ่ายจัดการศึกษา กองโรงเรียน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2547 : 2-6)

3.2.5 เป้าหมาย

สำนักงานการศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 โดยได้ดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนี้

ปีการศึกษา 2535	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2536	จำนวน	12	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2537	จำนวน	6	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2538	จำนวน	7	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2539	จำนวน	15	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2540	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2541	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2542	จำนวน	3	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2543	จำนวน	1	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2544	จำนวน	2	โรงเรียน

ปีการศึกษา 2545	จำนวน	2	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2546	จำนวน	2	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2547	จำนวน	5	โรงเรียน
	รวม	67	โรงเรียน

ตาราง 2 สรุปการวางแผนการดำเนินการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปีการศึกษา	จำนวน	จำนวนห้องเรียน			จำนวนนักเรียน			รวม	
	โรงเรียน	ม.1	ม.2	ม.3	ม.1	ม.2	ม.3	ห้อง	นักเรียน
2535	4	3	-	-	365	-	-	3	365
2536	16	38	9	-	1,515	323	-	47	1,838
2537	22	48	36	9	2,001	1,460	312	93	3,773
2538	29	70	50	38	2,843	1,861	1,369	158	6,073
2539	44	105	67	50	4,012	2,661	1,750	222	8,423
2540	48	113	99	69	4,400	3,780	2,511	281	10,691
2541	52	126	112	98	5,087	4,109	3,500	336	12,696
2542	55	134	122	111	5,280	4,663	3,765	367	13,708
2543	56	134	133	120	5,531	5,030	4,408	387	14,769
2544	58	134	134	128	5,248	5,025	4,534	396	14,807
2545	60	142	132	130	5,856	4,962	4,598	404	15,416
2546	62	149	141	129	6,320	5,408	4,532	419	16,260
2547	67	168	150	137	6,819	6,009	5,076	455	17,904

ที่มา : วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. (2544). การศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. หน้า 9.

กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา. รายงานสถิติการศึกษาปี 2540 – 2545 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. หน้า 95 – 133.

กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา. เอกสารรายงานสถิติการศึกษาปี 2546 – 2547 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ม.ป.น.

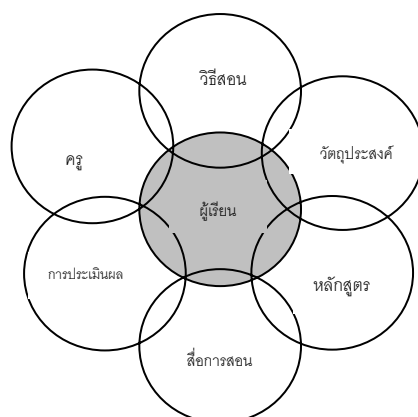
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

การจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นจะต้องศึกษากลวิธีและความหมายของการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นจึงจะมีประสิทธิภาพ สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยเพื่อประโยชน์ที่จะให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดีคือต้องศึกษาองค์ประกอบของการเรียนการสอน สำหรับองค์ประกอบของความพร้อมในการจัดการศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านได้จัดองค์ประกอบไว้ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 5) องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนมี 7 อย่างคือ

1. ครูผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. วิธีสอน
5. วัตถุประสงค์การสอน
6. สื่อการสอน
7. การประเมินผล

ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันดังแสดงภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบของการเรียนการสอน

ที่มา : อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. หน้า 5.

จะเห็นว่าองค์ประกอบของการเรียนการสอนเป็นเครื่องบ่งชี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนักการศึกษาอีกท่านหนึ่ง คือ

สัจด์ อุทวานันท์ (วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. 2544 : 30; อ้างอิงจาก สัจด์ อุทวานันท์. 2529. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. หน้า 24-25) กล่าวว่าองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนสามารถจัดรูปแบบของ

การทำงานได้ดังนี้ ซึ่งได้แก่ ตัวป้อน (Input) องค์ประกอบที่เป็นตัวป้อนในระบบการเรียนรู้การสอนนั้นได้แก่ ครู นักเรียน หลักสูตร และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสำคัญคือ

1. ครู เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนรู้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การเรียนรู้การสอนจะขาดไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีผู้เรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้นแน่นอน
3. หลักสูตร หมายถึงประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่ต้องการ ส่วนสำคัญของหลักสูตรได้แก่ จุดประสงค์ของการเรียนรู้ เนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงสื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง การจัดเวลาเรียน การจัดห้องเรียน การเลือกแหล่งวิชาการหลายประการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรก็มีความสำคัญแต่สิ่งที่สำคัญที่จะบันดาลให้เกิดการเรียนรู้และการวัดผลตามจุดหมายที่หลักสูตรวางไว้ก็คือครู ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะถูกพัฒนาไว้ดีเลิศเพียงใด ถ้าครูไม่นำไปปฏิบัติผู้เรียนย่อมไม่เกิดการพัฒนานั่นก็คือหลักสูตรล้มเหลว

การจัดองค์ประกอบการเรียนรู้จะได้ว่านักการศึกษาแต่ละท่านจะมองคล้าย ๆ กัน แต่จะแบ่งกันตามลักษณะที่ได้ศึกษาและปฏิบัติกันอยู่ มีนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งที่จัดองค์ประกอบของการศึกษาไว้อย่างสอดคล้องกันคือ

สุพิน บุญชูวงศ์ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2546 : 4-5; อ้างอิงจาก สุพิน บุญชูวงศ์. 2532. หลักการสอน, หน้า 4-5) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสอนไว้ดังนี้

1. ครู เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ บุคลิกภาพและความสามารถของผู้สอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่ดีและรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้
2. นักเรียนหรือผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญเท่ากับผู้สอน ความสำเร็จในการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรเป็นผู้แนะแนว แนะนำ และจัดมวลงประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด
3. สิ่งที่จะสอน ได้แก่ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ครูจะต้องจัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กัน เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของการเรียนรู้

ดังนั้น ในกระบวนการจัดเรียนรู้หลักสูตรนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ แต่สิ่งที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จก็คือครู ซึ่งจะเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็ก จัดอย่างไรจึงจะเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งในการจัดการศึกษานี้มีความสำคัญกับเรื่องที่จะวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสรุปความสำคัญองค์ประกอบของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ซึ่งจะเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยคือ

1. หลักสูตร
2. ครูผู้สอน
3. สื่อการเรียนการสอน
4. อาคารสถานที่

4.1 หลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษาทุกระดับเพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประเทศใดก็ตามจะประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศนั้น ๆ เพราะฉะนั้นในการจัดการศึกษาหลักสูตรควรศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร (Curriculum) มีความหมายต่าง ๆ กัน เช่น กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 1) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า คือกิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหมดที่ครูหรือทางโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ส่วน อารง บัวศรี (2532 : 6) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ และ ทศพล แก้วพวง (2547 : 9) ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือ มวลประสบการณ์หรือแผนการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วย จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายที่วางไว้

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 16) กล่าวว่า คำนิยามของหลักสูตรแตกต่างกันไปหลายลักษณะดังนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชาซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทางด้านการเรียนซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งเขาทำได้ ได้รับรู้และได้ตอบสนองต่อการแนะนำแนวทางของโรงเรียน

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545 : 2) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมดังนี้

1. หลักสูตรคือจุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ
2. หลักสูตรคือประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน
3. หลักสูตรคือกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน
4. หลักสูตรคือรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน
5. หลักสูตรคือแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน

บุญชม ศรีสะอาด ได้สรุปคำนิยามของหลักสูตรว่าสามารถจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวัง (Intended) กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actualized) และกลุ่มที่มองหลักสูตรครอบคลุมทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมา กลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่คาดหวังได้แก่กลุ่มที่ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือวิชาและเนื้อหาวิชา หลักสูตรเป็นโปรแกรมการศึกษา หลักสูตรเป็นเอกสาร และที่หมายถึงหลักสูตรแม่บท ส่วนกลุ่มที่มองหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงได้แก่กลุ่มที่ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือประสบการณ์ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 7)

จอห์นสัน (Johnson) ทรัมและมิลเลอร์ (Trump and Miller) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับหลักสูตรว่าหมายถึง สิ่งที่นักเรียนต้องเรียนรู้ หรือสามารถทำได้อันเป็นผลมาจากสิ่งที่เขากระทำด้วย หลักสูตรได้แก่สิ่งที่เป็นผลตามมาไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้น หลักสูตรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคาดหวังหรือความตั้งใจหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผลการเรียนรู้ที่ตั้งใจเอาไว้และมุ่งหวังให้บรรลุโดยผ่านทางกระบวนการเรียนการสอน (อุดม เขยกิจวงศ์. 2545 : 1-2)

ทาบ (ทศพล แก้วพวง. 2547 : 8; อ้างอิงจาก Taba. Curriculum Development : Theory and Practice. pp. 10-11) กล่าวว่า หลักสูตรคือแผนจัดการเรียนรู้ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหา การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

กู๊ด (Good. 1973 : 157) ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือกลุ่มรายวิชาที่จัดไว้เพื่อสำหรับการจบการศึกษาหรือเพื่อรับใบประกาศความรู้ในวิชานั้น ๆ

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander. 1974 : 6) หลักสูตรคือ แผนที่จัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มบุคคลโดยเฉพาะ เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชาประกอบด้วยเนื้อหาสาระจัดให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมและสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการบรรลุจุดหมายที่วางไว้

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา

สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดหมายของหลักสูตรสองประการ ซึ่งจุดหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้น ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดสำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระ และร่วมมือกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรมและโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิดเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาคควรพัฒนาความตระหนักเข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตนระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ (กรมวิชาการ. 2545 : 1-2)

องค์ประกอบของหลักสูตร

อ้าง บัวศรี ระบุว่า หลักสูตรประกอบด้วยสาระสำคัญ 6 ประการคือ

1. จุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว

2. จุดประสงค์การเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบเนื้อหาสาระในวิชาที่กำหนดไว้

3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการได้รับ

4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้และอื่น ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตรและการประเมินผลการเรียนการสอน การจำแนกองค์ประกอบหลักสูตรอาจแตกต่างกันบ้าง แต่ในหลักใหญ่แล้วเหมือนกันประเด็นสำคัญคือ ในการจัดทำหลักสูตรจะต้องมีสิ่งเหล่านี้ครบถ้วน หากไม่แล้วผู้ใช้หลักสูตรจะไม่สามารถนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้ได้ (อ้าง บัวศรี. 2532 : 8)

สันต์ ธรรมบำรุง (วิระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. 2544 : 32-33; อ้างอิงจาก สันต์ ธรรมบำรุง. 2527. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. หน้า 8-10) ได้กล่าวว่าหลักสูตรที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. หลักสูตรควรมีความคล่องตัวพอสมควร และสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. หลักสูตรควรเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การศึกษามุ่งตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. บุคคลทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู ประชาชน นักวิชาการ นักเรียน ควรจะได้มีส่วนร่วมการพัฒนาหลักสูตร และมีส่วนร่วมได้รับรู้หลักสูตร

4. การวางแผนหลักสูตรที่ดีต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน

5. การดำเนินการวางแผนหลักสูตร ควรตั้งอยู่บนรากฐานที่เชื่อถือได้

6. การพัฒนาหลักสูตรนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น รากฐานทางปรัชญาการศึกษา รากฐานทางจิตวิทยา รากฐานทางสังคม

7. หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ควรจะมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันดีไม่ขาดตอน

8. การประเมินผลหลักสูตรเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำเป็นระยะ ผลของการประเมินควรนำมาปรับปรุงหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 11) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 องค์ประกอบคือ

1. จุดประสงค์

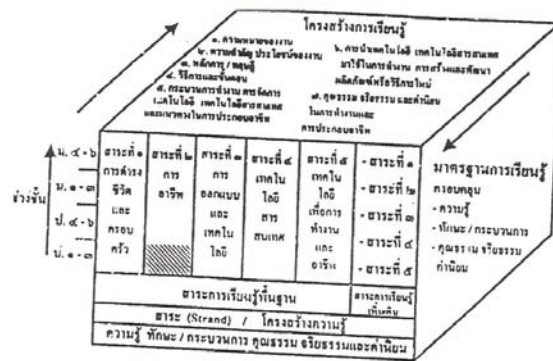
2. สาระความรู้ประสบการณ์

3. กระบวนการเรียนการสอน

4. การประเมินผล

ในการสอนจะต้องดำเนินการพัฒนาในองค์ประกอบพื้นฐานทั้ง 4 ตามลำดับคือจะเริ่มต้นที่การกำหนดจุดประสงค์หรือความมุ่งหมาย ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางและขอบเขตในการให้การศึกษา เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้เรียนมีหรือปฏิบัติได้ จากนั้นก็ทำการพิจารณาว่า การที่จะสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และในระดับใด จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร โดยจะมององค์ประกอบพื้นฐานดังกล่าวมาแล้ว 4 องค์ประกอบและเพิ่มองค์ประกอบอื่น ๆ อีกได้แก่ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้ การประกันคุณภาพของหลักสูตร และสื่อการเรียน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กรมวิชาการ (2546 : 3) ได้กำหนดเป็นกรอบความคิดเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการศึกษาดังนี้

ภาพประกอบ 7 กรอบความคิดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ที่มา : คณะทำงานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดการเรียนรู้อุณหภูมิกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. หน้า 3.

การนำหลักสูตรไปใช้

สจ็ด อุทรานันท์ได้สรุปเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร ประกอบด้วยงานเตรียมบุคลากร จัดครูเข้าสอนการบริหารและบริการวัสดุ การบริหารหลักสูตรภายใน

1.1 การเตรียมบุคลากรจำเป็นต้องให้ความรู้หรือชี้แจงให้ผู้ที่จะใช้หลักสูตรมีความเข้าใจจุดหมาย หลักการโครงสร้างแนวการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล โดยการประชุมชี้แจง อบรมประชุมสัมมนา เผยแพร่เอกสาร

1.2 การจัดครูเข้าสอน คำนึงถึงความรู้ความสามารถตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคน ให้โอกาสใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์

1.3 การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร วัสดุหลักสูตรได้แก่ เอกสารหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนทุกชนิด

1.4 บริการหลักสูตรภายใน ได้แก่ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในต่าง ๆ เช่น บริการห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือวัดและประเมินผล

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกอบด้วย งานปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

2.1 การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรกลางที่กว้างขวางเกินไป ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น จำเป็นต้องปรับปรุงซึ่งทำได้หลายลักษณะ โดยมีคณะกรรมการหรือครูผู้สอน

2.2 การจัดทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดกิจกรรมและเวลาอย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งต้องจัดทำเป็นรายวิชา

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเริ่มจากพิจารณาจุดหมายของหลักสูตรกิจกรรมที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถทำให้บรรลุจุดหมายได้ง่าย

2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะการวัดผลจะช่วยบ่งบอกถึงความสำเร็จผลในการใช้หลักสูตรการวัดผลประเมินผลจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดและวิธีการต่าง ๆ อย่างถูกต้องและครบถ้วนจะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

3.1 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร การนิเทศจะเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือครู ผู้ใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูดำเนินการไปถูกต้อง การนิเทศการนำหลักสูตรไปใช้หรือติดตามผลการจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

3.2 การจัดตั้งศูนย์วิชาการ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร การจัดตั้งศูนย์วิชาการอาจจะทำในลักษณะของศูนย์บริการ แนะนำช่วยเหลือเพื่อพัฒนา รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนพัฒนาประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตร (สงัด อุทรานันท์. 2532 : 263-271)

ชูศรี สุวรรณโชติ (2542 : 220-221) กล่าวว่า ถ้าการใช้หลักสูตรไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นอย่างไม่เป็นระบบ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นก็จะไม่ได้ผล จึงเสนอขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ จะต้องดำเนินการดังนี้

1. รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทุกชนิดที่มีอยู่ให้พร้อมที่จะไปใช้ เช่น ตัวหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือครู คู่มือการประเมินผล ระเบียบการประเมินผลเอกสารตำรา แบบเรียน ฯลฯ

2. กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน กล่าวคือจะต้องคิด ค้นหา และใช้วิธีการทำงานใหม่ ๆ ให้ได้ผลงานดีขึ้นเสมอ

ขั้นที่ 2 กำหนดหน่วยงานสนับสนุน จะต้องดำเนินการดังนี้

1. กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทำหน้าที่รับผิดชอบในการใช้หลักสูตร เช่น กรมเจ้าสังกัด เขตการศึกษา สำนักงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ

2. กระจายความคิด ยั่วยุ สนับสนุนให้หน่วยงานย่อยของแต่ละสังกัดดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่

ขั้นที่ 3 กำหนดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

1. กำหนดบุคลากรที่เกี่ยวกับบริหารหลักสูตรซึ่งได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม ผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารระดับย่อยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดบุคลากรที่ต้องปฏิบัติตามหลักสูตรซึ่งได้แก่ ครูผู้สอน ครูผู้สนับสนุนการสอน (ครูแนะแนวการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญมากกว่าผู้อื่น) นักวัดผลการศึกษา

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางการติดตามผลและการประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. กำหนดรูปแบบการติดตามผลและการประเมินผลการใช้หลักสูตร
2. ติดตามผลและประเมินผลการใช้หลักสูตรตามที่ได้กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การใช้หลักสูตรนั้นเป็นกระบวนการหรือวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับการนำเอา จุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร ไปจัดอยู่ในรูปของการปฏิบัติ โดยที่ต้องอาศัยวิธีการและสภาพการณ์ที่เหมาะสม ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนต่อการใช้อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการใช้อย่างมีประสิทธิภาพให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น พอจะประมาณได้เป็น 5 ประการคือ

1. ปัจจัยด้านบุคลากร
2. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน
3. ปัจจัยด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ปัจจัยด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
5. ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

บทบาทผู้เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา

การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา จะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทราบบริบท ภารกิจ หน้าที่ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนการ ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับเรื่องนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539 : 143-147) และ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2546 : 15-24) มีความคิดเห็นสอดคล้องว่าผู้เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร การศึกษาไปใช้ในสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
 - จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
 - เป็นผู้ดำเนินการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และคุณ

ลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา

- จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
- สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ และความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- จัดให้การนิเทศภายใน เพื่อเฝ้าระวัง กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ
- ให้มีการประเมินนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย

สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

2. ครูผู้สอน
 - วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

- จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระและมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

- จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นฐาน ฯลฯ

- พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทนต่อเหตุการณ์

- เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน

- จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม

- จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ

- จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

- จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้านและชุมชนเพื่อการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ผู้เรียน

- มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครู วางแผนการเรียนรู้ของตนเอง ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

- มีความรับผิดชอบ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ บริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ

- ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

- มีการประเมินผลและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

- รักษาสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

- มีปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4. ผู้ปกครอง

- กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน

- มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา หรือธรรมนูญสถานศึกษา

- ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

- จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

- อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

- สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

- ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ของผู้เรียน

- มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

- จัดให้บุตร ธิดาหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

5. ประชาชน

- มีส่วนร่วมกำหนดสาระของหลักสูตรและแผนพัฒนาการศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา
- สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการศึกษาตาม

ความเหมาะสมและจำเป็น

- มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาของ

ชุมชนอย่างแท้จริง

6. ชุมชน

- มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา
- มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมและ

ชุมชน

- เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
- ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
- มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

7. คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

- กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์มุ่งให้เกิดในตัวผู้เรียน
- จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- จัดระบบและเครื่องมือการประเมินด้านคุณลักษณะ
- ประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รวมทั้งของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น

ร่วมกับครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

- เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงสาระหลักสูตรของสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์

- สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนาและสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน

8. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
- ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

- เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

9. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา

- วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา และแนวการจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น

- จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

- นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการแนะแนวให้สอดคล้องกัน และเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้การวัดและประเมินผล การแนะแนวให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร

- ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชนเพื่อการใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

- ประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

- ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

- ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคลระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชาในแต่ละปีการศึกษาเพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

- ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป

คณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 9 คณะ เรียกชื่อคณะกรรมการตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กลุ่มภาษาไทย กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษา และพลศึกษา กลุ่มคณิตศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มศิลปะ กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มภาษาต่างประเทศ กลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ภายใต้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่งตั้งโดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- กำหนดสัดส่วนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาของกลุ่มวิชาในสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ดำเนินการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน

- พัฒนาแผนการสอนรายวิชาที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้ผู้สอนสามารถปรับใช้ตามความเหมาะสม และให้การสอนนำไปสู่การเรียนรู้มากที่สุด

- พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

- กำหนดแนวทางพัฒนาเครื่องมือ และกำกับติดตามการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่กำหนด

- วิเคราะห์พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

- ดำเนินการวิจัยการศึกษาในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล
- นิเทศภายในแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
- รวบรวมข้อมูลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบและประเมินการบริหารหลักสูตรรายวิชาและกลุ่มวิชาในภาคเรียนที่ผ่านมา และวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป
- รายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ และผลการบริหารหลักสูตรของกลุ่มวิชา โดยเน้นผลที่เกิดกับผู้เรียนต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้อง
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน หลักสูตรจะต้องประกอบด้วยความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของการจัดเนื้อหาวิชาเรียน การนำหลักสูตรไปใช้และการจัดการศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้มีบุคคลที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องคือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาและในชุมชน สำหรับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานอาชีพสุจริต มีทักษะการจัดการทำงานอย่างเป็นระบบ และมีกลยุทธ์ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เห็นคุณค่าของงานอาชีพสุจริต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสมกับงานอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม สามารถคิดออกแบบ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ในการทำงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน ใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าถูกวิธี

4.2 ครูผู้สอน

ครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน จะต้องมีความรู้ ความชำนาญ มีความเข้าใจในหลักสูตรสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างดี นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของครูไว้หลายลักษณะดังนี้

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2544 : 10) ได้ให้ความหมายของครูผู้สอนว่า หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน เป็นผู้แสวงหาสาระการเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับ

สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ (2546 : 12) กล่าวว่า ครูผู้สอนหมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 46) มีความเห็นว่าครูดีมี 5 ประการคือ

1. มีความรู้ดี
2. มีคุณธรรมดี

3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
4. สอนดี
5. รับใช้และพัฒนาสังคมได้

ยนต์ ชุ่มจิต (2544 : 278-280) ได้สรุปคุณลักษณะของครูต้นแบบสำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ครูต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความสามารถทางวิชาการ เน้นความสำคัญทั้งกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน บูรณาการให้เหมาะสมกับระดับการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.1 จัดเนื้อหาสาระและเนื้อหาสาระตามความสนใจ ตามความถนัดของผู้เรียน และคำนึงถึงความแตกต่างกันของผู้เรียน

- 1.2 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ให้คิดเป็น คิดชอบ ทำได้

- 1.3 ส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยน ผสมผสานสาระความรู้ และสอดแทรกคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้

- 1.4 จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมจูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

- 1.5 ครูและผู้เรียนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ได้แก่ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ

2. การครองตนของครู หมายถึง การเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านส่วนตัวและครอบครัว มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู เป็นที่ยอมรับของผู้เรียนและชุมชน

3. การประสานงานกับชุมชน หมายถึง การเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับและศรัทธาจากชุมชนในความสามารถ บุคลิกภาพ รู้จักองค์ประกอบของชุมชนอันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเป็นอย่างดี สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการร่วมกันจัดและพัฒนาการศึกษา นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถนำโรงเรียนช่วยเหลือชุมชน

สรุปได้ว่า ครูผู้สอนหมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในพื้นที่ของโรงเรียน เป็นแบบอย่างที่ดี มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานอาชีพ สุจริต มีทักษะการจัดการ เห็นคุณค่าของงานอาชีพสุจริต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับงาน (ลำลี รักสุทธิ. 2545 : 9) ดังนั้นการสอนทางด้านวิชาอาชีพที่ต้องการความรู้ทางทฤษฎีและทักษะปฏิบัติ การสอนจึงต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและการฝึกทักษะความชำนาญทางด้านวิชาชีพนั้น ครูผู้สอนวิชาอาชีพจึงเป็นต้นแบบที่ดีและเป็นผู้ใกล้ชิดในการแนะนำสาธิตการปฏิบัติและการฝึกฝนทักษะตลอดจนการถ่ายทอดเจตคติและคุณธรรมประจำวิชาอาชีพนั้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 106)

ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้คือ สุดใจ เหล่าสุนทร (2505 : 37) การที่จะให้ผู้เรียนวิชาอาชีพฝีมือดีนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักสภาพของอาชีพนั้น ๆ และการเปลี่ยนแปลงของอาชีพอยู่เสมอ โดยเฉพาะถ้าได้ครูเป็นคนที่ประกอบอาชีพนั้นจริง สำหรับไพโรจน์ ตีรณนากุล (ม.ป.ป. : 29) กล่าวว่า นอกจากการ

เรียนการสอนบุคลิกภาพมีความสำคัญมากในการชักจูงใจในการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดี บุคลิกมีส่วนช่วยในการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจ ตั้งใจเรียนและเข้าใจการสอนได้ง่าย

วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ (2544 : 39) ได้สรุป ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่ดีในสังคมไทยในปัจจุบันควรมีลักษณะที่พึงประสงค์ใน 4 ด้านคือ

1. ด้านส่วนตัว คือบุคลิกภาพต่าง ๆ ได้แก่ การปรับตัว การวางตัว และการแต่งกายของครูเมื่อมองจุดนี้แล้วครูจะต้องียบพร้อมในเรื่องส่วนตัวไม่มีจุดต่างพร้อย มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
2. ด้านการเรียนการสอน ครูจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ค้นคว้าวิธีแนวทางการสอนให้เกิดผลสำเร็จมากที่สุด มีความรับผิดชอบหน้าที่ทั้งการสอนและงานที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนางานอยู่เป็นประจำ
3. ด้านชุมชน ครูจะต้องปรับตัวให้เข้ากับชุมชนได้ รู้จักช่วยเหลือชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ดีสามารถเข้ากับชุมชนได้
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานรวมทั้งด้านบริหารจัดการด้วย

ไพโรจน์ ตีรณธนากุล (ม.ป.ป. : 32) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของครูผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอนทางด้านนี้ ประกอบด้วย

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดเพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านวิชาชีพของตน
2. จัดให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งในการศึกษาวิชาสามัญ (General Education) และวิชาวิทยาศาสตร์ควบคู่กับวิชาชีพและในขณะเดียวกันก็เน้นความรู้ในเรื่องงานอุตสาหกรรมที่ทันสมัย
3. สนับสนุนโครงการอุตสาหกรรมอันจะเป็นผลต่อการพัฒนาประเทศ
4. ให้การศึกษาแก่ผู้เรียนในการที่จะใช้ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์
5. ให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนวิชาอาชีพในสังคมไทยประกอบด้วยคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านส่วนตัว คือ ลักษณะของบุคลิกภาพ ได้แก่ การแต่งกาย การวางตัว การปรับตัว และมีการพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ เอาใจใส่ตรงต่อเวลา การให้คะแนนเพียงตรงตรวจสอบได้ เข้าใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความถนัดความสนใจของผู้เรียนสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทักษะในการถ่ายทอดความรู้ การใช้ภาษาสื่อความหมาย
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนครู เพื่อนร่วมงานในสถานศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนของผู้เรียนด้วย
4. ด้านชุมชนสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและชุมชน เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

บทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอนวิชาอาชีพ

ครูผู้สอนวิชาอาชีพมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานหลายด้าน ทำหน้าที่ทั้งเป็นครูผู้สอน ครูแนะแนว และเป็นตัวกลางติดต่อสัมพันธ์ด้วย เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ภาระหน้าที่ของครูวิชาอาชีพมี 7 ประการ คือ

1. หน้าที่การสอนและเผยแพร่วิชาการ (Duty for Teaching and Academic Extension) ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการสอนรายวิชาให้ลุล่วงด้วยดี รวมทั้งการเผยแพร่วิชาความรู้แก่ผู้สนใจอื่น ๆ เช่น เป็นวิทยากรสอนวิชาชีพแก่ประชาชน

2. หน้าที่การสนับสนุนและการบริการการสอนการเรียนรู้ (Duty of Support to Teaching and Learning) ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการจัดหา จัดหมวดหมู่ ให้บริการเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ อันเป็นการสนับสนุนและให้บริการแก่การสอน เพื่ออำนวยความสะดวกให้การเรียนดังกล่าวเป็นไปโดยราบรื่น

3. หน้าที่การบริการและปกครองนักศึกษา (Duty of Student Service and Governance) ได้แก่ การศึกษาเสริมหลักสูตร การแนะนำหรือแนะแนวทั้งด้านการศึกษา การเตรียมตัวเพื่ออาชีพและการแก้ปัญหาส่วนตัว รวมทั้งการจัดระบบการปกครองดูแลนักศึกษาให้มีระเบียบ มีศีลธรรมอันดีและวัฒนธรรมอันดี

4. หน้าที่การบริหารวิชาการ บุคลากรและธุรการทางการเรียนการสอน (Duty of Administration of Academic, Personal and Instructional Affairs) ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการบริหารและจัดการในหน่วยงานเพื่อให้ดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปโดยราบรื่นและเรียบร้อย ทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร ธุรการและอื่น ๆ ของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น หัวหน้าทะเบียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานอาคารสถานที่

5. หน้าที่การพัฒนาสถาบัน (Duty of Institutional Development) ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องที่เป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าเฉพาะด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายจะให้เป็นไปตามนโยบายหรือหลักการที่ผู้บริหารสถาบันกำหนดให้

6. หน้าที่ทางธุรการและบริการทั่วไป (Duty of General Affairs and Service) ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการหรือกระทำการเพื่อให้งานธุรการและด้านบริการทั่วไปของหน่วยงานย่อย ทั้งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือสิ่งของภายในหน่วยงานเองและบุคคลหรือสิ่งของนอกหน่วยงาน

7. หน้าที่อื่น ๆ (Duty of Other Assignment) ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการในหน้าที่ย่อยอื่น ๆ แต่เป็นสิ่งที่ควรได้รับการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหรือนโยบาย (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 109-110)

ผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจและความพร้อม นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในวิชาชีพและเห็นว่าการศึกษาด้านนี้มีประโยชน์ น่าภูมิใจ น่าสนใจและเรียนวิชาชีพด้วยความตั้งใจ นักเรียนจึงมีความสามารถในการใช้ฝีมือ ผู้สอนจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนที่เป็นเป้าหมาย สิ่งที่คุณครูสอนควรรู้เกี่ยวกับตัวนักเรียนได้

1. พื้นฐานความรู้เดิม ควรจะรู้ว่านักเรียนที่มีพื้นฐานความรู้เดิมอยู่ในสภาพใด พร้อมทั้งจะเรียนหรือไม่ หรือจำเป็นต้องมีโปรแกรมเตรียมตัวก่อน เพราะยังขาดความคิดรวบยอด หลักการและความรู้ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อความรู้ใหม่

2. ความสามารถทางร่างกายของผู้เรียน ผู้เรียนมีความสามารถทางร่างกายสภาพใด เพื่อจะได้กำหนดกิจกรรมให้เหมาะสม

3. ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน ผู้เรียนมีความสามารถทางระดับสติปัญญาในระดับใดเพื่อจะได้จัดกิจกรรมได้เหมาะสม ผู้เรียนบางคนไม่ได้ขาดสติปัญญา แต่อาจจะเกิดจากขาดประสบการณ์ซึ่งก็จะได้จัดเสริมประสบการณ์ในการเรียนให้ผู้เรียน

4. ความถนัด การเรียนวิชาชีพต้องการความถนัดในการเรียนวิชานั้น เช่น มีความถนัดด้านศิลปการออกแบบ มีความถนัดในการตัดเย็บเสื้อผ้า ความถนัดจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนในด้านนี้

5. ความสนใจ กลุ่มผู้เรียนมีความสนใจในวิชาชีพหรือไม่ หรือมีความสนใจในด้านใด เพราะสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเป็นสิ่งที่มีความหมาย การนำความสนใจของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้วิชาน่าสนใจยิ่งขึ้น

6. ความต้องการจำเป็น เช่น ผู้เรียนต้องการความรู้ในด้านการใช้เครื่องยนต์ แต่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติ นักเรียนบางคนสนใจที่จะเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมูเพื่อหารายได้ ครูผู้สอนก็จะได้เพิ่มเนื้อหาให้กับนักเรียนตามความต้องการและจำเป็น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 110-111)

ในการจัดการศึกษา ธรรมชาติของผู้เรียนนั้นมีความสำคัญมากเพราะมีผลกระทบต่อการกำหนดการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการศึกษาก็เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง เหตุนี้ในการจัดการศึกษาจึงต้องยึดตัวผู้เรียนเป็นหลักโดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเต็มที่ ในการจัดการศึกษาจึงต้องมีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน และสามารถนำไปเป็นประโยชน์ได้ อารัง บัวศรี ได้สรุปความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของผู้เรียนเมื่อพิจารณาในแง่ของการจัดกระบวนการเรียนการสอนมีหลายสิ่งมีหลายอย่างที่ควรพิจารณา คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนการสอนจะต้องมีความยืดหยุ่นสูง มีโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนในเนื้อหาวิชาอย่างกว้างขวางเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

2. การจัดการเรียนการสอนควรจะเริ่มต้นจากสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปก่อนแล้วค่อย ๆ มุ่งเฉพาะเจาะจงเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์เพียงพอสำหรับเป็นพื้นฐานความก้าวหน้า เพื่อสอดคล้องกับพัฒนาการ

3. การจัดการเรียนการสอนควรวางไว้อย่างมีระเบียบ คือ จะต้องรู้ลำดับขั้นของการพัฒนาโดยคำนึงถึงความยากง่ายของแต่ละวิชา ความเหมาะสม เช่น ในวัยรุ่นที่กำลังเรียนรู้อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องการประกอบอาชีพก็ต้องรู้ว่าในวัยนี้ควรจะสอนอะไรให้แก่เขาเพื่อประโยชน์มากที่สุด

4. ควรคำนึงถึงผลที่เกิดแก่เด็ก การจัดการเรียนการสอนควรวางไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงและไม่เน้นด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะแต่ต้องพัฒนาทุก ๆ ด้าน

5. คำนึงถึงความแตกต่างเรื่องของเพศ การจัดการเรียนการสอนจะต้องออกแบบให้ผู้เริ่มที่เป็นหญิงและชายได้มีโอกาสพัฒนาความรู้เท่า ๆ กัน

6. คำนึงถึงความต่อเนื่องของประสบการณ์ การพัฒนาของเด็กในระยะใดก็ตามต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเดิม

7. ในการจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงบุคลิกภาพของเด็กด้วยว่าต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในด้านใดและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีผลต่อเด็กอย่างไรและครูจะช่วยเหลือเด็กได้อย่างไร

8. ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องมุ่งส่งเสริมพัฒนาการในปัจจุบันจะต้องเป็นฐานสำหรับรองรับพัฒนาในอนาคตด้วย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในระยะต่าง ๆ จะต้องเป็นพื้นฐาน แต่ต้องคำนึงถึงอนาคตเด็กต่อไปด้วย (วิระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. 2544 : 41)

การสอน การสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน การสอนเป็นวิธีการที่มีระบบระเบียบ และองค์ประกอบที่เป็นขั้นตอน สิ่งที่จะช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จ คือตัวครูผู้สอนและครูผู้สอนจะต้องเข้าใจความหมายของการสอนเป็นอย่างดี ดังนั้นนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสอนไว้คือ

รุ่งทิวา จักรกร (2527 : 25) กล่าวว่า การสอน (Teaching) หมายถึง การจัดสถานการณ์ (Situation) สภาพการณ์หรือกิจกรรม (Activities) เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ (Experiences) ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้การสอนยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความจริงใจองงามในด้านกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งความสามารถที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2541 : 61) ได้สรุปความหมายของการสอน หมายถึง กระบวนการจัดสิ่งเร้าและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับกิจกรรมหรือประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากกิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดโดยผ่านประสาทของผู้เรียนเอง จนทำให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่คาดหวังไว้ การสอนจึงเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง

กาญจนา เกียรติประวัติ (2544 : 45) ได้ให้ความหมายว่า การสอนคือการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การสอนมิได้หมายถึงการบอกเพียงแต่อย่างเดียว แต่รวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ผู้ที่ทำการสอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความจริงใจองงามทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา

ทศนา แหมมณี (2545 : 5) ได้ให้ความหมายว่า การสอนหมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การสอนประกอบด้วยเนื้อหาที่สอนและกระบวนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และประเมินการสอน ดังนั้นการเรียนการสอนจะดำเนินการไปด้วยดี ควรคำนึงถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและการจัดไว้คือ

รุ่งทิวา จักรกร (2529 : 193-194) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีมากมายที่ผู้สอนจะสามารถจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ดังนั้นผู้สอนจะต้องวางแผนในการเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจจะเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่งเท่านั้น สำหรับแนวทางในการเลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาจยึดแนวทางดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่สนองวัตถุประสงค์ของเนื้อหาสาระในบทเรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

2. เป็นกิจกรรมที่สนองความสนใจของผู้เรียน
3. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่
4. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน
5. เป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม
6. เป็นกิจกรรมที่ให้ความสะดวก ประหยัด เกิดประโยชน์เต็มที่แก่ผู้เรียน
7. เป็นกิจกรรมทำให้ผู้เรียนอยากปฏิบัติ มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วม

นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งคือ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542 : 111) ได้สรุปการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบประกอบด้วย

1. ตัวป้อน (Input) คือ ผู้เรียน ผู้สอนเนื้อหาวิชา สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เป็นต้น
2. กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นการวางแผนและการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอน และการประเมินผลการสอน

3. ผลผลิต (Product) เป็นผลสมบรูณ์ของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน การเป็นไปตามคาดหวังของหลักสูตร เป็นต้น

การที่ผู้สอนจะใช้วิธีการใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมแต่ละรายวิชา และจุดมุ่งหมายบทเรียน การสอนเป็นการพยายามที่จะจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลหนึ่งหรือหลายคนเกิดการเรียนรู้ เป้าหมายการสอนก็เพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งได้ให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 73-76) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญ ดังนั้นในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนจึงควรคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรปัจจุบัน หลักสูตรมุ่งหวังให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง
2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน ผู้สอนต้องพิจารณาว่าจุดประสงค์ในการสอนมุ่งเน้นพฤติกรรมด้านใด จำต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์
3. การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เช่น ถ้าเนื้อหาวิชาประเภทการแก้ปัญหาก็ต้องให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหา และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ถ้าเป็นประเภททักษะก็ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติฝึกฝนอย่างมีขั้นตอน
5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน การจัดลำดับขั้นตอนควรเริ่มจากง่ายไปยาก ระบุธรรมไปนามธรรมและส่วนรวมไปส่วนย่อย จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี
6. จัดกิจกรรมน่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม
7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง พัฒนาในด้านความคิด

การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผนจัดการและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เรียกว่า เรียนรู้วิธีหาความรู้ (Learn how to Learn) ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าตัวความรู้

8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ทำทลายความคิดความสามารถของผู้เรียน

9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้หรือร่นในการเรียน เช่น การสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ต้องให้ผู้เรียนได้คิดคำนวณ ได้แก้ปัญหา ได้ทดลอง ได้สืบเสาะ สืบสวน สอบสวน จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

10. จัดกิจกรรมให้มีบรรยากาศที่ร่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง บุคลิกภาพของผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าผู้สอนเข้าใจผู้เรียน ให้ความเมตตา ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการซักถามปัญหา และปรึกษาหารือระหว่างทำกิจกรรม จะทำให้การจัดกิจกรรมบรรลุเป้าหมายได้ดี

11. มีการวัดผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนบกพร่อง

ประเภทของการสอน

บุญชม ศรีสะอาด ได้จำแนกประเภทของการสอนไว้ 2 แบบคือ

1. จำแนกโดยใช้จำนวนผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ซึ่งจำแนกได้ออกเป็น 3 ประเภทคือ

1.1 การสอนเป็นกลุ่มใหญ่ มักมีผู้เรียนจำนวนมาก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเป็นแบบทางเดียว (One Way) ผู้สอนมีบทบาทเกือบทั้งหมด ตัวอย่างได้แก่การสอนแบบบรรยาย

1.2 การสอนเป็นกลุ่มย่อย การสอนประเภทนี้มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด ตัวอย่างได้แก่การสอนแบบอภิปราย การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ การสอนแบบตัว

1.3 การสอนเป็นรายบุคคล หมายถึงการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับความสนใจของตน เรียนไปตามความสามารถของตนและขณะเดียวกันผู้เรียนจะทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนอยู่เสมอ

2. จำแนกโดยใช้ปริมาณของบทบาทผู้สอนกับบทบาทผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ซึ่งจำแนกได้ 4 ประเภท

2.1 การสอนที่ผู้สอนเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง จะเน้นบทบาทของผู้สอน ตัวอย่างได้แก่ วิธีการสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบสาธิต การสอนโดยทั่วไปจะมีบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนพิจารณาจากกิจกรรมของผู้สอนจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ คิดตาม ตีความหมาย จดจำเนื้อหา จดบันทึก ปฏิบัติ

2.2 การสอนที่ผู้เรียนเป็นแกนหรือเป็นศูนย์กลาง เน้นบทบาทการทำกิจกรรมของผู้เรียน ตัวอย่างได้แก่วิธีการสอนแบบปฏิบัติการ วิธีสอนโดยแสดงบทบาทสมมติ วิธีสอนเหล่านี้ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการกระทำกิจกรรมของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 การสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนมีกิจกรรมร่วมกัน ผู้เรียนและผู้สอนต่างก็มีบทบาทพอ ๆ กัน มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ตัวอย่างได้แก่ วิธีสอนแบบสัมมนา วิธีสอนแบบอภิปราย

2.4 การสอนโดยใช้อุปกรณ์พิเศษ บทบาทของการสอนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดจะอยู่ที่สื่อทัศนูปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ คอมพิวเตอร์ สไลด์ประกอบเสียง ภาพยนตร์ ผู้เรียนจะเรียนจากสื่อทัศนูปกรณ์นั้น ๆ ตามที่ผู้สร้างบทเรียนนั้นไว้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2537 : 2-3)

การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามวิธีสอนได้ 5 วิธีคือ

การสอนแบบบรรยาย คือ การสอนที่ผู้สอนมีบทบาทมากที่สุด โดยการสอนทางด้านเนื้อหาทฤษฎีทางวิชาอาชีพส่วนใหญ่ ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยายโดยที่การสอนแบบบรรยายสามารถสอนนักเรียนได้มาก ใช้เวลาน้อย อุปกรณ์น้อยแต่ใช้เนื้อหามาก สามารถปรับเนื้อหาได้ตรงกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียนได้

สำหรับข้อเสียของการสอนแบบบรรยาย ถ้าครูเตรียมตัวไม่ดี ผู้เรียนก็จะไม่ได้เนื้อหาที่ดี ผู้เรียนมีความใกล้ชิดกับผู้สอนน้อย และถ้าผู้เรียนไม่กล้าซักถามหรือผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้ซักถามแล้ว ก็จะทำให้การสอนไม่เป็นที่น่าสนใจไม่เข้าใจบทเรียนได้

เทคนิคของการสอนแบบบรรยาย ผู้สอนแบบบรรยายต้องเตรียมเนื้อหาที่จะสอนอย่างดี และในระหว่างดำเนินการสอนมีเทคนิคดังนี้

1. ควรเตรียมเนื้อหาที่จะบรรยายมาแล้วอย่างดี
2. ควรใช้น้ำเสียงและท่าทางที่เร้าใจ
3. ควรตั้งคำถามระหว่างการบรรยาย
4. ควรใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน
5. ควรเปิดโอกาสได้ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ

การสอนทักษะปฏิบัติ เป็นการเน้นที่ให้มีการฝึกฝนและปฏิบัติจริง เป็นการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ หรือ โรงฝึกงาน การสอนทางด้านอาชีพเป็นการสอนที่เริ่มจากเรียนรู้ของจริง ขั้นตอนการสอนทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพได้ถูกกำหนดไว้ 3 หลักการคือ

หลักการที่ 1 เข้าใจงานที่สอน หมายถึง ความเข้าใจในระบบการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนารายวิชาที่จะสอนโดยมี 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นเตรียม (Preparation Phase) เป็นการเตรียมข้อมูลและการปฏิบัติที่จำเป็นต่อรายวิชาที่สอน ขั้นเตรียมช่วยให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของรายวิชาดีขึ้นเริ่มตั้งแต่ลักษณะงานที่สอน วิเคราะห์งานที่สอน กำหนดวัตถุประสงค์รายวิชา การทดสอบตามเกณฑ์อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ขั้นพัฒนา (Development Phase) เป็นการพัฒนาให้เกิดการสอนตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนย่อย ดังนี้ การวางแผนการสอน การจัดลำดับหน่วยการสอน การเลือกเนื้อหาวิชาที่สอน การเลือกกระบวนการ จัดทำลำดับและจัดทำแผนการสอนที่สมบูรณ์และทำการสอน

ขั้นปรับปรุง (Improvement Phase) ปรับปรุงให้การสอนทันสมัยและเหมาะสมอยู่เสมอ กระบวนการปรับปรุงการสอนที่ง่ายที่สุดคือ การตรวจสอบว่าการสอนทำให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในงานเพียงใด

หลักการที่ 2 สามารถสอน หมายถึง ความเข้าใจในสถานภาพและบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้สอนวิชาชีพ ความสามารถในการควบคุมชั้นเรียน การเป็นผู้มีความสามารถในการประสานงาน ตลอดจนความสามารถในการใช้เทคนิควิธีสอนรวมทั้งการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนทางอาชีพที่เหมาะสมและได้ผล

หลักการที่ 3 สอนให้เกิดสมรรถภาพ เป็นการเน้นให้เกิดความสามารถของผู้เรียนให้ปฏิบัติงานได้จริง

การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบอภิปรายเป็นการเน้นบทบาทผู้เรียนให้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น การสอนนิยมสอนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เป็นการฝึกผู้เรียนในการแสดงออก การฝึกพูดและการแสดงเหตุผล การสอนแบบอภิปรายถ้าจัดเป็นกลุ่มใหญ่เกินไปจะไม่มีโอกาสอภิปรายได้ไม่ทั่วถึงต้องใช้เวลามาก

เทคนิคการสอนแบบอภิปรายควรให้ผู้เรียนแสดงบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศการอภิปรายให้น่าสนใจ ผู้สอนต้องเป็นผู้ฟังและช่วยเพิ่มเติมหาข้อสรุป มีความสามารถในการดำเนินการอภิปราย

การสอนแบบสัมมนา จุดมุ่งหมายของการสอนคือการให้ผู้เรียนมีการแสดงออกทางความคิดเห็นอย่างอิสระ และมีสิทธิเท่าเทียมกัน เท่าเทียมกันทั้งครูและนักเรียนในขอบเขตของเนื้อหาวิชา ผู้สอนแบบสัมมนาควรจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการจัดสัมมนาเป็นอย่างดี และสามารถดำเนินการสัมมนานั้นให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้

การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การสอนโดยการเน้นกิจกรรมและดำเนินงานที่ผู้สอนได้เตรียมไว้ สำหรับผู้เรียนเป็นอิสระทางด้านการเรียนของผู้เรียน เพราะผู้เรียนอาจเป็นผู้กำหนดการศึกษาด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาได้

จุดมุ่งหมายของการสอนแบบให้ค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนนั้นสามารถเรียนด้วยตนเองตามขีดความสามารถและความสนใจของแต่ละคน บทบาทของผู้สอนเป็นผู้วางแผนกำหนดแนวทางให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้รวมทั้งสามารถประเมินผลของการเรียนของผู้เรียนด้วย (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 114-118)

กล่าวโดยสรุป การสอนมีความสำคัญ เพราะการสอนนั้นเป็นการจัดกิจกรรมอย่างหนึ่งให้กับผู้เรียนโดยมุ่งพัฒนาความเจริญทุกด้านให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้แสดงออก ได้มีการฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง การสอนจึงจัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งส่วนการใช้วิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนอย่างไหน ก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนที่จะเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียนและได้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

การสอนเป็นเพียงหลักการเป็นวิธีการสอนที่มีองค์ประกอบ หากทำได้ถูกต้องตามองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเต็มที่แล้วก็จะทำให้การสอนนั้น ๆ บรรลุผลมากขึ้นสิ่งที่จะช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จได้ก็คือครู ครูต้องเข้าใจองค์ประกอบในการสอนเป็นอย่างดี สรุปหลักการสอนได้ดังนี้คือ

1. การสอนต้องสอดคล้องกับหลักสูตร
2. การสอนต้องเหมาะสมกับความถนัดของผู้สอนและผู้เรียน
3. การสอนต้องเหมาะสมเนื้อหาที่สอนและกิจกรรมการจัดการศึกษา
4. การสอนต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม
5. การสอนต้องมีการวัดและประเมินผล

4.3 สื่อการเรียนการสอน

สื่อการสอนเป็นอุปกรณ์สำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะสื่อการสอนมีลักษณะพิเศษ ซึ่งสามารถทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลการเรียนรู้อย่างมากมาย

กล่าวคือ สื่อการเรียนการสอนจะเป็นจุดรวมความสนใจสามารถเพิ่มความเป็นรูปธรรม ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจและสามารถจำเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ก่อน ครูผู้สอนสามารถหาสื่อการเรียนการสอนมาใช้ได้ทุกขณะขั้นตอนของการสอน ทั้งนี้ในการจะใช้สื่อให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่ามีความเข้าใจสื่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้คือ

รุ่งทิพา จักรกร (2527 : 70) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง เครื่องช่วยในการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการ ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างน่าสนใจ และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังรวมถึงกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ที่นำมาประกอบการเรียนการสอน

อ่ำรง บัวศรี (2532 : 217) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่ง чтоช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามจุดประสงค์การเรียนการสอนและตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541 : 99) ได้สรุปความหมายของสื่อการเรียนการสอน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะนำพาความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะรวมถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาและสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ

กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 89) และสุดใจ เหง้าสีไพร (2547 : 107) มีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนว่าสื่อการเรียนการสอนมีทั้งในรูปวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยทำหน้าที่บรรจุและส่งผ่านข้อมูลข่าวสารอันเป็นสาระการเรียนรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจมีบทบาทในฐานะผู้ช่วยครูในการถ่ายทอดหรือทำหน้าที่ถ่ายทอดด้วยตัวสื่อเอง ผ่านกระบวนการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

จากความหมายของสื่อการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยให้เกิดความรู้และพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หรือหมายถึงตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

ในการจัดการเรียนการสอนสื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ครูผู้สอนนำสื่อการเรียนการสอนมาประกอบการสอน ซึ่งมีวิธีการใช้แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของเนื้อหา และขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ทั้งนี้การสอนจะประสบผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับทางเลือกและการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูเป็นสำคัญ

อ่ำรง บัวศรี (2532 : 219-221) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลสมบูรณ์จำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการสอน เพื่อให้การสอนหรือบทเรียนสมบูรณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้าผู้สอนได้ใช้สื่อประกอบการสอนจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน ช่วยให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น ดังนั้นเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกสื่อการเรียนการสอนมีหลักเกณฑ์พิจารณา คือ

1. ต้องตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ต้องเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานประสบการณ์ของผู้เรียน
3. ต้องเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน
4. ต้องเหมาะสมทั้งในด้านค่าใช้จ่ายและการปฏิบัติ
5. ต้องหาได้ง่าย

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546 : 189-190) กล่าวว่า ในการเลือกใช้สื่อการสอน ผู้สอนควรได้กำหนดจุดประสงค์การสอนเสียก่อน เพื่อเป็นเครื่องชี้นำในการเลือกใช้สื่อการสอน และควรมีหลักการในการเลือกใช้สื่อการสอนดังนี้

1. เลือกใช้สื่อการสอนที่สัมพันธ์กับบทเรียนและตรงเป้าหมายกับเรื่องที่จะสอน
2. เลือกสื่อที่มีราคาถูก ทนสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่จะส่งผลการเรียนการสอนมากที่สุด ช่วยผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นได้ดีเป็นลำดับขั้นตอน
3. เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียน
4. สื่อนั้นควรสะดวกในการใช้ มีวิธีใช้ไม่ซับซ้อนยุ่งยากเกินไป
5. ต้องเป็นสื่อที่มีคุณภาพเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจนและเป็นจริง
6. มีราคาไม่แพงจนเกินไป หรือถ้าจะผลิตเองควรคุ้มค่างบเวลาและการลงทุน
7. พิจารณาเลือกสื่อในปริมาณที่พอเหมาะที่จะใช้ประกอบการสอนอย่างแท้จริง ไม่มากจนเกินไปจนทำให้การเรียนการสอนส่วนอื่นบกพร่อง หรือเหลือใช้ในแต่ละชั่วโมงเรียน
8. เลือกสื่อการสอนที่ไม่อันตรายแก่ผู้เรียน
9. เลือกใช้สื่อการสอนที่มีสีสันดึงดูดความสนใจผู้เรียน
10. เลือกใช้สื่อที่มีขนาดถูกต้องตามหลักเกณฑ์
11. ควรเลือกใช้สื่อที่แปลกไปจากสิ่งที่ผู้เรียนเคยเห็นจำอยู่แล้ว หรือเลือกใช้สื่อที่สามารถเคลื่อนไหวได้

(Movement) จะช่วยสร้างความสนใจผู้เรียนได้ดีเป็นพิเศษ

ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องวางแผนและสร้างแผนการเรียนการสอนก่อนเป็นเบื้องต้นและสื่อการเรียนการสอนจะต้องมีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเรียนการสอนนั้น เพราะว่าสื่อการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอด นักเทคโนโลยีทางการศึกษาจึงสรุปชนิดของสื่อการเรียนการสอนที่ควรจัดหาจำแนกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ประเภทวัสดุ (Software or Material) บางครั้งเรียกว่า สื่อเล็ก (Small Media) เป็นสื่อการสอนประเภทสิ้นเปลือง จำแนกเป็น 2 ชนิดดังนี้

1.1 วัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์จึงจะสามารถเสนอเรื่องราวความรู้เนื้อหาสาระไปยังผู้เรียนได้ เช่น ภาพโป่งใส แผ่นเสียง เทปเสียง แถบวิดีโอ แผ่นดิสก์ เป็นต้น

1.2 วัสดุที่สามารถเสนอเรื่องราว ความรู้ เนื้อหาวิชาไปสู่ผู้เรียนได้ด้วยตัวมันเองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ได้แก่ หนังสือ แผ่นภูมิ รูปภาพ หุ่นจำลอง ของจริง ของตัวอย่าง เป็นต้น

2. ประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Hardware or Equipment) บางครั้งเรียกว่า สื่อใหญ่ (Big Media) ได้แก่ สื่อที่เกี่ยวข้องกับวัสดุและอุปกรณ์ที่มีความคงทนถาวร เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายแถบ

วิดีโอ เครื่องฉายภาพโปรเจกเตอร์ และเครื่องฉายแผ่นทึบ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อการสอนประเภทนี้เป็นเพียงเครื่องมือตัวกลางส่งผ่านเรื่องราวเท่านั้น ต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ (Software) มาใช้ควบคู่กันไป

3. ประเภทเทคนิคและวิธีการ (Technique and Method) สื่อการสอนประเภทนี้ไม่จัดอยู่ในประเภทวัสดุหรือเครื่องมือ แต่อาศัยสื่อประเภทวัสดุหรือเครื่องมือมาใช้ร่วมกันในลักษณะกิจกรรมหรือวิธีการด้วยก็ได้ ตัวอย่างสื่อประเภทนี้คือ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การสอนแบบจุลภาค การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ นิทรรศการ แหล่งความรู้ชุมชน กลุ่มสัมพันธ์และกิจกรรมอื่น ๆ เป็นต้น (วาสนา ชาวหา. 2533 : 13-14; กิดานันท์ มลิทอง. 2543 : 93; เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. 2545 : 246-247)

ข้อควรคำนึงถึงในการใช้สื่อการเรียนการสอนคือขั้นตอนการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้เพื่อการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สื่อการเรียนการสอนนั้นมีคุณค่าต่อผู้เรียน และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 104-105) และเอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545 : 271-276) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันเรื่องขั้นตอนการนำสื่อการเรียนการสอนไปใช้ควรดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเนื้อหาที่กำลังจะเรียน สื่อที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้าง ๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในครั้งก่อน ยังมีสื่อที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกอาจเป็นสื่อที่เป็นแนวทางปัญหาหรือเพื่อให้ผู้เรียนได้คิด

2. ขั้นตอนการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียน เป็นขั้นที่จะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอน มีการจัดลำดับการใช้สื่อแต่ละประเภทเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนและสื่อที่เสนอความรู้อย่างชัดเจนถูกต้องแก่ผู้เรียน

3. ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหา สื่อในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหาโดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อเองมากที่สุด เช่น ภาพ บัตรปัญหา เทปเสียง สมุดแบบฝึกหัด หรือชุดการเรียน

4. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นขั้นของการเรียนการสอนเพื่อการย้ำเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สื่อที่ใช้สรุปจึงควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดโดยย่อและใช้เวลาอันน้อย เช่น แผ่นภูมิและแผ่นโปรเจกเตอร์

5. ขั้นประเมินผลการใช้ เพื่อให้ทราบว่าสื่อนั้นมีคุณค่าต่อการเรียนการสอนเพียงใด และเพื่อปรับปรุงการใช้สื่อในคราวต่อไป การประเมินผลการใช้สื่อสามารถประเมินได้ 2 ทางคือ

- 5.1 ประเมินด้านผู้สอน ประเมินการวางแผนการใช้เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งที่ได้วางแผนไว้ ปฏิบัติเป็นไปตามแผนหรือไม่ การประเมินการใช้สื่อโดยที่ในขณะที่ใช้สื่อการสอนมีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้าง และจากสาเหตุอะไรและการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สือนักเรียนโดยตรงว่าผู้เรียนเข้าใจหรือบรรลุวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์เพียงใด

- 5.2 การประเมินด้านผู้เรียน เพื่อประเมินผลว่าการใช้สื่อด้านของผู้เรียนอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งมีเป้าหมายที่สำคัญคือ เพื่อประเมินการเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ทำได้โดยทำแบบทดสอบ (Test) การอภิปราย (Discussion) การทำรายงาน (Reports) หรือการเสนองานหน้าชั้น (Presentation) เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นเพื่อทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการศึกษาหลักการเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนจึงจำเป็นสำหรับผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางให้สามารถเลือกใช้อย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

4.4 อาคารสถานที่

สถานศึกษาประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลายชนิดด้วยกัน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเล่าเรียนและที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้อยู่ในสถานศึกษา โดยทั่วไปสถานศึกษาสามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1. ห้องเรียนทั่วไป หมายถึง ห้องเรียนที่ใช้สอนและเรียนตามปกติไม่มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้หรือกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนตามปกติ

2. ห้องเรียนเฉพาะวิชา หมายถึง ห้องเรียนพิเศษที่มีอุปกรณ์ เครื่องใช้ เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าห้องเรียนธรรมดา เช่น ห้องเขียนแบบ ห้องคหกรรม ห้องปฏิบัติการพิมพ์ดีด

3. โรงฝึกงาน เป็นอาคารที่อยู่ต่างหากจากห้องเรียน ใช้ฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพ เช่น โรงฝึกงานช่างยนต์ โรงฝึกงานช่างก่อสร้าง

4. โรงอาหาร หมายถึง บริเวณที่ใช้เป็นที่รับประทานอาหารของสถานศึกษา ซึ่งรวมไปจนถึงบริเวณจ่ายอาหาร รับส่งของประกอบอาหาร บริการเก็บของและทำความสะอาด

5. หอประชุม หมายถึง อาคารที่ใช้เพื่อประชุม การบรรยายและการประกอบกิจต่าง ๆ บริเวณนี้จะต้องออกแบบพิเศษในด้านการฟัง การพูด การมอง การนั่ง การถ่ายเทอากาศ สี แสง และเสียงเป็นต้น

6. อาคารอำนวยการ อยู่ส่วนหน้าของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกแก่การติดต่อและการประสานงานของสถานศึกษา ประกอบด้วยห้องผู้บริหาร ห้องประชุมย่อย ห้องธุรการ การเงิน ทะเบียน เป็นต้น

7. ห้องสมุด หมายถึง อาคารที่เป็นศูนย์หนังสือ ภายในห้องสมุดจะประกอบด้วยบริเวณสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ฝ่ายบริการรับส่งหนังสือ ฝ่ายหนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ วารสาร บริการอ่านและยืมหนังสือ

8. ศูนย์โสตทัศนศึกษา เป็นหน่วยงานของสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ มีส่วนของห้องบันทึกเสียง ห้องฉายสไลด์ วิดีโอ รวมทั้งบริการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์

9. บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ หมายถึง บริเวณหรืออาคารที่ส่งเสริมพลานามัยและสุขภาพที่ดี บริเวณดังกล่าวอยู่ภายในอาคารหรือภายนอกอาคารก็ได้ เช่น โรงพลศึกษา ห้องอาบน้ำ แต่งตัว ห้องดนตรี สนามกีฬา เป็นต้น

10. บริเวณบริการสาธารณูปโภค ได้แก่ บริเวณที่จัดไว้เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายขึ้นในสถานศึกษา ได้แก่ จุดน้ำดื่ม โทรศัพท์ ไฟฟ้า โทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นต้น

11. เส้นทางจราจรและที่จอดรถยนต์ หมายถึง การจัดแบ่งแยกเส้นทางสัญจรภายในสถานศึกษาให้เด่นชัดและใช้การได้ดี จึงมักจะแบ่งแยกเส้นทางสำหรับรถยนต์ ทางเดินเท้า และทางเชื่อมระหว่างอาคารออกจากกัน นอกจากนี้ยังต้องเตรียมบริเวณสำหรับจอดรถยนต์ชนิดต่าง ๆ อีกด้วย

12. บริเวณที่พักอาศัย บริเวณเหล่านี้ถือว่าเป็นบริเวณที่พักอาศัยซึ่งมีประโยชน์ใช้สอยแตกต่างกันออกไปจากอาคารอื่น ๆ เช่น บ้านพักครู คณฆานาโรง หรือถ้าในระดับอุดมศึกษามักจัดเป็นหอพักนักศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542 : 167-168)

การจัดการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี (ช่วงชั้นที่ 3) นั้น ต้องมีทั้งการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไปสิ่งที่มีความสำคัญประการหนึ่งก็คือ อาคารสถานที่โรงฝึกงาน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้และทักษะลักษณะวิชาอาชีพเกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานนำไปประกอบอาชีพได้ ไพโรจน์ ตีรณานกุล (ม.ป.ป. : 71-73) กล่าวว่า ในสถานศึกษาที่ฝึกทักษะแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีโรงฝึกงาน ซึ่งการฝึกงานนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนที่จะสอดคล้องกับหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ได้วางไว้ ดังนั้นโรงฝึกงานก็มีความมุ่งหมายร่วมกันดังนี้

1. เพื่อหาความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคลแล้วพัฒนาและนำไปใช้ประกอบอาชีพในอนาคตได้
2. เพื่อให้ผู้ฝึกประสบการณ์ ตามความถนัดอันจะทำให้เกิดแรงผลักดันในการฝึกหัดเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคต
3. ผู้ฝึกสามารถเข้าใจถึงวิธีการของการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมและผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม
4. ทำให้เห็นคุณค่าของการออกแบบและการทำงานในขบวนการผลิตภายในโรงงาน
5. ทำให้สามารถใช้เครื่องมือและวัสดุได้ถูกต้องและเหมาะสม
6. ทำให้สามารถอ่านและได้รายละเอียดของแผนที่เขียนตามวัตถุประสงค์ของการสร้าง
7. ทำให้มีประสบการณ์เบื้องต้นในการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรอย่างถูกต้อง และรู้คุณค่าของวัสดุเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. พัฒนาผู้ฝึกให้เกิดความยึดหยุ่นในความปลอดภัยในขณะทำงานทั้งในโรงฝึกงานและในบ้าน

พิชัย ศิริทัศนกุล (2546 : 126) กล่าวว่า การจัดและวางแผนโรงงาน (School Shop Planning and Management) ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ หมายถึง การวางแผนเพื่อจัดวางอุปกรณ์เครื่องมือ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องมีไว้ในโรงฝึกงาน ทั้งนี้ เพื่อให้สภาพการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด มีความปลอดภัยและความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นโรงฝึกงานที่ใช้กันอยู่ทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. เป็นโรงฝึกงานที่มีการสอนหมวดงานช่างทั่วไปหลายหมวดในโรงฝึกอบรวมเดียวกัน (Comprehensive General Shop) เช่น มีการสอนงานช่างไม้ ช่างโลหะ ไฟฟ้า เขียนแบบ และอื่น ๆ โรงฝึกงานแบบนี้ 1 นั้นบางที่เรียกว่าห้องปฏิบัติการเพราะเป็นการทดลองให้เด็กได้เรียนงานช่างหลาย ๆ อย่าง เพื่อการสำรวจความถนัดมากกว่าจะมุ่งเอาจริงเอาจังกับการฝึกทักษะ
2. เป็นโรงฝึกงานที่มีการสอนหมวดวิชาช่างใดช่างหนึ่งอย่างเดียว (General unit Shop) เช่น หมวดงานช่างโลหะ ซึ่งในหมวดนี้มีงานช่างโลหะย่อย ๆ อีกหลายอย่างหลายช่าง เช่น ช่างกลโรงงาน (Machine Shop) หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าโรงกลึง งานช่างหล่อ ช่างตีเหล็ก ช่างเชื่อม และช่างโลหะแผ่น เป็นต้น เด็กที่เรียนจากโรงฝึกงานแบบนี้ 1 ถ้าสนใจในงานโลหะก็จะมาเรียนในโรงฝึกงานแบบนี้ 2 เพื่อดูว่าความถนัดของเขาเหมาะสมกับงานช่างโลหะใด
3. เป็นโรงฝึกงานที่ใช้สอนงานเฉพาะช่างเพียงอย่างเดียว (Unit Shop) หรือ (Special Shop) เพื่อให้เกิดความชำนาญ เช่น ช่างกลโรงงาน หรือช่างเชื่อมโลหะ เป็นต้น โรงฝึกงานแบบนี้ 3 นี้ถือว่าเป็นโรงฝึกงานพิเศษเพราะจะต้องจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือจักรกลที่มีขนาดใกล้เคียงกันกับทางโรงงานอุตสาหกรรม เพราะฉะนั้นโรงฝึกงานแบบนี้จึงมีใช้ในสถาบันอาชีวศึกษาเป็นส่วนใหญ่

เนื่องจากในโรงฝึกงานแต่ละแบบก็มีจุดประสงค์ที่เหมือนกันคือ การฝึกปฏิบัติงาน ดังนั้นปริมาณของนักเรียน ที่จะเข้ามาฝึกปฏิบัติควรพิจารณาให้เหมาะสมเนื่องจากมีข้อกำหนดทางด้านเครื่องมืออุปกรณ์จึงกำหนดให้โรงฝึกงานแบบที่ 1 ไม่ควรรับเด็กเกิน 25 คน โรงฝึกงานแบบที่ 2 ไม่ควรเกิน 18 คน และแบบที่ 3 ไม่ควรเกิน 15 คน ทั้งนี้เพื่อให้การฝึกงานปฏิบัติเป็นไปด้วยดี

สรุปได้ว่า อาคารสถานที่ และโรงฝึกงานเป็นการจัดหา ถ้าจัดหาได้อย่างถูกต้องก็มีส่วนในการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 มีประสิทธิภาพอย่างมาก เพราะการใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุดสามารถสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ คือนักเรียนและครูผู้สอนได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม และเกิดประโยชน์ได้มากที่สุด ส่งผลให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่วางไว้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงาน อาชีพสุจริต มีทักษะการจัดการ ทำงานอย่างเป็นระบบและมีกลยุทธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสมกับงาน มีคุณธรรม สามารถคิด ออกแบบ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการในการทำงาน หลอมรวมกันเป็นคุณลักษณะของผู้เรียน ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษานับว่ามีความสำคัญมาก ซึ่งในการจัดการศึกษานี้มีความสำคัญกับเรื่องที่จะวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสรุปความสำคัญขององค์ประกอบของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ไว้ 4 ด้าน ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ

1. หลักสูตร
2. ครูผู้สอน
3. สื่อการเรียนการสอน
4. อาคารสถานที่

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

ความหมายของชุมชน

โรงเรียนคือสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน มีหน้าที่เพื่อจัดกระบวนการศึกษาให้สนองความต้องการของชุมชน ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับชุมชนอยู่เสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อความเจริญของงานของเยาวชนและต่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนด้วย สำหรับความหมายของชุมชนในหนังสือ Dictionary of Education ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่อาศัยร่วมกันในท้องถิ่นอันเป็นท้องถิ่นเดียวกัน มีสภาพภูมิศาสตร์ที่ช่วยเกื้อกูลให้ประชาชนสามารถที่จะประกอบกิจกรรมซึ่งประชาชนมีความสนใจร่วมกันได้ง่าย กู๊ด (ยนต์ ชุ่มจิต. 2528 : 129; อ้างอิงจาก Good. 1973. Dictionary of Education. pp. 113) จากคำนิยามดังกล่าว ยนต์ ชุ่มจิต (2528 : 129) สรุปว่า ชุมชนนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับสังคมแต่เป็นสังคมขนาดเล็ก กล่าวคือจะเป็นกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งอยู่อาศัยร่วมกันในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง มีการปฏิบัติกิจกรรมบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน เช่น กิจกรรมทางอาชีพและกิจกรรมทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีผลประโยชน์บางประการร่วมกันด้วย นักสังคมวิทยาอีกท่านหนึ่งสรุปความหมายของชุมชนคือ หน่วยทางสังคมขนาดเล็ก ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นกลุ่มก้อน อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน มีความรู้สึกนึกคิดและผลประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกส่วนใหญ่ได้ (ชีรวัดณ์ นิเจนตร. 2528 : 2)

ยนต์ ชุ่มจิต (2528 : 131) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งจะเป็นแนวทางให้ชุมชนให้ความร่วมมือช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของโรงเรียนทั้งทางด้านวิชาการและอื่น ๆ
2. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนในการบริการชุมชน เช่น บริการทางวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ และทรัพยากรอื่น ๆ
3. เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของในโรงเรียนแก่ชุมชน จากประชาชนมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของต่อโรงเรียนจะช่วยให้โรงเรียนมีความปลอดภัยในทรัพย์สิน และช่วยให้โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือในสิ่งต่าง ๆ อีกมากมาย
4. เพื่อให้ทราบภูมิหลังที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครองซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน
5. เพื่อให้โรงเรียนสามารถให้แหล่งทรัพยากรจากชุมชนได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ
6. เพื่อส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนโดยผ่านทางนักเรียน ทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น
7. เพื่อส่งเสริมการผสมผสานกลมกลืนระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เป็นไปในทางเดียวกัน เช่น การจัดหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ควรเป็นไปตามความต้องการของชุมชนเป็นต้น
8. เพื่อส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน

จำไพ โงมูก (2545 : 33) กล่าวว่า ชุมชน หมายถึงกลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่มมารวมกันอยู่ในอาณาเขตและภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน มีการสร้างสรรค์ มีความใส่ใจร่วมกันและมีแนวพฤติกรรมเป็นอย่างเดียวกัน

ดังนั้นชุมชนคือกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน จะเห็นว่าการประกอบที่สำคัญของชุมชน คือ กลุ่มคนที่อาศัยในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้น การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นการติดต่อสื่อสาร การสร้างความเข้าใจหรือการกระทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ๆ

สรุปว่าชุมชนหมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนในพื้นที่ หรือขอบเขตที่แน่นอน มีความผูกพันซึ่งกันและกัน อันเป็นผลมาจากการมีกิจกรรมทางการผลิต มีวิธีการผลิตที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน หรือเกื้อกูลกัน มีกิจกรรมทางสังคม และวัฒนธรรมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนภายในกลุ่ม หรือมีกระบวนการในการตัดสินใจร่วมกัน

ประเภทของชุมชน

การแบ่งประเภทของชุมชนมีความแตกต่างไปตามทัศนะของนักวิชาการ อย่างไรก็ตามชุมชนของไทยมีการแบ่งออกตามลักษณะใหญ่ ๆ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. แบ่งตามลักษณะการปกครอง
2. แบ่งตามลักษณะกิจกรรมทางสังคม
3. แบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม

โดยลักษณะของชุมชนตามการแบ่งดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะการปกครอง (administrative unit) ตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดให้จัดตั้งท้องที่ต่าง ๆ เป็น หมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ สำหรับบางท้องที่ที่มีความเจริญก็สามารถจัดตั้งเป็นเขตเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ตามความหนาแน่นของประชากร ยกเว้นเทศบาลตำบลซึ่งพิจารณาจากสภาพความเจริญของท้องถิ่นและรายได้ที่ได้รับ สำหรับท้องถิ่นที่มีคนอยู่จำนวนมากแต่ยังไม่เจริญถึงขั้นที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลก็ให้ตั้งเป็นสุขาภิบาลในส่วนของกรุงเทพมหานครจัดเป็นเอกชน (private city) เป็นชุมชนที่มีการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

2. ลักษณะของชุมชนแบ่งตามกิจกรรมทางสังคม (social activities) เป็นการแบ่งชุมชนตามวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน ได้แก่ ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนศูนย์การค้า ชุมชนศูนย์กลางขนส่ง และชุมชนเขตอุตสาหกรรม

3. ลักษณะของชุมชนแบ่งตามความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม (social relation) เป็นการแบ่งชุมชนในแง่ของความสัมพันธ์ทางสังคม และเป็นการมองในทัศนะของนักสังคมวิทยาที่มองลักษณะของชุมชนในด้านความสัมพันธ์ทุก ๆ ด้านไม่เพียงแต่เฉพาะการเมือง การปกครองหรือกิจกรรมทางสังคมเท่านั้น แต่รวมไปถึงความสัมพันธ์ในสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนลักษณะทางนิเวศวิทยาอีกด้วย ลักษณะของชุมชนในลักษณะนี้ ได้แก่ ชุมชนชนบทและชุมชนเมือง สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (ธีระศักดิ์ เจริญศรี. 2545 : 13-14; อ้างอิงจาก สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2537. สังคมวิทยาชุมชน. 10-13)

สำหรับลักษณะของชุมชนในกรุงเทพมหานคร จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 กำหนดลักษณะชุมชนโดยจำแนกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ชุมชนแออัด ชุมชนเมือง ชุมชนชานเมือง ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ตามลักษณะเกณฑ์ดังนี้

1. ชุมชนแออัด ได้แก่ ชุมชนที่มีอาคารหนาแน่น ไร้ระเบียบและขาดทรวดทรม ประชาชนอยู่อย่างแออัด มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยต่อผู้อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภคไม่เพียงพอหรือขาดระบบสาธารณูปโภค การบริการยังไม่ทั่วถึง คือเกณฑ์ความหนาแน่นของบ้านเรือน 15 เรือนต่อพื้นที่ 1 ไร่

2. ชุมชนเมือง ได้แก่ ชุมชนที่กรุงเทพมหานครได้จัดทำเป็นประกาศกรุงเทพมหานคร และเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ผู้อยู่อาศัยได้รับการบริการระบบสาธารณูปโภคทั่วถึง ซึ่งมีความหนาแน่นของบ้านเรือนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่า 15 หลังคาเรือนต่อพื้นที่ 1 ไร่

3. ชุมชนชานเมือง ได้แก่ ชุมชนที่กรุงเทพมหานครได้จัดทำประกาศกำหนดชุมชนโดยมีพื้นที่ดำเนินการด้านเกษตรกรรม ประชาชนอยู่อย่างไม่หนาแน่น และมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีที่ตั้งสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครรอบนอก

4. ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ได้แก่ ชุมชนที่มีบ้านจัดสรรเป็นที่อยู่อาศัย และดำเนินการโดยภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ ตึกแถว หรือบ้านแฝด (จำเริญ โภษะ, 2545 : 34-35)

โดยสรุปแล้วประเภทของชุมชนแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) แบ่งตามลักษณะการปกครอง ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้าน ชุมชนสุขาภิบาล ชุมชนเทศบาลตำบล ชุมชนเทศบาลเมือง ชุมชนเทศบาลนคร และชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) แบ่งตามภารกิจทางสังคม ได้แก่ ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนศูนย์การค้า ชุมชนศูนย์การขนส่ง ชุมชนเขตอุตสาหกรรม และชุมชนศูนย์กลางการบริหาร 3) แบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในชุมชน ได้แก่ ชุมชนชนบท และชุมชนเมือง

ความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ความหมายของการมีส่วนร่วมได้มีผู้ให้ความหมาย คำจำกัดความไว้ต่างกันไปดังนี้ ชานาญ ปานวงศ์ (2544 : 8) สรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการในการไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อได้สะท้อนถึง ความสนใจของตนหรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบันหรือระบบที่ครอบคลุมการดำเนินงานของพวกเขา สำหรับ ภัทราภรณ์ นันทวงศ์ (2545 : 9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ได้เสียสละทรัพยากรส่วนตน เช่น ความคิด ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ เข้าไปมีบทบาทในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมด้านการจัดการ การควบคุม การใช้ และการกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน และพูนศรี ไม้ทอง (2543 : 29) สรุปว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การรวมกันของบุคคลต่าง ๆ ทั้งประชาชน ภาครัฐบาล ภาคเอกชน ที่ร่วมดำเนินการร่วมฟัง ร่วมออกความคิดเห็น ร่วมสำรวจปัญหา ร่วมลงทุน ร่วมรับผลประโยชน์ ตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และร่วมแก้ไขปัญหของชุมชน

ธีระศักดิ์ เจริญศรี (2545 : 22) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมก็คือ การให้ประชาชนคิดค้นแนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจคิดค้นและดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น แสดงความคิดเห็นเสนอแนะหรือสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

จำไพ โกมลิก. (2545 : 22) สรุปว่า การดำเนินงานพัฒนาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมและการพัฒนาที่มีรากฐานอยู่บนความต้องการของคนในชุมชน

รีคเดอร์ส (Recders. 1963 : 63) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้คือ การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

เออร์วิน (Erwin. 1976 : 138) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมว่า กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจ แก้ปัญหาของตน เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ของประชาชนให้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญแก้ไขปัญหา

วาง อิน-จอง (Whang In-Joung. 1981 : 90-92) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการชี้ให้เห็นถึงความสนใจของบุคคลหรือกลุ่มที่ต้องการจะให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านแรงงานหรือทรัพยากรต่อสถาบันเพราะเล็งเห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวข้องกับชีวิตของพวกเขาด้วย

กล่าวโดยสรุป แม้ว่าการมีส่วนร่วมจะมีนักการศึกษาให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย तरहกัน แต่สิ่งที่สำคัญของการมีส่วนร่วมก็คือการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการศึกษาไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประโยชน์ในด้านการนำความรู้ ความสามารถ (Talents) และทักษะ (Skills) ของคนในองค์กรหรือท้องถิ่นแล้วแต่กรณีมาใช้ให้เป็นประโยชน์

ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 8(2) “ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” มาตรา 9(6) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักว่า “การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น” สำหรับแนวในการจัดการศึกษา ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า

...ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รู้จัก

เลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนามาระหว่างชุมชน...

ด้านบริหารจัดการทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 บัญญัติว่าให้มีการระดมทรัพยากร และการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการ การศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตามความ เหมาะสมและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วม รับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. 2546 : 24-25, 31-35)

ดังนั้น การจัดการศึกษาทุกระดับย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากสังคมหรือชุมชนที่แวดล้อมอยู่ใน ขณะเดียวกันการที่จะนำการศึกษาเข้าไปสู่ชุมชน โดยเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ใด ๆ ถ้าจะหวังความสำเร็จที่แน่นอน แล้วจะขาดเสียซึ่งความร่วมมือจากชุมชนไม่ได้ นั่นคือต้องยอมรับว่าความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมี ผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั้งในแง่การพัฒนา การศึกษาในวงแคบคือ การอบรมสั่งสอนเด็กในโรงเรียน และการ พัฒนาการศึกษาในแนวทางหรือการพัฒนาการศึกษาเพื่อชีวิตของคนทั่วไปในชุมชน

โรงเรียนจึงต้องให้ความสนใจอย่างสูงต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้เพราะความ จำเป็นที่เราจะนำการศึกษาเข้าสู่ชุมชนในลักษณะของการพัฒนาชุมชนเราต้องยึดความต้องการของชาวบ้านเป็น หลัก แต่การที่จะได้มาซึ่งความต้องการและแนวทางในการพัฒนานั้นทุกขั้นตอนจะต้องเป็นไปในลักษณะที่ได้ร่วมมือ กันกระทำ

สำหรับความหมายของชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มัยรัชช วรรณ. (2545 : 11) สรุปว่า หมายถึง การเข้ามามีสิทธิของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจน ความต้องการหรือความมุ่งหวังในการพัฒนาการศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษา ดำเนินกิจกรรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม ตามความต้องการของท้องถิ่น สำหรับ ชำนาญ ปาณางษ์. (2544 : 6) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาว่าหมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ชุมชนได้ เข้าไปแสดงบทบาทของตนเองเพื่อสะท้อนถึงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียน ทั้งทางตรงและ ทางอ้อมในด้านการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานตามนโยบาย การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น และการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

ภัทราภรณ์ นันทวงศ์. (2545 : 5) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การให้ ความช่วยเหลือโรงเรียน การดูแลสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครู การเป็นผู้ให้และรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

พลศรี ไหมทอง. (2545 : 30-32) ได้กล่าวถึงแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบชายขอบ (Marginal participation) เป็นลักษณะการร่วมมือ หรือการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่มีข้อจำกัดอันทำให้การมีส่วนร่วมไม่เต็มที่คือมีน้อยนั่นเอง ข้อจำกัดนี้อาจเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่าง 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งรู้ดีกว่าตนเองด้อยอำนาจ

กว่าหรือมีทรัพยากรเชิงอำนาจ เช่น เป็นผู้มีความรู้มากกว่าจึงทำให้ไม่ปรารถนาเข้ามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ นั่นคือความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมน้อย

การมีส่วนร่วมของชุมชนแบบชายขอบเป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไปกับโรงเรียน ซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมโดยการร่วมงานหรือให้ความร่วมมือ หรือร่วมสนับสนุนโดยอาจจะแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกิจกรรมบ้าง แต่ไม่มีการตัดสินใจมอบภาระให้เป็นของฝ่ายโรงเรียน ลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนทั่วไปมีลักษณะในการมาร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการประชุมและให้ความสนับสนุนโดยการบริจาคเงินและสิ่งของ หรือร่วมดำเนินงาน บางครั้งอาจแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการบ้าง แต่ก็ไม่มีน้ำหนักเพราะส่วนมากมักจะคล้อยตามการตัดสินใจของกลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่า เช่น กลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียนหรือกลุ่มผู้นำโรงเรียนที่มีอำนาจในการตัดสินใจมากที่สุด ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมน้อย โดยเฉพาะในเรื่องการออกความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะให้โรงเรียนปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนเพราะถือว่าหน้าที่ในการจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียนและครู หากผู้ปกครองนักเรียนจะแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะอะไรก็ยังคงเกรงว่าจะไม่ถูกหลักการของครูหรือของโรงเรียน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบเป็นบางส่วน (Partial Participation) การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน เป็นการเข้ามามีเกี่ยวข้องของประชาชนในชุมชน หรือกิจกรรมการศึกษาในระดับความเข้มข้นมากกว่าแบบชายขอบ กิจกรรมโดยคณะกรรมการโรงเรียนจึงมีความสำคัญ ที่รัฐถือว่าเป็นนโยบายสำคัญซึ่งสามารถสร้างความชอบธรรมในการจัดการศึกษาของไทย การมีส่วนร่วมแบบบางส่วนนี้จะมีลักษณะที่มีส่วนร่วมแบบร่วมริเริ่มงาน มาร่วมงาน ร่วมให้การสนับสนุนด้วยการบริจาคหรือการร่วมมือในการทำงาน โดยมีบทบาทมากกว่าแบบชายขอบ ได้แก่ กลุ่มของคณะกรรมการโรงเรียนสามารถร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจได้บ้างซึ่งการตัดสินใจนั้นอาจจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงดำเนินการได้ทั้งหมดก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามการคิดริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ยังคงเริ่มต้นจากฝ่ายโรงเรียน และในการร่วมกิจกรรมสามารถมีส่วนร่วมได้ทุกกิจกรรม ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยทั้งสองฝ่ายร่วมกันอย่างเข้มข้นและเท่าเทียมกัน ต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลต่อกิจกรรมร่วมกัน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้เต็มที่ เป็นการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้นำหลักในชุมชน เช่น เจ้าอาวาส ผู้บริหารโรงเรียน ประธานคณะกรรมการโรงเรียน เป็นกลุ่มที่มีบทบาทในอันที่จะขึ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เป็นแบบแผนของการมีส่วนร่วมและมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นผู้มีอิทธิพลเพราะมีทรัพยากรทางอำนาจ ทำให้มีบทบาทตามหน้าที่ที่เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน จะเป็นผู้นำในการริเริ่มงาน ผู้คิดงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมสนับสนุน ร่วมงานและร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจังทุกขั้นตอนและและมีอำนาจในการตัดสินใจได้มากที่สุด

อมรวิชัย นาคทรัพย์ (2543 : 90-92) ได้กล่าวถึงชุมชนกับการจัดการศึกษาว่า การส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง บทบาทของสถานศึกษากับชุมชนควรประกอบได้ด้วย 3 บทบาทใหญ่คือ

1. บทบาทในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับดูแลและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา โดยใช้มาตรการกฎหมายหรือข้อกำหนด กำหนดให้มีกรรมการโรงเรียนซึ่งมีตัวแทนจากผู้ปกครองและชุมชนรวมอยู่ด้วยเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจการของโรงเรียน

2. บทบาทของสถานศึกษา ในการเข้าไปดูแลแก้ปัญหาชุมชน สถานศึกษาจะต้องมีมาตรการต่าง ๆ ในการเข้าไปดูแลแก้ปัญหาชุมชน เช่น จัดหลักสูตรพิเศษตามความสนใจของผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมาใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดกิจกรรมกลุ่มสนใจ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม หรือจัดตลาดวิชา (knowledge shopping list) ให้ชุมชนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้คนในชุมชนด้วยตนเองเป็นวิทยากร

3. บทบาทในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

สัมพันธ์ อุปลา (ธีระศักดิ์ เจริญศรี. 2545 : 18-19; อ้างอิงจาก สัมพันธ์ อุปลา. 2541. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังเกตสนง.คณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. หน้า 30) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ชุมชนต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องร่วมกันพัฒนาการศึกษาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าเพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้มีคุณภาพโดยพยายามผลักดันให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

2. ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ เพื่อจัดหาจุดพัฒนาการศึกษาให้ลูกหลานร่วมกับครูในโรงเรียน โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ประสบความสำเร็จ

3. ร่วมกันหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมให้การศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ที่ทางโรงเรียนจัดให้

4. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติงาน ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียน เช่น การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ จัดและตกแต่งสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ร่วมรณรงค์หาทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้มีขึ้น เป็นต้น

5. ร่วมตรวจสอบผลการพัฒนาโรงเรียน การจัดการศึกษาของโรงเรียน หากพบปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ก็เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหานั้นร่วมกัน

6. สร้างความภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาการศึกษาร่วมกัน โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน และร่วมกันภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ โดยชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นลำดับตลอดมา

ดังนั้น การที่ชุมชนจะยึดเอาโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ชุมชนจะต้องตระหนักและเห็นคุณค่าของการศึกษา ตลอดจนทั้งร่วมมือร่วมใจกันเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและมีความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลซึ่งจะส่งผลทำให้การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนและในชุมชนสามารถส่งเสริมซึ่งกันและกันได้ตลอดไป

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งระบุไว้ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับประเภท

การศึกษา

- (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

- (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 11 บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้

- (1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ
- (2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด
- (3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องของการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (วิชัย ตันศิริ. 2543 : 54-73; สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์. 2546 : 15-27; วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. 2546 : 24-35)

สำหรับนักการศึกษา และนักวิจัยสรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ในความหมายที่แตกต่างกันดังนี้

จำไพ โกมุท (2545 : 22) สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมว่า ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องศึกษาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม และการพัฒนาที่มีรากฐานอยู่บนความต้องการของคนในชุมชนโดยบุคคลภายนอกจะมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือด้านข่าวสาร เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ในการค้นหาปัญหาเพื่อการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ แต่คนส่วนใหญ่ของชุมชน ตลอดจนการพึ่งพาตนเองของประชาชนในระยะยาวต่อไป

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ได้จำแนกลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการด้วยกันคือ

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยไม่ผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มต่าง ๆ

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) เช่น กรรมการของกลุ่ม หรือชุมชน กรรมการหมู่บ้าน

3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา (อ้างอิงจาก จำไพ โกมุท. 2545 : 21-22)

นอกจากนี้ยังมีผู้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ในอีกแนวทางหนึ่ง ที่มีความแตกต่างในรายละเอียด กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนโดยจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับปลาย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องตัดสินใจอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ คือมีข้อมูลต่าง ๆ อย่างมาก ละเอียดและกว้างขวางพอ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลในชุมชนที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกของชุมชนอย่างทั่วถึงและและเป็นจริงเป็นจัง ชุมชนจะให้ความร่วมมือได้ใน 2 ลักษณะที่สำคัญคือ ลักษณะหนึ่งให้สมาชิกให้ข้อมูลอย่างเป็นจริงและละเอียดเพียงพอทำให้การกำหนดทางเลือกชัดเจนขึ้น อีกลักษณะหนึ่งก็คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลให้ ซึ่งถ้าสมาชิกของชุมชนร่วมมือแล้วเขาก็จะเป็นหูเป็นตาเก็บข้อมูลให้ด้วยพร้อมกันไป

แต่การที่โรงเรียนจะได้ข้อมูลมาอย่างมากมายเพียงพอ และกว้างขวางนั้น จำเป็นที่จะต้องจัดเตรียมแบบสอบถาม หรือแนวทางในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลที่กระชับ รัดกุมพอ ตรงตามประเด็นที่ต้องการ และสะดวกแก่การที่สมาชิกชุมชนจะให้ข้อมูลได้ด้วย

2. การมีส่วนร่วมในการตีความข้อมูลและเสนอแนะทางเลือก

เมื่อได้ข้อมูลมาตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายแล้ว งานขั้นต่อไปก็คือรวบรวม วิเคราะห์ และตีความข้อมูล พร้อมทั้งให้ข้อเสนอต่อข้อมูลนั้น กิจกรรมในขั้นนี้โรงเรียนจะดำเนินการเองก็ได้ แต่จะไม่ได้ผลที่สมบูรณ์เพียงพอเท่ากับให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย แต่สมาชิกของชุมชนทุกคนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตีความก็คงเป็นไปได้ ควรให้สมาชิกเพียงบางกลุ่ม บางคนที่มีความรู้ความเข้าใจต่อปัญหา ที่โรงเรียนต้องการเท่านั้นมาเป็นผู้ช่วยวิเคราะห์ตีความข้อมูลให้

เหตุที่จำเป็นจะต้องให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตีความข้อมูลและเสนอแนะทางเลือกให้ นั้น ก็เพราะว่าข้อมูลบางข้อมูลนั้นบุคลากรของโรงเรียนเองอาจจะไม่มีความรู้เพียงพอ หรือรู้ไม่ถึงเหตุผลที่มาเพียงพอ เช่น เด็กขาดโรงเรียนนั้นอาจจะมีสาเหตุหลายอย่างหลายประการ ผู้ปกครองเด็กอาจจะตอบไม่ตรงตามประเด็นเสมอไป แต่ถ้าได้คนที่รู้และมีประสบการณ์เพียงพอ ก็จะช่วยอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมได้ว่าผู้ปกครองต้องใช้เด็กทำงานบ้านเป็นต้น

3. การกำหนดทางเลือกและข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน

ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนระดับที่สามหรือระดับปลายนี้คือ การตัดสินใจในขั้นสุดท้ายว่าโรงเรียนจะดำเนินการไปในรูปไหน อย่างไร เป็นการตัดสินใจในระดับนโยบาย เพื่อจะเป็นแนวปฏิบัติแก่ครูและผู้บริหาร การกำหนดทิศทางและเป้าหมายในระดับนี้โอกาสที่คนจำนวนมากจะมาร่วมได้น้อย โดยทั่วไปจึงมักจะมีตัวแทนเข้ามามีส่วนร่วมหรืออาจจะส่งแนวคิดผ่านสมาคม องค์การที่มีอยู่ในชุมชนไปสู่โรงเรียนก็ได้ เช่น ผ่านสมาคมครูผู้ปกครอง ผ่านสื่อสารมวลชนในท้องถิ่น ผ่านผู้นำชุมชน เป็นต้น เมื่อมีข้อมูลต่าง ๆ มีทางเลือก และข้อเสนอแนะต่าง ๆ มากพอแล้ว คณะกรรมการของโรงเรียนซึ่งจะมีตัวแทนของชุมชนอยู่ด้วย ก็จะเป็นผู้กำหนดว่าโรงเรียนจะดำเนินไปในแนวไหน อย่างไร

การตัดสินใจเลือกทางขั้นสุดท้ายนี้ เป็นสิ่งสำคัญที่ชุมชนจะต้องรับรู้ รับทราบ และมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะจะมีโครงการหลายโครงการที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชน หากตัวแทนของชุมชน ไม่อยู่ร่วมในการตัดสินใจด้วย ก็จะทำให้การดำเนินงานหรือการปฏิบัติตามนโยบายนั้นไม่ได้ผลสมความมุ่งหมายเท่าที่ควร

เมื่อมีการตัดสินใจเรื่องใดไปแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์ (communication) ให้ชุมชนได้รับรู้ รับทราบ ทัวกัน โดยใช้เครื่องมือและวิธีการทุกรูปแบบ เช่น จัดหมายข่าวของโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองแ่่งผ่านนักเรียน ออกข่าวในสื่อมวลชนท้องถิ่น เน้นและย้ำในคำปราศรัยของครูใหญ่ หรือบุคคลต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน เมื่อมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นก็จะได้แก้ปัญหาร่วมกัน (ธีระศักดิ์ เจริญศรี. 2545 : 25-26)

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219-222 อ้างอิงจาก ชำนาญ ปาณวงษ์. 2544 : 9) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ ริเริ่ม ตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

แอมสเทิร์น (Amstein. 1969 : 216 อ้างอิงมาจาก ชำนาญ ปาณวงษ์. 2544 : 9-10) มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (participation ladder) 8 ขั้นดังภาพประกอบ 8

จากภาพประกอบ 8 ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 รวมเรียกว่าเป็นขั้นที่มีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม หมายถึงประชาชนยังไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

บันไดขั้นที่ 3-5 รวมเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมระดับพิธีการหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้ในบางส่วน บางเรื่องเท่านั้น เพราะบางส่วนผู้มีอำนาจเต็มสงวนเอาไว้ แต่ก็ดีกว่าขั้นที่ 1-2

บันไดขั้นที่ 6-8 รวมเรียกว่าการมีส่วนร่วมระดับอำนาจของประชาชนซึ่งเป็นระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมาก โดยพัฒนามาจากขั้นที่ 6-7 จนถึงขั้นที่ 8 ขั้นควบคุมโดยประชาชนเป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน โดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง

8	ขั้นควบคุมโดยประชาชน (citizen control)	การมีส่วนร่วมระดับอำนาจ
7	ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (delegated power)	เป็นของประชาชน (degree of citizen power)
6	ขั้นเป็นหุ้นส่วน (partnership)	
5	ขั้นปลอบใจ (placation)	การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรม
4	ขั้นปรึกษา (consultation)	หรือการมีส่วนร่วมบางส่วน (degree of tokenism or partial participation)
3	ขั้นรับฟังข่าวสาร (informing)	
2	ขั้นบำบัดรักษา (therapy)	การมีส่วนร่วมเทียมหรือ ไม่มีส่วนร่วม
1	ขั้นถูกจัดกระทำ (manipulation)	(pseudo – participation or non-participation)

ภาพประกอบ 8 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม

ที่มา : ชำนาญ ปาณาวงษ์. 2544. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร : การศึกษาพหุกรณี. หน้า 10.

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน

สมพร เพชรสงค์ (2541 : 27-30) ได้กล่าวถึงโรงเรียนกับชุมชนว่ามีความผูกพันกันมายาวนาน พบว่าประวัติการจัดตั้งโรงเรียนส่วนใหญ่มาจากการผลักดันของชุมชนและบางโรงเรียนจัดสร้างขึ้นด้วยงบประมาณของประชาชน ชุมชน ในระบบสังคมโรงเรียนจัดว่าเป็นองค์กรหนึ่งในท้องถิ่นโรงเรียนก็ต้องดำเนินงานร่วมกันในแนวราบ มีความเอื้อเพื่อ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้จะต้องมีการประสานงานที่ดี ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ

1. การประสานงานแบบเป็นทางการโดยกำหนดรูปแบบ หรือตำแหน่งหน้าที่และงานที่รับผิดชอบไว้อย่างแน่นอน ชัดเจน อาจกระทำได้ โดยการศึกษาอำนาจหน้าที่ของกันและกัน การใช้แผนเป็นเครื่องมือ ในการเป็น คณะกรรมการ การร่วมทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งประสานงานและไม่เป็นทางการ ไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้นั่นเอง ชัดเจน ขึ้นอยู่กับงานอย่างใดอย่างหนึ่ง การแจ้งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศซึ่งกันและกัน

2. การประสานงานแบบไม่เป็นทางการ ไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้นั่นเองชัดเจน ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ประสานงาน ช่องโอกาสและปัญหาเฉพาะเจาะจง เช่น การพบปะสนทนา การเข้ากลุ่มสนใจร่วมกัน การเยี่ยมเยียน การเข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการประสานความร่วมมือ

1. ควรเป็นการสื่อสารระบบเปิด แบบสองทาง
2. ควรสร้างบรรยากาศการประสานงานเป็นแบบสมานฉันท์ ความเป็นกันเอง เกื้อกูลซึ่งกันและกัน
3. ควรปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหาข้อผิดพลาด
4. ควรมีความสอดคล้องในวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
5. ควรสร้างทีมงานผสมผสานระหว่างองค์กร
6. ควรใช้รูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการควบคู่กันไป
7. ควรสร้างโอกาสให้ผู้ร่วมงานแต่ละองค์กรได้จัดกิจกรรมร่วมกัน ทำความเข้าใจนโยบายและอุดมการณ์

การทำงานแบบองค์รวมในพื้นที่และภารกิจ

นอกจากนี้ยังมีผู้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ในอีกแนวทางหนึ่ง จำเพาะลงไปในเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา ว่ามีรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 2 รูปแบบคือ

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการซึ่งโรงเรียนเทศบาลได้ใช้ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการโรงเรียนทุกโรงเรียน อย่างน้อยโรงเรียนละเก้าคน และไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วยสามส่วนเท่ากัน ดังนี้

2. การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปของสมาคมผู้ปกครองนักเรียน สมาคมศิษย์เก่า ฯลฯ การจำแนกรูปแบบในลักษณะนี้แม้ว่าจะจำเพาะไปว่าเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเทศบาลและผู้ศึกษาวิจัยก็ได้ทำการศึกษาในพื้นที่ของโรงเรียนเทศบาล ซึ่งจะสามารถนำไปประกอบความคิดในการวิจัยได้บ้าง แต่ทั้งนี้ผู้ศึกษาจำต้องศึกษาเพิ่มเติมในบริบทของพื้นที่ อันอาจจะทำให้พบรูปแบบอื่น ๆ ที่แตกต่างออกไปได้ด้วย การกำหนดรูปแบบในลักษณะนี้จะเป็นการพิจารณาจากบทบาทหน้าที่ของประชาชน และชุมชนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเป็นสำคัญ (มัธยรัช วรรณ. 2549 : 19)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 275) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับโรงเรียนดังนี้

1. ร่วมเป็นกรรมการศึกษา ตามแนวทางของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น กรรมการศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียน เพราะกรรมการศึกษาเป็นตัวแทนของชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วมในบริการและสนับสนุนโรงเรียนหลายด้าน สิ่งที่เป็นสำหรับทางโรงเรียนก็คือ การให้โอกาส สิทธิ ผู้ที่เป็นกรรมการศึกษาด้วยความเต็มใจ จริงใจ มีใจหวังให้เป็นเพียงฝ่ายสนับสนุนแต่ฝ่ายเดียว

2. ร่วมจัดตั้งสมาคมหรือมูลนิธิ เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์แก่โรงเรียนประถมศึกษา ส่วนมากไม่สามารถตั้งได้เพราะยุ่งยากในกระบวนการและวิธีการ นอกจากนั้นก็ต้องอาศัยกำลังคน กำลังเงินที่สูง ดังนั้นหากโรงเรียนประถมศึกษาจะได้ก็อาจจะเป็นชมรมและกองทุน เช่น ชมรมผู้ปกครองและครู กองทุนช่วยเหลือเด็กยากจน เป็นต้น หากโรงเรียนทำได้จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานและสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่โรงเรียน ทำให้ได้รับความร่วมมือมากขึ้น

3. ร่วมกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญของชาติ ล้วนแต่มีความหมายในทางที่ดีแก่โรงเรียนและเยาวชนโดยตรง โรงเรียนจึงต้องเอาใจใส่ อย่าละเลยการประกอบกิจกรรมในวันเหล่านี้ ควรให้ครูและ

นักเรียนได้แสดงออกในการมีส่วนร่วม เช่น ทำบุญตักบาตรในวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ร่วมพัฒนาในวันเฉลิมพระชนมพรรษา นอกจากจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อประเพณี วัฒนธรรมสำหรับนักเรียนแล้ว ยังทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในโรงเรียนของชุมชนตัวเองด้วย

4. ร่วมกิจกรรมของชุมชน อาจเป็นกิจกรรมทั้งส่วนร่วมในชุมชนและกิจกรรมส่วนบุคคลของคนในชุมชน เช่น การประชุมของชาวบ้าน ครูควรหาโอกาสเข้าไปร่วมการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานศพ งานแต่งงาน ครูไม่ควรถือเป็นภาระ การเสียสละเวลา เงินทองไม่มากนักจะได้ผลตอบแทนในด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างคุ้มค่า

5. ร่วมกิจกรรมบุคคลดีเด่น วันศิษย์เก่า เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เริ่มจะเป็นที่รู้จักและดำเนินการกันกว้างขวางขึ้น เพราะมีประโยชน์มากในแง่การสร้างขวัญกำลังใจแก่ศิษย์เก่า และพ่อแม่ ผู้ปกครอง โรงเรียนควรจัดทำกิจกรรมนี้ที่สนับสนุนและให้ประโยชน์แก่ศิษย์เก่า มากกว่าการจัดเพื่อหวังผลประโยชน์ด้านการเงินที่จะพึงได้จากเขา

6. ร่วมกิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน นับว่าเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวของการพัฒนาชุมชนมาก โรงเรียนอาจให้ความรู้แก่ชาวบ้านโดยผ่านสื่อแบบต่าง ๆ เช่น ระบบเสียงตามสาย ข่าวสารถึงผู้ปกครอง บ่ายนิเทศตามแหล่งชุมชน นอกจากนี้ยังสามารถจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ทางการอาชีพ ให้ความรู้ที่จำเป็นที่ชาวบ้านต้องการได้อีกด้วย

7. ร่วมกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ น่าจะเป็นกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจที่จำเป็นที่สุดสำหรับโรงเรียน เพราะประชาชนหรือชาวบ้านจะมีความรู้สึก ความเข้าใจที่ดีต่อโรงเรียนนั้นต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ แต่รูปแบบการประชาสัมพันธ์นั้นมิใช่การโฆษณาชวนเชื่อกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วก็ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ในตัวด้วยการประชาสัมพันธ์นอกจากจะอาศัยเครื่องมือสื่อสาร เช่น ระบบเสียงตามสาย วารสาร เอกสารข่าวต่าง ๆ แล้ว ยังอาศัยนักเรียนและครูโดยตรงอีกด้วย นั่นคือ ถ้าครูดี นักเรียนดี มีคุณภาพก็จะเป็นตัวกระตุ้นหรือประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเข้าใจ ยอมรับและสนับสนุนโรงเรียนได้มากขึ้น

8. ร่วมกิจกรรมชุมชนศึกษา เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนไม่ค่อยทำกันมากนัก เพราะไม่เห็นความสำคัญ ไม่มีคนทำหรือเอาใจใส่อย่างจริงจัง ตามความเป็นจริงแล้วหากโรงเรียนเอาใจใส่เรื่องนี้ ให้ครูศึกษาสำรวจข้อมูลชุมชนมีกิจกรรมที่เข้าถึงชุมชนให้มาก นำสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนปรับปรุง พัฒนาการศึกษาศึกษาของชุมชนนั้นย่อมแสดงให้เห็นความเอาใจใส่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน (ภัทรภรณ์ นันทวงศ์. 2545 : 24-26)

จากรูปแบบของการมีส่วนร่วมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ลักษณะจะเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการเสนอความสนใจ ให้การสนับสนุนเข้าเป็นสมาชิกเพื่อมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม โดยที่รูปแบบของการแสดงบทบาทที่สำคัญคือ

1. บทบาทผู้สอน ผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ คือ ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมโดยการให้ผู้นำ ผู้รู้ ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาเป็นวิทยากรหรือครูชาวบ้านให้กับทางโรงเรียนเพื่อถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต ประเพณี รวมทั้งพิธีกรรมต่าง ๆ ภายใต้กิจกรรมการสอนของครูชาวบ้านเอง

2. บทบาทด้านการบริหาร และจัดการศึกษาในโรงเรียน เป็นบทบาทที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ ส่วนมากมักต้องอาศัยระเบียบของทางราชการเข้ามารองรับ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียน และคณะทำงานอื่น ๆ

ประเด็นในการพิจารณาว่าโรงเรียนจะได้เรียนรู้อะไรจากชุมชนบ้าง เพื่อศักยภาพของชุมชนให้เข้ามามีส่วนช่วยเกื้อหนุนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร สิ่งเหล่านี้ในแต่ละชุมชนย่อมจะมีเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป

บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

บทบาทการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนกรุงเทพมหานคร จะมีส่วนร่วมในลักษณะการได้รับแต่งตั้งจากทางโรงเรียนให้เป็นคณะกรรมการโรงเรียน ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน พ.ศ. 2543 ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู ผู้แทนสมาชิกสภาเขต ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนเป็นเลขานุการ มีหน้าที่กำกับการดำเนินการของโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน พิจารณาสถาบันให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น จัดหางบประมาณให้คำปรึกษาแนะนำในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริม ช่วยเหลือโรงเรียน ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่ และงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต สภาพและความต้องการของชุมชน ชุมชนจึงต้องเข้ามามีบทบาทอย่างมากเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับบทบาทชุมชน และลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตลอดจนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้สรุปความสำคัญขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ไว้ 5 ด้าน ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ

การกำหนดนโยบายและการวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่าจะจัดการศึกษาให้ผู้เรียนอย่างไร ต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร และจัดอย่างไรให้เป็นไปตามความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ วิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นคนดี คนเก่ง ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เหล่านี้เป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

การบริหารวิชาการ หมายถึง งานที่กำหนดทิศทางว่าโรงเรียนต้องการผลิตนักเรียนไปในแนวทางใด จะผลิตคนให้เป็นกำลังของชุมชน ของสังคม และประเทศชาติอย่างไร โรงเรียนจะจัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรอย่างไรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และความเจริญของชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องใช้หลักสูตรตามที่กระทรวงกำหนดเป็นแกนกลาง และจะต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการ สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นตามสภาพแวดล้อม วิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ในชุมชน จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

การบริหารบุคลากร หมายถึง การจัดบุคคลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนคนเดียวไม่สามารถทำงานให้สำเร็จแต่ลำพังได้ การบริหารบุคลากรเป็นการใช้คนทำงานให้ได้ผลดีที่สุด ในระยะเวลาสั้นที่สุด และสิ้นเปลืองเงินและวัสดุน้อยที่สุด การให้ได้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องคัดสรรบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และเป็นคนที่รักท้องถิ่น สามารถทำงานอย่างมีความสุข เข้าใจสภาพปัญหาท้องถิ่น การจะได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ เหมาะสมตามความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชน ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราค่าจ้าง การสรรหา การคัดเลือก เมื่อได้บุคลากรตามความต้องการแล้วจะต้องดำรงรักษาให้เขาทำงานอย่างมีความสุข ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลให้ความยุติธรรมในการให้รางวัล หรือการลงโทษทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ เงินงบประมาณการจัดการศึกษา เครื่องมือเครื่องใช้ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้จัดหาโดยใช้งบประมาณของรัฐอย่างเดียวนอกจากนี้ยังพอกับความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียน ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหา หรือสนับสนุนงบประมาณเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน เงินทุน แรงงานชุมชน เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพได้มาตรฐาน

การตรวจสอบการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการบริหารการศึกษาในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในด้านหลักสูตรการจัดการศึกษา การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการของโรงเรียน ตลอดจนการให้รางวัล การลงโทษข้าราชการครู เพื่อให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม เพราะบุคลากรทุกคนในโรงเรียนถือเป็นสมาชิกของชุมชน ชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุข และเพื่อให้ทุกคนมีกำลังใจในการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ให้แก่สมาชิกในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการศึกษาความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพมีความเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพอยู่ในระดับน้อย

3. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

4. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาซีพีทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุนพบว่าหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาซีพีอยู่ในระดับน้อย

5. ความต้องการจัดการเรียนการสอนวิชาซีพีของนักเรียนมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาซีพีในกลุ่มงานบริการสูงสุด

6. ความต้องการจัดการเรียนการสอนวิชาซีพีของผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาซีพีในกลุ่มงานบริการสูงสุด

จริยา ฉวีวรรณการ (2545 : 121-124) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุดพบว่า

1. ความพร้อมด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีระดับความพร้อมปานกลางค่อนข้างมาก ถึงระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานของโรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้ พฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพฤติกรรมผู้เรียน แต่ในส่วนที่พบว่าเป็นปัญหามีความพร้อมค่อนข้างน้อยถึงน้อยคือเรื่องสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ความพร้อมด้านบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรพบว่ามีความพร้อมในระดับมากในเรื่องความมีศรัทธาในวิชาชีพครู มีความพึงพอใจและมีความสุขในการทำงาน ส่วนใหญ่ได้สอนในวิชาที่ตนเองมีความรู้ ความถนัด เข้าใจในเป้าหมายแนวการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีความมุ่งมั่นสูงในการสอนและปรับปรุงวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทมากขึ้น นอกจากนี้บุคลากรยังได้รับการส่งเสริมให้เข้าประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานและอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนและจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้งหมดนี้เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคลากรครูสังกัดกรุงเทพมหานครมีเจตคติที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจและความพร้อมในการปฏิบัติงานด้านการปฏิรูปการเรียนรู้

แต่มีรายการที่แสดงให้เห็นถึงการมีความพร้อมน้อย ในเรื่องของการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในการใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มบทบาทของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนการสอน การมีระบบนิเทศภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีผลในการพัฒนาครู และการอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนทักษะในการผลิต การใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมนักเรียน

3. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนมีแผนงานโครงการปรับปรุงอาคารสถานที่ บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ และมีบริเวณโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ถูกสุขลักษณะมีความปลอดภัยสำหรับนักเรียนในระดับความพร้อมมาก มีการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียนเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เองตลอดเวลา ที่พบว่ามีพร้อมมากได้แก่ห้องสมุด ส่วนห้องเรียนพิเศษอื่น ๆ ได้แก่ ห้องส่งเสริมศักยภาพ ห้องศูนย์วิชาการ ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษามีความพร้อมระดับปานกลาง และห้องที่มีความพร้อมน้อยได้แก่ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และห้องโสตทัศนูปกรณ์ ศูนย์สื่อการศึกษา

4. ความพร้อมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและพัฒนาการสอนของตนเองในระดับความพร้อมมาก การให้ความรู้แก่ครูในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยการจัดอบรม สัมมนา ศึกษาจากเอกสารวิชาการหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ ค่อนข้างดี สิ่งที่เห็นว่ามีความพร้อมระดับน้อยกว่ารายการอื่นคือการยกย่อง ชมเชย เผยแพร่ผลงานและการสนับสนุนให้ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนนำเสนอผลงานเพื่อเลื่อนตำแหน่ง และการสนับสนุนให้นักเรียนทำงานวิจัยเพื่อค้นคว้าหาความรู้

5. ความพร้อมด้านการประสานงานกับชุมชน โรงเรียนมีความพร้อมมากในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร สร้างเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนานักเรียนและการเป็นผู้นำชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะต่าง ๆ เช่น การรณรงค์รักษาความสะอาด การกำจัดลูกน้ำยุงลาย การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด กิจกรรมที่มีความพร้อมค่อนข้างมากได้แก่การร่วมกันของโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในการกำหนดนโยบายวางแผนสนับสนุน ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นความเห็นที่สอดคล้องกันระหว่างผู้บริหารกับครู หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ในด้านนี้มีรายการที่แสดงให้เห็นถึงการมีความพร้อมค่อนข้างน้อย คือการจัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร เศรษฐกิจ อาชีพและความต้องการของชุมชนเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือการมีส่วนร่วม

ชุมพล พงษากิจ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ทั้งภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านเครื่องมือและวัสดุฝึก ด้านผู้เรียน ด้านการใช้หลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านครูผู้สอน ด้านกระบวนการเรียนการสอน

2. ทิศนะของฝ่ายบริหารโรงเรียนและฝ่ายปฏิบัติการสอนที่มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ที่สำคัญในแต่ละด้านและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังนี้

3.1 โรงเรียนไม่สามารถตอบสนองตอบหลักสูตรให้นักเรียนเลือกเรียนได้หลากหลาย มีแนวทางแก้โดยเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยสอนในรายวิชาที่โรงเรียนไม่พร้อมแต่นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้

3.2 ขาดการปรับปรุงเนื้อหาวิชาและวิธีสอนให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีแนวทางแก้โดยศึกษาเนื้อหาวิชาและภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมทั้งหาทางให้มาช่วยสอนในโรงเรียน

3.3 วัสดุและเครื่องมือที่ได้รับจากทางราชการไม่มีประสิทธิภาพในการใช้งานฝึกปฏิบัติของนักเรียน มีแนวทางแก้โดยปรับเปลี่ยนเครื่องมือและอุปกรณ์ให้ทันสมัยและมีคุณภาพตามที่ต้องการ

3.4 ครูผู้สอนต้องสอนรายวิชาอื่นและมียานพาหนะนอกเหนือจากงานสอนประจำมาก มีแนวทางแก้โดยมอบหมายให้สอนวิชาอื่นเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

3.5 จำนวนนักเรียนในห้องเรียนมีมากเกินไป มีแนวแก้ไขโดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

3.6 สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมมีน้อย มีแนวแก้ไขโดยให้กลุ่มโรงเรียนจัดอบรมการผลิตสื่อวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมให้แก่ครูผู้สอน

3.7 ครูผู้สอนไม่วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล มีแนวแก้ไขโดยให้กลุ่มโรงเรียนหรือสหวิทยาเขตจัดอบรมสัมมนาการวิเคราะห์ข้อสอบให้แก่ครูผู้สอน

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำรายงานการศึกษาความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2546 สรุปว่า

1. การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 สถานศึกษาเตรียมความพร้อมเรียงตามลำดับคือ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา การจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ให้กับนักเรียน/ผู้ปกครอง/ชุมชนได้ทราบและเข้าใจหลักสูตร และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานในชุมชน

1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร พบว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก 3 อันดับแรกคือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร และจัดสัดส่วนเวลาเรียนและในระดับน้อยคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้สอนประเมินตนเองว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก 3 อันดับแรกคือ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและในระดับน้อยคือ การใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้วิจัยในชั้นเรียน และการออกแบบหน่วยงานการเรียนรู้แบบบูรณาการ สำหรับวิทยากรแกนนำมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับมาก 3 อันดับแรกคือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 สถานศึกษาส่วนใหญ่พัฒนาความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องโดยประชุมชี้แจงอบรมให้ความรู้ จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ให้ ศึกษาดูงานร่วมสัมมนากับหน่วยงานอื่น จัดทำเอกสารและสรุปเอกสารเผยแพร่ สำหรับผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเข้ารับการอบรมสัมมนา ศึกษาจากเอกสารและการประชุมชี้แจงของสถานศึกษาตามลำดับ

1.4 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนรับรู้ พบว่าสถานศึกษาดำเนินการโดยการประชุมชี้แจง แจกเอกสารเผยแพร่ จัดนิทรรศการและเสียงตามสาย

1.5 สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศในระดับมาก คือ จัดทำข้อมูลข่าวสารสารสนเทศเป็นปัจจุบัน มีแผนการนิเทศสถานศึกษาและมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการบริหารจัดการและในระดับน้อยคือมีการสำรวจความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศ

2. การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่จะนำไปใช้ในการปีการศึกษา 2546 เสร็จแล้ว สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยคณะครูในโรงเรียนจัดทำเอง รองลงมาคือจัดทำร่วมกับโรงเรียนและจัดทำเป็นสหวิทยา เขต/กลุ่มโรงเรียน ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3 อันดับแรกคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ มีเวลาน้อยในการจัดทำหลักสูตรและขาดงบประมาณ

2.2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า ผู้สอนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมากทุกขั้นตอน วิทยากรแกนนำมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3 อันดับแรกคือ เป็นวิทยากรให้ความรู้ ให้การนิเทศ ติดตามการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและร่วมกับสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสำหรับชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3 อันดับแรกคือ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดหาเงินทุนและสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียน อาคารสถานที่และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนพบว่า สถานศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชนในระดับมากคือ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองชุมชนในการร่วมกันพัฒนาการศึกษาและให้บริการ แก่ผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในระดับมากที่สุดคือมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายเพื่อการวางแผนดำเนินงานของสถานศึกษาแต่ละปี

2.4 ความพร้อมในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปีการศึกษา 2546 พบว่าผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดเห็นว่า สถานศึกษามีความพร้อมในการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2546 ในระดับมากทุกจังหวัด

3. ความต้องการช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3 อันดับแรกคือการจัดประชุมอบรมให้ความรู้ในการจัดทำหลักสูตร งบประมาณ และมีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญช่วยจัดทำหลักสูตร

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในการจัดทำหลักสูตรอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการจัดทำและใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดทำสื่อเพิ่มขึ้น และควรเผยแพร่เอกสารหลักสูตรแบบประเมินคู่มือต่าง ๆ ให้มากขึ้นและจัดครูให้เพียงพอในแต่ละกลุ่มสาระและตรงวิชาเอก

ทองพันธ์ นาสมบัติ (2546 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานประดิษฐ์) เรื่องการสานกระติบข้าวจากต้นกก กรณีศึกษาโรงเรียนสำราญ-ประภาศรี จังหวัด กาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองและนักเรียนมีความต้องการให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการสอนกระติบข้าวจากต้นกกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์และงบประมาณ ผู้ดำเนินการในการจัดการเรียนรู้คือครูผู้สอนและวิทยากรในท้องถิ่นโดยใช้สถานที่ที่โรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนรู้คือการทำงานเป็นกลุ่ม การสาธิต การทดลองปฏิบัติและการบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญ การวัดผลและประเมินผลวัดทั้งการทดสอบความรู้และการปฏิบัติ

2. นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานประดิษฐ์) เรื่องการสานกระติบข้าวจากต้นกก มีคะแนนแบบฝึกหัด คะแนนคุณลักษณะในการทำงาน คะแนนทักษะการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ 80/80

3. ผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานประดิษฐ์) เรื่องการสานกระติบข้าวจากต้นกก มีดังนี้

3.1 ผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอนและนักเรียนมีความรัก ความภาคภูมิใจเห็นความสำคัญไม่ลืมและไม่ทอดทิ้งภูมิปัญญาของท้องถิ่นตนเอง

3.2 ผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็นว่่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

3.3 ผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็นว่่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการสานกระติบข้าวจากต้นกกสามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันและทำเป็นอาชีพเสริมได้

3.4 ผู้ปกครองนักเรียน ครูผู้สอนและนักเรียนมีความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องอื่น ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาอีก

ธีรเดช มั่นยุติธรรม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการช่างอุตสาหกรรมตามทรรชนะของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 สรุปทรรชนะของผู้บริหารและครูผู้สอนไว้ 4 ด้าน

1. ผู้บริหารมีทรรชนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามทรรชนะของผู้บริหารด้านที่มีปัญหาในระดับน้อยคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล

2. ครูผู้สอนมีทรรชนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ยกเว้นปัญหาที่ครูผู้สอนพบอยู่ในระดับมากคือ ด้านการวางแผนการสอน

3. เปรียบเทียบทรรชนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการช่างอุตสาหกรรมของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 โดยภาพรวมทรรชนะของผู้บริหารและครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

4. เปรียบเทียบทรรชนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการช่างอุตสาหกรรมของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวมทรรชนะของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่่า ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาโครงการนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนค่อนข้างน้อย ไม่มีอิสระในการวางแผนปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง สื่อและอุปกรณ์ที่มีอยู่

ขาดความพร้อมและความปลอดภัย ด้านการจัดและบริหารโรงฝึกงานโรงเรียนขนาดเล็กมีโรงฝึกงานและเครื่องมือไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

พูลศรี ไม้ทอง (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าในการปรับและ/หรือการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นเท่านั้น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคือช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญหาที่พบคือโรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเตรียมครู การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนและการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานและสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญหาที่พบคือโรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกันและชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากชุมชนเห็นว่า การประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน และนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แนวทางในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูล แนวคิดและ/หรือข้อเสนอแนะและเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนบทบาทของโรงเรียนในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนต่อหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่าโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาระบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในชุมชนชนบท ลักษณะการมีส่วนร่วมและปัจจัย เงื่อนไขที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในชุมชนและโรงเรียน ข้อมูลบางส่วนได้จากการศึกษาเอกสารของโรงเรียนทั้งสองรวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชุมชนประกอบอีกทางหนึ่งด้วย ข้อมูลดังกล่าวได้นำมาวิเคราะห์ตีความ สร้างข้อสรุปและนำเสนอโดยวิธีการบรรยายให้สัมพันธ์กัน

ผลการวิจัยพบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอนคือ

1. ขั้นตอนการแต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูลทางอ้อม
2. ขั้นตอนประชุมเพื่อดำเนินการ ชุมชนมีส่วนร่วมประชุมโดยส่งตัวแทนในฐานะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน
3. ขั้นตอนสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล
4. ขั้นตอนการกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย มีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล

5. ขั้นตอนการกำหนดความเหมาะสมของผู้รับบริการ ชุมชนมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้ข้อมูล
6. ขั้นสร้างรายละเอียดต่าง ๆ ของเนื้อหา ชุมชนมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ให้และสร้างรายละเอียดของเนื้อหา
7. ขั้นตอนวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของเนื้อหา มีส่วนร่วมโดยเข้าประชุมวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะ
8. ขั้นตอนการนำเนื้อหาไปใช้ มีส่วนร่วมโดยเป็นวิทยากรในขั้นตอนนี้

ส่วนปัจจัย เงื่อนไขที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่าทุกปัจจัยเงื่อนไขที่ศึกษาพบว่า มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งสิ้น

ธีระศักดิ์ เจริญศรี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคาดหวังของโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่คาดหวังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง 4 งานคือ งานวิชาการ ได้แก่ การร่วมในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียนในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน การประชุมเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน โรงเรียน งานกิจการนักเรียน ได้แก่ การสนับสนุนในการดูแลสุขภาพนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วินัยและจิตสำนึกด้านประชาธิปไตย งานธุรการและการเงิน ได้แก่ การเสนอแนวทางการใช้ประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด งานสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับซึ่งกันและกัน การจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนคาดหวังเช่นนั้นเพราะความสนใจในกิจการของโรงเรียน ความเสียสละ การยอมรับนับถือ และการมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนที่โรงเรียนคาดหวังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับน้อย 2 งานคือ งานบุคลากร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานและร่วมเป็นกรรมการพิจารณาส่งบุคลากรไปศึกษาอบรม ดูงาน งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมวางแผนผังอาคารสถานที่และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนคาดหวังเช่นนั้น เพราะความสนใจในกิจการของโรงเรียน ความรู้ความสามารถ การมีเวลา

ชำนาญ ปาณวงษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร : กรณีศึกษาพหุกรณี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชน ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษาที่เลือกเป็นกรณีศึกษาได้แก่โรงเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วม และโรงเรียนที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โดยการศึกษาวิจัยทั้งสองกรณีในชุมชนที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยเทคนิคการศึกษาพหุกรณี และใช้ทฤษฎีระบบเป็นแนวคิดในการวิเคราะห์ตัวแปรหรือปัจจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านสภาพทั่วไปของชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียน

- 1.1 สภาพทั่วไปของชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ชุมชนบ้านหนองโนนแดงเป็นชุมชนขนาดใหญ่ประกอบด้วย 3 หมู่บ้านเริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณ 40 ปีที่ผ่านมา เป็นลักษณะของชุมชนชนบท ประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำรงชีวิตแบบพึ่งพาอาศัย

กันและกัน ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพเสริมระหว่าง
รอการเก็บเกี่ยวผลผลิต

1.2 สภาพทั่วไปของชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ชุมชนบ้านคลองพัฒนาเป็นชุมชนขนาดเล็ก แต่มีการอยู่อาศัยของประชากรหนาแน่น ก่อตั้งมานาน
กว่า 700 ปี เป็นลักษณะของชุมชนเมือง ประชาชนเป็นคนในพื้นที่แต่บรรพบุรุษเป็นชาวเวียงจันทน์ มีการดำรงชีวิตอยู่
แบบลักษณะลำพังตัวเอง มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายเช่น ค้าขาย รับราชการ เก็บเศษสิ่งของ

2. ด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่อยู่ในสองชุมชน

2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โรงเรียนบ้านหนองโนนแดงก่อสร้างขึ้นโดยการนำและความร่วมมือของคนในชุมชน ในการบริจาค
วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน มีพื้นที่ทั้งหมด 17 ไร่ 3 งาน 49 ตารางวา ตั้งอยู่ในศูนย์กลางของชุมชน ปัจจุบันเปิดทำการ
สอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีครูประจำการ 14 คน ครูอัตราจ้าง 3 คน นักการ 1 คน
และนักเรียน 444 คน มีระบบสาธารณูปโภคคือไฟฟ้าและน้ำประปา

2.2 สภาพทั่วไปของโรงเรียนในชุมชนที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

โรงเรียนวัดพระบรมธาตุก่อตั้งขึ้นโดยการจัดตั้งของหน่วยงานราชการ ในระยะแรกมีการเก็บเงินค่า
เล่าเรียนเรียกว่า เงินศึกษาพลี มีพื้นที่ทั้งหมด 5 ไร่ 1 งาน 32 ตารางวา พื้นที่ของโรงเรียนส่วนหนึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ธรณี
สงฆ์ ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูประจำการ 15 คน ครูอัตรา
จ้าง 1 คน นักการ 1 คน และนักเรียน 189 คน มีระบบสาธารณูปโภคคือ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา

ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้แก่ สภาพชุมชนเป็นแบบชนบท มีการอยู่
แบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน ชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักมีอาชีพอื่นเสริมและมีการรวมกลุ่มอาชีพกัน ชุมชนกับ
ครูมีความสนิทสนมกันดี ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อนโยบายในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูพักอาศัยอยู่
ในชุมชน สถานภาพของครูส่วนใหญ่โสด มีอายุน้อย มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการไม่มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา

ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้แก่ สภาพชุมชนเป็นชุมชนเมือง มี
แหล่งชุมชนแออัด ไม่มีการพึ่งพาอาศัยกัน ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพส่วนตัว ไม่มีการรวมกลุ่มอาชีพกัน บางคนมี
อาชีพ ไม่แน่นอน ครูกับชุมชนไม่มีเวลาพบปะสนทนากัน ผู้บริหารมีงานบริหารภายนอกโรงเรียน ไม่มีครูพักอาศัยใน
ละแวกใกล้โรงเรียน ครูส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว มีอายุมาก ไม่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วน
ร่วมกับโรงเรียน

พิทยา สุวรรณภูมิ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามการรับรู้ของคณะกรรมการโรงเรียน กลุ่มศรีนครินทร์ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยจัดให้มีการประชุมครูและคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้คณะกรรมการรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียนและมีการมอบหมายให้ครูอาจารย์ที่มีความเหมาะสมรับผิดชอบในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยให้ครูและผู้นำชุมชนได้พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน คณะกรรมการจัดทำงบประมาณสนับสนุนโรงเรียน ส่วนโรงเรียนบริการชุมชนด้วยการจัดสถานที่อำนวยความสะดวกในการให้บริการผู้มาติดต่อและยืมอุปกรณ์เครื่องใช้ โรงเรียนเผยแพร่ข่าวสารด้วยวิธีการให้นักเรียนนำข่าวสารไปแจ้งผู้ปกครอง ส่งเสริมอาชีพโดยส่งเสริมอาชีพให้นักเรียนเพื่อนำไปเผยแพร่แก่ครอบครัว ร่วมมือกับกลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานราชการ โดยการจัดโครงการรณรงค์ โครงการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ เช่นต่อต้านยาเสพติด โรคเอดส์ การรักษาความสะอาด ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนคือ กรรมการโรงเรียนมีงานประจำไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้ปกครองและประชาชนเข้าใจว่าการดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นเรื่องของทางราชการเท่านั้น และสภาพเศรษฐกิจในชุมชนไม่เอื้อต่อการบริจาคเพื่อจัดตั้งชมรม สมาคม มูลนิธิ

กรรณิกา กาไหลทอง และคณะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรธานี วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรธานี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรธานี โดยจำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษาและอายุ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 169 คน กรรมการบริหารองค์กรส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบสอบถามปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ด้านคือ ด้านโรงเรียนกับชุมชนและด้านกิจการนักเรียน และมีความต้องการมีส่วนร่วมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริการและด้านวิชาการ

2. ความต้องการมีส่วนร่วมตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดอุดรธานี ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านโรงเรียนกับชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

3. ความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรธานีที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวมมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ คือด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และด้านโรงเรียนกับชุมชน ส่วนด้านกิจการนักเรียนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

แฮริส (Harris, 1982 : abstract) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนประกอบการเรียนการสอน 2) การพัฒนาและการบริหารการใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนประกอบการเรียนการสอน 3) ประเมินผลของการใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนประกอบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 8 จำนวน 4 โรงเรียน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 ห้องเรียนและกลุ่มควบคุม 2 ห้องเรียน กลุ่มทดลองใช้วิธีเรียนโดยการฟังคำบรรยายจากวิทยากร ซึ่งเป็นคนในชุมชนที่นักเรียนสนใจเลือกเองทั้งเรียนรู้ด้วยการออกไปศึกษานอกสถานที่ตามแหล่งที่นักเรียนสนใจและเลือกที่จะศึกษา ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มนักเรียนที่พักอาศัยอยู่ภายในชุมชน มีอิสระในการศึกษาชุมชนด้วยตนเอง แต่จะไม่ได้รับอย่างเป็นรูปแบบเหมือนกับกลุ่มทดลอง เมื่อเรียนจบบทเรียนมีการให้นักเรียนตอบแบบสอบถามและทำแบบทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองประสบผลสำเร็จทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

มีแกน อลิซาเบธ แอน (Elizageth Ann. 1986 : abstract) ได้วิจัยการมีส่วนร่วมในการวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิกในรัฐวิกตอเรีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นตอนของการมีส่วนร่วมในการวางแผน และแนวคิดของบุคลากรเกี่ยวกับคุณภาพของโรงเรียน พบว่าการวางแผนและคุณภาพของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการวางแผนคือหลักสูตร

อเมนู เทคา (Tekaa. 1988 : abstract) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดียนในประเทศแคนาดาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาของชุมชนที่ประสบความสำเร็จนั้นเนื่องจากประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรโดยให้หลักสูตรตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน งานวิจัยของอเมนู เทคา เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้บริหารและครูจะต้องมีบทบาทช่วยส่งเสริมด้วย

ฮูลเวลล์ โฮลเวลล์ (Holwell. 1990 : abstract) ได้วิจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินเนโซตา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม ทั้งนี้การเข้าร่วมที่ไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากการขาดการประสานงาน

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทุกส่วนของสังคมเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา และการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษามีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการ สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน ชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตนเอง เริ่มตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหา สาเหตุแห่งปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรม การลงทุน การปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผล การส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีการศึกษาที่ดี การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้นเป็นพื้นฐานการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน การบริหาร

ความสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นภารกิจหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานดังกล่าวมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ต้องอาศัยกระบวนการทางการบริหารซึ่งประกอบด้วย การวางแผน ตลอดจนงานวิชาการและงานบุคลากร ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอในรายงานการวิจัยของ วิจิต นันทสุวรรณ; และจำนงค์ แรกพินิจ. (รำไพ โกมุท. 2545 : 43-49; อ้างอิงจาก วิจิต นันทสุวรรณ; และจำนงค์ แรกพินิจ. 2541. รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทชุมชนกับการจัดการศึกษา. หน้า 90) ที่เสนอให้รัฐกระจายอำนาจทางการศึกษา ครอบคลุมทั้งด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากรรวมทั้งการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการและจากการศึกษาสภาพชุมชนในกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันหลายลักษณะตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 ได้กำหนดลักษณะชุมชนเป็น 4 ลักษณะคือ ชุมชนแออัด ชุมชนเมือง ชุมชนชานเมือง ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งสภาพของบุคคลในชุมชนแต่ละชุมชนจะมีหลากหลายตั้งแต่อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัย ซึ่งอาจจะเป็นผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ประมวลผล ความคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเพื่อนำมาศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงสรุปความสำคัญขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนไว้ 5 ด้าน ซึ่งจะเป็นตัวแปรที่จะเกี่ยวข้องกับการวิจัยคือ

1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน
2. การบริหารวิชาการ
3. การบริหารบุคลากร
4. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา
5. การตรวจสอบการบริหารจัดการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำ และการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ประชากร 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

ประชากร 2. ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน

ในเขตพื้นที่ของชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ประกอบด้วย 5 สาระคือ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยแบ่งเขตพื้นที่การจัดการศึกษาออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มกรุงธนเหนือ และกลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วยโรงเรียน 66 โรงเรียน สำนักงานเขต 35 สำนักงานเขต

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากเขตพื้นที่ของชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 41) ประกอบด้วย

เขตพื้นที่การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มกรุงธนเหนือ และกลุ่มกรุงธนใต้ โดยกำหนดเฉพาะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ทำการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ครบทั้ง 5 สาระ ในปีการศึกษา 2548 ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยโรงเรียน 42 โรงเรียน สำนักงานเขต 25 สำนักงานเขต

กลุ่มตัวอย่าง 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจำนวน 42 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 42 คน รวม 84 คน

กลุ่มตัวอย่าง 2. ประธานชุมชน จำนวน 42 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 42 คน และสมาชิกชุมชนชุมชนละ 10 คน รวม 504 คน

ตาราง 3 แสดงรายชื่อโรงเรียนที่เป็นประชากร จำแนกตามกลุ่ม และสำนักงานเขตในสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร
กลุ่มรัตนโกสินทร์		
1.	ปทุมวัน	วัดชัยมงคล วัดปทุมวนาราม
2.	บางซื่อ	วัดมัชฌันติการาม
3.	ราชเทวี	กิงเพชร
กลุ่มเจ้าพระยา		
1.	ห้วยขวาง	ประชากรราษฎร์บำเพ็ญ
2.	พระโขนง	พูนสิน (เพชรสุขอุปลัถม์)
3.	คลองเตย	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา
4.	ดินแดง	สามเสนนอก (ประชากรราษฎร์อนุกุล) วิสุทธิศ
5.	วัฒนา	วิจิตวิทยา สุเหว่าบ้านดอน
6.	บางนา	รุ่งเรืองอุปลัถม์ เพี้ยนพินอนุสรณ์
กลุ่มบูรพา		
1.	บางกะปิ	มัธยมบ้านบางกะปิ
2.	บางเขน	ไทยนิยมสงเคราะห์
3.	ดอนเมือง	วัดเวฬุวนาราม (สินทรัพย์อนุสรณ์) ประชาอุทิศ (จันทาอนุสรณ์) บำรุงรวิวรรณวิทยา (ทุ่งสีกัน)
4.	จตุจักร	เสนานิคม ประชานิเวศน์

ตาราง 3 (ต่อ)

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร
กลุ่มบูรพา (ต่อ)		
5.	ลาดพร้าว	วัดลาดพร้าว
6.	บึงกุ่ม	คลองกุ่ม
7.	หลักสี่	ทุ่งสองห้อง (คุปต์หิรัญรุทิศ) เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1 เคหะท่าทราย
8.	สายไหม	สายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) วัดหนองใหญ่
กลุ่มศรีนครินทร์		
1.	มีนบุรี	บ้านเกาะ วัดทองสัมฤทธิ์ สุเหร่าทรายกองดิน
2.	ลาดกระบัง	วัดลาดกระบัง (ศิลาภิวัตน์อุปถัมภ์) วัดสังฆราชา วัดราชโกษา วัดลานบุญ
3.	หนองจอก	วัดสามง่าม สุเหร่าลำแขก สังฆประชานุสรณ์ วัดลำด้อยตั้ง
4.	ประเวศ	สุวิทย์เสรีอนุสรณ์
5.	สวนหลวง	นาคनावอุปถัมภ์
6.	สะพานสูง	สามแยกคลองหล่อแหล
7.	คลองสามวา	บางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) วัดคูบัว สุเหร่าแสนแสบ

ตาราง 3 (ต่อ)

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร
กลุ่มกรุงธนเหนือ		
1.	บางกอกน้อย	วัดมะลิ
2.	ตลิ่งชัน	ฉิมพลี
3.	ภาษีเจริญ	วัดอ่างแก้ว (จีบ ปานข้า)
4.	หนองแขม	วัดอุดมรังสี (ป.ปิติวรรณอุปถัมภ์)
		บ้านขุนประเทศ
5.	บางพลัด	บางยี่ขันวิทยาคม
6.	ทวีวัฒนา	วัดปุณณवास
กลุ่มกรุงธนใต้		
1.	คลองสาน	วัดเศวตฉัตร
		วัดสุทธาวาม
		วัดทองเพ็ญ
2.	บางขุนเทียน	วัดหัวกระบือ
		วัดสะแกงาม
		วัดแสงดำ
		วัดบางกระบือ
		วัดกำแพง
		วัดกก
3.	ราษฎร์บูรณะ	วัดบางปะกอก
		รัตนจินะอุทิศ
4.	จอมทอง	วัดโพธิ์ทอง
		วัดยายร่ม (วัฒนราษฎร์รังสรรค์)
5.	บางแค	คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์)
		วัดราษฎร์บำรุง
รวม	35 เขต	66 โรงเรียน

ตาราง 4 แสดงรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่ม และสำนักงานเขตในสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มรัตนโกสินทร์			
1.	ปทุมวัน	วัดชัยมงคล วัดปทุมวนาราม	วัดชัยมงคล
2.	บางซื่อ	วัดมัสฌันตการาม	วัดมัสฌันตการาม
3.	ราชเทวี	กิงเพชร	
กลุ่มเจ้าพระยา			
1.	ห้วยขวาง	ประชากรราษฎร์บำเพ็ญ	ประชากรราษฎร์บำเพ็ญ
2.	พระโขนง	พูนสิน (เพชรสุขอุปถัมภ์)	พูนสิน (เพชรสุขอุปถัมภ์)
3.	คลองเตย	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	
4.	ดินแดง	สามเสนนอก (ประชากรราษฎร์นุกุล) วิสุทธิศ	
5.	วัฒนา	วิจิตรวิทยา สุเหร่าบ้านดอน	วิจิตรวิทยา สุเหร่าบ้านดอน
6.	บางนา	รุ่งเรืองอุปถัมภ์ เพี้ยนพินอนุสรณ์	รุ่งเรืองอุปถัมภ์
กลุ่มบูรพา			
1.	บางกะปิ	มัธยมบ้านบางกะปิ	มัธยมบ้านบางกะปิ
2.	บางเขน	ไถยนิยมสงเคราะห์	ไถยนิยมสงเคราะห์
3.	ดอนเมือง	วัดเวฬุวนาราม (สินทรัพย์อนุสรณ์) ประชาอุทิศ (จันทาอนุสรณ์) บำรุงวิวรรตวิทยา (ทุ่งสีกัน)	
4.	จตุจักร	เสนานิคม ประชานิเวศน์	เสนานิคม ประชานิเวศน์
5.	ลาดพร้าว	วัดลาดพร้าว	
6.	บึงกุ่ม	คลองกุ่ม	
7.	หลักสี่	ทุ่งสองห้อง (คุปตัษฐีวิทยอุทิศ) เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1 เคหะท่าทราย	เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1
8.	สายไหม	สายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์) วัดหนองใหญ่	สายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์)

ตาราง 4 (ต่อ)

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มศรีนครินทร์			
1.	มีนบุรี	บ้านเกาะ วัดทองสัมฤทธิ์ สุเหร่าทรายกองดิน	บ้านเกาะ วัดทองสัมฤทธิ์
2.	ลาดกระบัง	วัดลาดกระบัง (ศิลาภิรัตน์อุปถัมภ์) วัดสังฆราชา วัดราชโกษา วัดลานบุญ	วัดลาดกระบัง (ศิลาภิรัตน์อุปถัมภ์) วัดสังฆราชา วัดราชโกษา
3.	หนองจอก	วัดสามง่าม สุเหร่าลำแขก สังฆประชานุสรณ์ วัดลำด้อยติ่ง	วัดสามง่าม สุเหร่าลำแขก
4.	ประเวศ	สุวิทย์เสรีอนุสรณ์	
5.	สวนหลวง	นาคนาวาอุปถัมภ์	นาคนาวาอุปถัมภ์
6.	สะพานสูง	สามแยกคลองหล่อแหล	สามแยกคลองหล่อแหล
7.	คลองสามวา	บางชัน (ปल्लीวิทยานุสรณ์) วัดคูบอน สุเหร่าแสนแสบ	บางชัน (ปल्लीวิทยานุสรณ์) วัดคูบอน สุเหร่าแสนแสบ
กลุ่มกรุงธนเหนือ			
1.	บางกอกน้อย	วัดมะลิ	วัดมะลิ
2.	ตลิ่งชัน	ฉิมพลี	ฉิมพลี
3.	ภาษีเจริญ	วัดอ่างแก้ว (จีบ ปานข้า)	
4.	หนองแขม	วัดอุดมรังสี (ป.ปิตุวรรณอุปถัมภ์) บ้านขุนประเทศ	บ้านขุนประเทศ
5.	บางพลัด	บางยี่ขันวิทยาคม	
6.	ทวีวัฒนา	วัดปทุมवास	
กลุ่มกรุงธนใต้			
1.	คลองสาน	วัดเศวตฉัตร วัดสุทธาราม วัดทองเพ็ญ	วัดเศวตฉัตร วัดสุทธาราม วัดทองเพ็ญ

ตาราง 4 (ต่อ)

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มกรุงธนใต้ (ต่อ)			
2.	บางขุนเทียน	วัดหัวกระบือ วัดสะแกงาม วัดเสม็ดคำ วัดบางกระดี วัดกำแพง วัดกก	วัดหัวกระบือ วัดสะแกงาม วัดเสม็ดคำ วัดบางกระดี วัดกำแพง วัดกก
3.	ราษฎร์บูรณะ	วัดบางปะกอก รัตนจินะอุทิศ	รัตนจินะอุทิศ
4.	จอมทอง	วัดโพธิ์ทอง วัดยายร่ม (วัฒนราษฎร์รังสรรค์)	วัดโพธิ์ทอง วัดยายร่ม (วัฒนราษฎร์รังสรรค์)
5.	บางแค	คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) วัดราษฎร์บำรุง	คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานข้าอนุสรณ์) วัดราษฎร์บำรุง
รวม	35 เขต	66 โรงเรียน	42 โรงเรียน

ตาราง 5 แสดงรายชื่อชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่ม และสำนักงานเขตในสังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	ชุมชน
กลุ่มรัตนโกสินทร์			
1.	ปทุมวัน	วัดชัยมงคล	ชุมชนวัดชัยมงคล
2.	บางซื่อ	วัดมัสถ์ณัติการาม	ชุมชนวัดมัสถ์ณัติการาม
กลุ่มเจ้าพระยา			
1.	ห้วยขวาง	ประชากรราษฎร์บำเพ็ญ	ชุมชนหมู่บ้านสุนทรสิริ
2.	พระโขนง	พูนสิน (เพชรสุขอุปถัมภ์)	ชุมชนพูนสิน
3.	วัฒนา	วิจิตรวิทยา	ชุมชนนานจิต
		สุเหร่าบ้านดอน	ชุมชนสุเหร่าบ้านดอน
4.	บางนา	รุ่งเรืองอุปถัมภ์	ชุมชนวัดบางนาใน
กลุ่มบูรพา			
1.	บางกะปิ	มัธยมบ้านกะปิ	ชุมชนหมู่บ้านสินธร
2.	บางเขน	ไถยนิยมสงเคราะห์	ชุมชนบ้านบางเขน
3.	จตุจักร	เสนานิคม	ชุมชนพหลโยธิน 32
		ประชานิเวศน์	ชุมชนประชาร่วมใจ
4.	หลักสี่	เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	ชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง
5.	สายไหม	สายไหม (ทัศนารมย์อนุสรณ์)	ชุมชนเพิ่มสิน
กลุ่มศรีนครินทร์			
1.	มีนบุรี	บ้านเกาะ	ชุมชนสุเหร่าบ้านเกาะ
		วัดทองสัมฤทธิ์	ชุมชนวัดทองสัมฤทธิ์
2.	ลาดกระบัง	วัดลาดกระบัง (ศิลาภิรัตน์อุปถัมภ์)	ชุมชนประชาร่วมใจ
		วัดสังฆราชา	ชุมชนวัดสังฆราชา
		วัดราชโกษา	ชุมชนวัดราชโกษา
3.	หนองจอก	วัดสามง่าม	ชุมชนวัดสามง่าม
		สุเหร่าลำแขก	ชุมชนนาไร่บ้านชีแฮย์
4.	สวนหลวง	นาคनावอุปถัมภ์	ชุมชนแหลมทองพัฒนา
5.	สะพานสูง	สามแยกคลองหล่อแหล	ชุมชนสามแยกคลองหล่อแหล
6.	คลองสามวา	บางชัน (ปรีมวิทยานุสรณ์)	ชุมชนหมู่บ้านธีรบรรณ
		วัดคูบอน	ชุมชนบ้านพูน
		สุเหร่าแสนแสบ	ชุมชนสุเหร่าแสนแสบ

ตาราง 5 (ต่อ)

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	ชุมชน
กลุ่มกรุงธนเหนือ			
1.	บางกอกน้อย	วัดมะลิ	ชุมชนวัดมะลิ 2
2.	ตลิ่งชัน	ฉิมพลี	ชุมชนหมู่เจ็ดฉิมพลี
3.	หนองแขม	บ้านขุนประเทศ	ชุมชนหมู่สามหนองคางพลู
กลุ่มกรุงธนใต้			
1.	คลองสาน	วัดเศวตฉัตร	ชุมชนวัดเศวตฉัตร
		วัดสุทธอาราม	ชุมชนหลังวัดสุทธอาราม
		วัดทองเพ็ญ	ชุมชนวัดทองเพ็ญ
2.	บางขุนเทียน	วัดหัวกระบือ	ชุมชนวัดหัวกระบือ
		วัดสะแกงาม	ชุมชนวัดสะแกงาม
		วัดแสงดำ	ชุมชนวัดแสงดำ
		วัดบางกระบือ	ชุมชนบางกระบือ หมู่ 8
		วัดกำแพง	ชุมชนวัดกำแพง
		วัดกก	ชุมชนวัดกก
3.	ราษฎร์บูรณะ	รัตนจินะอุทิศ	ชุมชนรัตนจินะ
4.	จอมทอง	วัดโพธิ์ทอง	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนาหมู่ 4 โพธิ์ทอง
		วัดยายร่ม (วัดนราราษฎร์รังสรรค์)	ชุมชนบ้านบางมด
5.	บางแค	คลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำนาญสุธรรม)	ชุมชนยิ้มประยูร
		วัดราษฎร์บำรุง	ชุมชนหลักสอง
รวม	25 เขต	42 โรงเรียน	42 ชุมชน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนและแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งด้านความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและอาคารสถานที่ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. ลักษณะของเครื่องมือมี 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ ในการดำเนินการให้ผู้สัมภาษณ์ตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยปล่อยให้บรรยากาศของการตอบแบบสัมภาษณ์เป็นไปอย่างเรียบง่ายไม่มีพิธีรีตอง ไม่เคร่งครัดในเรื่องของขั้นตอนและลำดับคำถาม แต่ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามนำที่จะสัมภาษณ์แล้วล่วงหน้า (Interview Guide line) ในระหว่างการตอบแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สังเกตบริบทต่าง ๆ รอบข้างภายในโรงเรียนประกอบไปด้วย เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาระดับหนึ่งก่อน พร้อมทั้งมีการจดบันทึกรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสังเกตในประเด็นต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียด ในภายหลังต่อจากนี้จึงนำมาเรียบเรียงหรือจัดหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบอีกครั้ง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน จำนวนบุตรหลานที่เรียนอยู่ และลักษณะชุมชนที่อาศัยอยู่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ

ตอนที่ 2 มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน 5 ด้านคือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามตามเนื้อหา และโครงสร้างไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญา นิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างอีกครั้ง โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. มีความรู้ทางด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการวิจัย

3. มีความรู้ทางด้านการวัดและการประเมินผล

4. มีความรู้ทางด้านอุตสาหกรรมศึกษา

4. นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความชัดเจนและถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 15 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 15 คน รวม 30 คน ในเขตพื้นที่ของชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ครบทั้ง 5 สาระ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (reliability) ด้วยการหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้ง 4 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นของเท่ากับ 0.9912 สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8870 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8140 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8235 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8914 สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9485 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8675 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8221 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9179 สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9484 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9063 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8886 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9477 สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9401 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8559 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8758 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9489 สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9583 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9068 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9024 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9689

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานชุมชน จำนวน 6 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 6 คน และสมาชิกชุมชน จำนวนชุมชนละ 10 คน ในเขตพื้นที่ของชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ครบทั้ง 5 สาระ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 กลุ่ม 6 สำนักงานเขต 6 โรงเรียน ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ สำนักงานเขตปทุมวัน โรงเรียนปทุมวันาราม, กลุ่มเจ้าพระยา สำนักงานเขตดินแดง โรงเรียนวิสุทธิ, กลุ่มบูรพา สำนักงานเขตลาดพร้าว โรงเรียนวัดลาดพร้าว, กลุ่มศรีนครินทร์ สำนักงานเขตหนองจอก โรงเรียนวัดลำด้อยตี่ง, กลุ่มกรุงธนเหนือ สำนักงานเขตบางพลัด โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม และกลุ่มกรุงธนใต้ สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ โรงเรียนวัดบางปะกอก เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยง (reliability) ด้วยการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 5 ด้าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9865 ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9485 ด้านการบริหารวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9581 ด้านการบริหารงานบุคลากร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9526 ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9575 และด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9652

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความอนุเคราะห์จากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ในการออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามไปยังโรงเรียนและชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. นำแบบสอบถามสัมภาษณ์และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ : กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 42 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 42 คน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนทั้งหมด 84 คน ส่วนแบบสอบถาม : กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานชุมชน จำนวน 42 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 42 คน และสมาชิกชุมชนจำนวนชุมชนละ 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด 504 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2549 ถึง มกราคม 2550

การจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ได้รับจากโรงเรียน และชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเฉพาะที่มีความสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาหระดับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้านคือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ แล้วนำเสนอเป็นความเรียงจนได้ข้อสรุปเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 แบบสอบถาม วิเคราะห์เนื้อหาหระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานครใน 5 ด้าน คือ การกำหนดนโยบาย และการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 111)

การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์การกระจายข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียงโดยใช้เกณฑ์ประเมินดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 162)

การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมากที่สุด	หมายถึง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมาก	หมายถึง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมปานกลาง	หมายถึง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อย	หมายถึง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	หมายถึง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมพัทธ์และแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส- เวอร์ชัน 13.0 (SPSS – Vesion 13.0 : Statistical Package for the Social Science Version XIII)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.1.1 ค่าร้อยละ ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนเต็ม}}$$

3.1.2 ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{\sum f}$$

เมื่อ $\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

f = ความถี่

$\sum fx$ = ผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน

$\sum f$ = ผลรวมทั้งหมดของความถี่ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด (n)

3.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (มนตรี อนันตวัชร : 2543 :14)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S.D. = ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x = คะแนนแต่ละข้อ

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยแต่ละข้อ

n = จำนวนทั้งหมดของแบบสำรวจ

3.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ละเอียด รัชษ์เฝ้า. 2546 : 9)

$$\alpha = \gamma_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ γ_{tt} = ความเชื่อมั่นของครอนบาค

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

3.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ Z - test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2546 : 145)

$$Z = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S}{\sqrt{n}}}$$

เมื่อ

Z	=	ค่าสถิติทดสอบซี
$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
μ_0	=	ค่าคงที่เกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) และค่าคงที่เกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)
S	=	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย เรื่อง ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้กระทำตามลำดับความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
Z	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบซี (Z-distribution)
p	แทน	ความน่าจะเป็น (Probability)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 แสดงความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับมาก (4.00) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 4 แสดงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับปานกลาง (3.00) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 (ระยะเวลาตามตำแหน่ง) ลักษณะชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ และขนาดของโรงเรียน โดยการแจกแจงข้อมูลเป็นจำนวนความถี่ ร้อยละ ดังแสดงตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (n = 84)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ	42	50.0
ครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ	42	50.0
รวม	84	100.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	15	17.9
30 – 40 ปี	16	19.0
41 – 50 ปี	36	42.9
มากกว่า 50 ปี	17	20.2
รวม	84	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	40	47.6
สูงกว่าปริญญาตรี	44	52.4
รวม	84	100.0
4. ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	15	17.9
5 – 10 ปี	20	23.8
11 – 15 ปี	3	3.6
มากกว่า 15 ปี	46	54.8
รวม	84	100.0

ตาราง 6 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบ (ระยะเวลาตามตำแหน่ง)		
ต่ำกว่า 5 ปี	38	45.2
5 – 10 ปี	33	39.3
11 – 15 ปี	5	6.0
มากกว่า 15 ปี	8	9.5
รวม	84	100.0
6. ลักษณะชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่		
ชุมชนแออัด	14	15.5
ชุมชนเมือง	22	27.4
ชุมชนชานเมือง	42	50.0
ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร	6	7.1
รวม	84	100.0
7. ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	4	3.6
ขนาดกลาง	34	40.5
ขนาดใหญ่	46	56.0
รวม	84	100.0

จากตาราง 6 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 84 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนกลุ่มสาระ จำนวน 42 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาคือ อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 อายุ 30 – 40 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 และระดับปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมาคือ ประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 และประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.2 รองลงมาคือ ระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบ 5 – 10 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 ระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบมากกว่า 15 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบ 11 – 15 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีลักษณะ

เป็นชุมชนชนเมือง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมาคือ ชุมชนเมือง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 ชุมชนแออัด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และชุมชนหมู่บ้านจัดสรร จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีขนาดขนาดโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวนบุตรหลานที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และลักษณะชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยการแจกแจงข้อมูลเป็นจำนวนความถี่ ร้อยละ ดังแสดงตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (n = 504)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ประธานชุมชน	42	8.3
คณะกรรมการชุมชน	42	8.3
สมาชิกชุมชน	420	83.4
รวม	504	100.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	116	23.0
30 – 40 ปี	149	29.6
41 – 50 ปี	164	32.5
มากกว่า 50 ปี	75	14.9
รวม	504	100.0
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	401	79.6
ปริญญาตรี	95	18.8
สูงกว่าปริญญาตรี	8	1.6
รวม	504	100.0

ตาราง 7 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. อาชีพ		
รับจ้างทั่วไป	261	51.8
รับราชการ	51	10.1
ค้าขาย	77	15.3
ธุรกิจส่วนตัว	66	13.1
เกษตรกรรม	10	2.0
อื่นๆ เช่น แม่บ้าน พนักงานบริษัท ว่างงาน	39	7.7
รวม	504	100.0
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	137	27.2
5,001 – 10,000 บาท	206	40.9
10,001 – 20,000 บาท	123	24.4
20,001 บาทขึ้นไป	38	7.5
รวม	504	100.0
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
ต่ำกว่า 5 ปี	40	7.9
5 – 10 ปี	101	20.0
11 – 15 ปี	74	14.7
มากกว่า 15 ปี	289	57.3
รวม	504	100.0
7. จำนวนบุตรหลานที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัด		
กรุงเทพมหานคร		
มี 1 คน	116	23.0
มี 2 คน	75	14.9
มี 3 คน	51	10.1
มี 4 คน	27	5.4
มี 5 คน	20	4.0
มี 6 คน	14	2.8
มี 7 คน	1	0.2
มี 8 คน	5	1.0

ตาราง 7 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. จำนวนบุตรหลานที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (ต่อ)		
มี 9 คน	3	0.6
มี 10 คน	3	0.6
มี 11 คน	3	0.6
ไม่มี	186	36.9
รวม	504	100.0
8. ลักษณะชุมชนที่อาศัยอยู่		
ชุมชนแออัด	193	38.3
ชุมชนเมือง	105	20.8
ชุมชนชานเมือง	128	25.4
ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร	78	15.5
รวม	504	100.0

จากตาราง 7 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 504 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งสมาชิกชุมชน จำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 83.4 และประธานชุมชน เท่ากับคณะกรรมการชุมชน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาคือ อายุ 30 – 40 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 401 คน คิดเป็นร้อยละ 79.6 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 อาชีพรับราชการ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 อาชีพอื่นๆ เช่น แม่บ้าน พนักงานบริษัท ว่างาน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 อาชีพเกษตรกร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 15 ปี จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมาคือ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5 – 10 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 11 – 15 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และระยะเวลาที่อาศัยอยู่

ในชุมชนต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ไม่มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาคือ มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 1 คน จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 2 คน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 3 คน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 4 คน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 5 คน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 6 คน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 8 คน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 มีบุตรหลานที่เรียนอยู่ 9 คน มีจำนวนเท่ากับ 10 คน และ 11 คน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีลักษณะชุมชนที่อาศัยอยู่เป็นชุมชนแออัด จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ ชุมชนชานเมือง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 ชุมชนเมือง จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 และชุมชนหมู่บ้านจัดสรร จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการแจกแจงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบระดับค่าคะแนนเฉลี่ยกับเกณฑ์ระดับมาก (4.00) ดังแสดงตาราง 8 - 33

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 สาระ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว	3.77	0.53	มาก	-3.92*	0.000
สาระที่ 2 การอาชีพ	3.80	0.58	มาก	-3.08*	0.000
สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี	3.74	0.61	มาก	-3.85*	0.000
สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.82	0.58	มาก	-2.86*	0.000
สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ	3.79	0.62	มาก	-3.09*	0.000
รวม	3.78	0.55	มาก	-3.55*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 สาระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละสาระพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สาระที่ 2

การอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 อยู่ในระดับมาก สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก และสาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 สาระ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมทั้ง 5 สาระ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว					
1. ด้านหลักสูตร	3.89	0.59	มาก	-1.67	0.099
2. ด้านครูผู้สอน	3.82	0.66	มาก	-2.49*	0.015
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.66	0.64	มาก	-4.92*	0.000
4. ด้านอาคารสถานที่	3.72	0.64	มาก	-4.07*	0.000
รวม	3.77	0.53	มาก	-3.92*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 อยู่ในระดับมาก และด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.66 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับ

เกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักสูตร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านหลักสูตร (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
1. การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน	3.89	0.68	มาก	-1.45	0.151
2. การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง	3.80	0.72	มาก	-2.56*	0.012
3. การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน	3.83	0.67	มาก	-2.27*	0.026
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ ตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียน	4.00	0.69	มาก	0.00	1.000
5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมต่อการพัฒนา ตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ	3.94	0.78	มาก	-0.70	0.487
รวม	3.89	0.59	มาก	-1.67	0.099

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า ในข้อ 2 และข้อ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักสูตร ในข้อ 1 ข้อ 4, ข้อ 5 และโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3					
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ด้านครูผู้สอน					
1. วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว	4.02	0.98	มาก	0.22	0.825
2. ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการจัดการศึกษา รายวิชาที่เปิดสอน	3.51	1.06	มาก	-4.23*	0.000
3. ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้ง โดยเน้นด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย	3.79	0.81	มาก	-2.43*	0.017
4. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือ กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับ ธรรมชาติของผู้เรียน	3.86	0.68	มาก	-1.93	0.057
5. ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดี ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา	3.93	0.71	มาก	-0.92	0.358
รวม	3.82	0.68	มาก	-2.49*	0.015

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอนสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและ

ครอบครัวยุคใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและในข้อ 2 และข้อ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ในข้อ 1 ข้อ 4 และข้อ 5 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านสื่อการเรียนการสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
1. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้	3.87	0.72	มาก	-1.66	0.101
2. จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาอุปกรณ์สื่อ การเรียนรู้ในการจัดการศึกษา	3.46	0.91	ปานกลาง	-5.39*	0.000
3. จัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้ อื่น ๆ ในชุมชน	3.55	0.81	มาก	-5.10*	0.000
4. การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัด การศึกษามีประสิทธิภาพ	3.75	0.69	มาก	-3.31*	0.001
รวม	3.66	0.64	มาก	-4.92*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

มาตรฐานการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดสรรงบประมาณ เพียงพอต่อการจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้อุปกรณ์ในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและในข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4 และข้อ 5 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านอาคารสถานที่					
1. ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.56	0.90	มาก	-4.50*	0.000
2. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา	3.68	0.78	มาก	-3.78*	0.000
3. สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา	3.92	0.81	มาก	-0.94	0.348
4. สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา	3.73	0.68	มาก	-3.67*	0.000
5. การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา	3.70	0.71	มาก	-3.85*	0.000
รวม	3.72	0.64	มาก	-4.07*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัด

การศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านอาคารสถานที่ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
สาระที่ 2 การอาชีพ					
1. ด้านหลักสูตร	3.87	0.62	มาก	-1.83	0.070
2. ด้านครูผู้สอน	3.83	0.65	มาก	-2.31*	0.023
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.75	0.65	มาก	-3.50*	0.001
4. ด้านอาคารสถานที่	3.75	0.64	มาก	-3.56*	0.001
รวม	3.80	0.58	มาก	-3.08*	0.003

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.87 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 อยู่ในระดับมาก และด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.75 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนน

มาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักสูตร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านหลักสูตร (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านหลักสูตร					
1. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน	3.92	0.70	มาก	-1.09	0.277
2. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง	3.88	0.68	มาก	-1.60	0.114
3. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน	3.88	0.68	มาก	-1.60	0.114
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะ ในงานอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบ อาชีพสุจริต และรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีประกอบ อาชีพ	3.99	0.68	มาก	-0.16	0.874
5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมต่อการพัฒนา ตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ	3.87	0.79	มาก	-1.52	0.132
รวม	3.87	0.62	มาก	-1.83	0.070

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะ ในงานอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต และรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านครูผู้สอน					
1. วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน	3.93	0.95	มาก	-0.69	0.495
สาระที่ 2 การอาชีพ					
2. ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษา	3.67	1.01	มาก	-3.02*	0.003
รายวิชาที่เปิดสอน					
3. ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้ง โดยเน้นด้าน	3.76	0.82	มาก	-2.67*	0.009
พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย					
4. ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดี	3.96	0.67	มาก	-0.49	0.625
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการร่วมกันจัด					
การศึกษา					
5. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือ	3.86	0.68	มาก	-1.93	0.057
กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับ					
ธรรมชาติของผู้เรียน					
รวม	3.83	0.65	มาก	-2.31*	0.023

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและในข้อ 2 และข้อ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 1, ข้อ 4 และข้อ 5 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3					
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
1. การจัดทำสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมาตรฐานการเรียนรู้	3.85	0.75	มาก	-1.88	0.063
2. การจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา	3.52	0.94	มาก	-4.65*	0.000
3. การจัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน	3.79	0.73	มาก	-2.69*	0.009
4. การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.85	0.72	มาก	-1.97	0.052
รวม	3.75	0.65	มาก	-3.50*	0.001

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมาตรฐานการเรียนรู้ เท่ากับ การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและในข้อ 2 และข้อ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 1 และข้อ 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านอาคารสถานที่					
1. ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.68	0.78	มาก	-3.87*	0.000
2. สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา	3.92	0.78	มาก	-0.98	0.330
3. สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา	3.76	0.70	มาก	-3.10*	0.003
4. จำนวนห้องเรียน อาคารสถานที่ที่โรงเรียนมีความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษา	3.65	0.83	มาก	-3.82*	0.000
5. การจัดหาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา	3.75	0.76	มาก	-3.02*	0.003
รวม	3.75	0.64	มาก	-3.56*	0.001

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จำนวนห้องเรียน อาคารสถานที่ที่โรงเรียนมีความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี					
1. ด้านหลักสูตร	3.83	0.66	มาก	-2.28*	0.025
2. ด้านครูผู้สอน	3.76	0.67	มาก	-3.28*	0.002
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.69	0.70	มาก	-4.05*	0.000
4. ด้านอาคารสถานที่	3.69	0.69	มาก	-4.08*	0.000
รวม	3.74	0.61	มาก	-3.85*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก ด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 อยู่ในระดับมาก และด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.69 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านหลักสูตร (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3					
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ด้านหลักสูตร					
1. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน	3.87	0.80	มาก	-1.49	0.139
2. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง	3.80	0.74	มาก	-2.50*	0.014
3. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน	3.80	0.76	มาก	-2.45*	0.016
4. คำอธิบายรายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญกระบวนการเทคโนโลยี วิธีการเพื่อการแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการใน การดำรงชีวิตที่ดีขึ้น	3.83	0.72	มาก	-2.11*	0.038
5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มุ่งส่งเสริมกระบวนการ เทคโนโลยีใช้ความรู้ และความคิดอย่างมีระบบใน การออกแบบตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถ ตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ต่อ ชีวิต สังคม โลกของงานอาชีพและการมีงานทำ	3.88	0.70	มาก	-1.56	0.124
รวม	3.83	0.66	มาก	-2.28*	0.025

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มุ่งส่งเสริมกระบวนการเทคโนโลยีใช้ความรู้ และความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ต่อ ชีวิต สังคม โลกของงานอาชีพและการมีงานทำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครองและครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 1 และข้อ 5 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3					
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ด้านครูผู้สอน					
1. วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี	3.85	0.92	มาก	-1.53	0.129
2. ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการจัดการศึกษา รายวิชาที่เปิดสอน	3.57	0.96	มาก	-4.09*	0.000
3. ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้ง โดยเน้นด้าน พุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	3.79	0.75	มาก	-2.63*	0.010
4. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือ กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับ ธรรมชาติของผู้เรียน.	3.82	0.73	มาก	-2.24*	0.028
5. ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดี ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนในการร่วมกันจัด การศึกษา	3.77	0.70	มาก	-2.96*	0.004
รวม	3.76	0.67	มาก	-3.28*	0.002

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 3 การออกแบบและ

เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านสื่อการเรียนการสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
1. จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ในการจัดการศึกษา	3.50	0.98	ปานกลาง	-4.70*	0.000
2. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายมาตรฐานการเรียนรู้	3.70	0.85	มาก	-3.22*	0.002
3. การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.82	0.73	มาก	-2.24*	0.028
4. จัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน	3.74	0.70	มาก	-3.45*	0.001
รวม	3.69	0.70	มาก	-4.05*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมี

ประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านอาคารสถานที่					
1. ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.69	0.78	มาก	-3.66*	0.000
2. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สภาพความปลอดภัยเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา	3.76	0.72	มาก	-3.02*	0.003
3. สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา	3.73	0.77	มาก	-3.28*	0.002
4. การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา	3.60	0.73	มาก	-5.08*	0.000
รวม	3.69	0.69	มาก	-4.08*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สภาพความปลอดภัยเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านอาคารสถานที่ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ					
1. ด้านหลักสูตร	3.85	0.60	มาก	-2.27*	0.026
2. ด้านครูผู้สอน	3.87	0.65	มาก	-1.84*	0.069
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.74	0.65	มาก	-3.65*	0.000
4. ด้านอาคารสถานที่	3.81	0.64	มาก	-2.72*	0.008
รวม	3.82	0.58	มาก	-2.86*	0.005

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.87 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับมาก และด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านหลักสูตร (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ด้านหลักสูตร					
1. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน	3.87	0.62	มาก	-1.95	0.055
2. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง	3.85	0.63	มาก	-2.25*	0.027
3. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน	3.75	0.69	มาก	-3.31*	0.001
4. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยี สารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม	3.94	0.70	มาก	-0.78	0.438
รวม	3.85	0.60	มาก	-2.27*	0.026

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่า

คะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 1 และข้อ 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านครูผู้สอน					
1. วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน	4.00	0.96	มาก	0.000	1.000
สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ					
2. ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษา	3.67	0.97	มาก	-3.14*	0.002
รายวิชา					
3. ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้งโดยเน้นด้านพุทธิ	3.89	0.69	มาก	-1.41	0.161
พิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย					
4. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือ	3.89	0.69	มาก	-1.41	0.161
กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับ					
ธรรมชาติของผู้เรียน					
5. ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดี	3.89	0.68	มาก	-1.45	0.151
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา					
สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ					
รวม	3.87	0.65	มาก	-1.84	0.069

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและในข้อ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 1, ข้อ 3, ข้อ 4 และข้อ 5 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสื่อการเรียนการสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
1. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้	3.81	0.74	มาก	-2.37*	0.020
2. จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา	3.62	0.88	มาก	-3.98*	0.000
3. จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอก สถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ใน ชุมชน	3.73	0.68	มาก	-3.67*	0.000
4. การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัด การศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ	3.81	0.68	มาก	-2.55*	0.013
รวม	3.74	0.65	มาก	-3.65*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 27 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านอาคารสถานที่					
1. จำนวนห้องเรียน สถานที่ฝึกอาชีพที่โรงเรียนมีอยู่	3.74	0.81	มาก	-2.97*	0.004
ความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
2. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่ออำนวยความสะดวก	3.75	0.76	มาก	-3.02*	0.003
จัดการศึกษา					
3. สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือ	3.90	0.67	มาก	-1.30	0.196
สถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา					
4. สุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึก	3.86	0.68	มาก	-1.93	0.057
อาชีพ จัดการศึกษา					
5. การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการ	3.80	0.69	มาก	-2.69*	0.009
จัดการศึกษา					
รวม	3.81	0.64	มาก	-2.72*	0.008

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 28 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จำนวนห้องเรียน สถานที่ฝึกอาชีพที่โรงเรียนมีอยู่ความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่า

คะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 3 และข้อ 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ					
1. ด้านหลักสูตร	3.83	0.67	มาก	-2.34*	0.021
2. ด้านครูผู้สอน	3.81	0.66	มาก	-2.56*	0.012
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.72	0.66	มาก	-3.95*	0.000
4. ด้านอาคารสถานที่	3.80	0.70	มาก	-2.60*	0.011
รวม	3.79	0.62	มาก	-3.09*	0.003

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 29 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 อยู่ในระดับมาก ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก และด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.72 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านหลักสูตร (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านหลักสูตร					
1. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน	3.83	0.76	มาก	-2.02*	0.047
2. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง	3.74	0.78	มาก	-3.08*	0.003
3. การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน	3.80	0.69	มาก	-2.69*	0.009
4. การจัดสาระการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์	3.87	0.76	มาก	-1.59	0.117
5. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนาการวางแผนเลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับงาน	3.90	0.74	มาก	-1.18	0.240
รวม	3.83	0.67	มาก	-2.34*	0.021

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 30 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนาการวางแผนเลือกและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่า

คะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 4 และข้อ 5 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านครูผู้สอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3					
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ด้านครูผู้สอน					
1. วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ	3.90	0.84	มาก	-1.03*	0.305
2. ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษา รายวิชาที่เปิดสอน	3.65	0.98	มาก	-3.24*	0.002
3. ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้งโดยเน้นด้านพุทธิ พิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	3.83	0.72	มาก	-2.11*	0.038
4. ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือ กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับ ธรรมชาติของผู้เรียน	3.85	0.67	มาก	-2.12*	0.037
5. ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา	3.83	0.69	มาก	-2.21*	0.030
รวม	3.81	0.66	มาก	-2.56*	0.012

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 31 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

ทำงานและอาชีพ ด้านครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับ เกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่า คะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ช่วงชั้นที่ 3					
ด้านสื่อการเรียนการสอน					
1. จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้	3.79	0.81	มาก	-2.43*	0.017
2. จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา	3.60	0.89	มาก	-4.15*	0.000
3. การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัด การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.76	0.67	มาก	-3.26*	0.002
4. การจัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษาและจัดหาแหล่งการเรียนรู้ อื่น ๆ ในชุมชน	3.73	0.66	มาก	-3.77*	0.000
รวม	3.72	0.66	มาก	-3.95*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดสรร งบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการ เรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่ม

สาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ (n = 84) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00)

ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา					
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพร้อม	Z	p
ด้านอาคารสถานที่					
1. ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.70	0.79	มาก	-3.46*	0.001
2. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา	3.83	0.76	มาก	-2.02*	0.047
3. สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา	3.90	0.77	มาก	-1.13	0.260
4. สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา	3.81	0.74	มาก	-2.37*	0.020
5. การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา	3.75	0.76	มาก	-3.02*	0.003
รวม	3.80	0.70	มาก	-2.60*	0.011

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 33 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์

ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการแจกแจงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ดังแสดงตาราง 34 - 39

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	Z	p
1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน	2.69	1.01	ปานกลาง	-6.80*	0.000
2. การบริหารวิชาการ	2.56	1.03	ปานกลาง	-9.60*	0.000
3. การบริหารบุคลากร	2.54	1.04	ปานกลาง	-9.96*	0.000
4. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	2.57	1.10	ปานกลาง	-8.81*	0.000
5. การตรวจสอบการบริหารจัดการ	2.52	1.08	ปานกลาง	-10.08*	0.000
รวม	2.58	1.01	ปานกลาง	-9.41*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 34 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 2.69 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านบริหารบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 อยู่ในระดับปานกลาง และส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)

พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการ กำหนดนโยบายและการวางแผน (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม	Z	p
ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน					
1. ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการกำหนด นโยบายและเป้าหมายในการวางแผนการจัด การศึกษา กลุ่มการงานอาชีพฯ ของ โรงเรียน	2.60	1.13	ปานกลาง	-7.96*	0.000
2. ชุมชนมีโอกาสให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะในการ ทำแผนกิจกรรม การจัดการศึกษาของโรงเรียน	2.59	1.12	ปานกลาง	-8.17*	0.000
3. ชุมชนได้ร่วมประสานงานกับสำนักงานเขตนำ นโยบายพัฒนาชุมชนเสนอแนะโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษา	2.70	1.14	ปานกลาง	-6.00*	0.000
4. ชุมชนได้รับโอกาสร่วมประชุมกับคณะกรรมการ โรงเรียนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาในการจัด การศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.71	1.16	ปานกลาง	-5.59*	0.000
5. ชุมชนได้ประสานงานกับองค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักการเมืองในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือการจัด การศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.65	1.16	ปานกลาง	-6.70*	0.000
6. ชุมชนมีส่วนร่วมกระตุ้นให้ผู้ปกครองในชุมชนเห็น ความสำคัญในการจัดการศึกษาและนำบุตรหลาน เข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษา	2.96	1.25	ปานกลาง	-0.64	0.523
7. ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการศึกษา ของโรงเรียน	2.63	1.13	ปานกลาง	-7.31*	0.000
รวม	2.69	1.01	ปานกลาง	-6.80*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 35 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมกระตุ้นให้ผู้ปกครองในชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาและนำบุตรหลานเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีโอกาสให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะในการทำแผนกิจกรรม การจัดการศึกษาของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อ 6 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารวิชาการ (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม	Z	p
ด้านการบริหารวิชาการ					
1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระฯ เพิ่มเติมและ รายวิชาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มการ งานอาชีพฯ	2.49	1.11	น้อย	-10.21*	0.000
2. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการ สอนที่มีคุณภาพให้กับการจัดการศึกษาของโรงเรียน	2.54	1.10	ปานกลาง	-9.41*	0.000
3. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ใน ชุมชน	2.54	1.09	ปานกลาง	-9.43*	0.000
4. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้มีความรู้ความ ชำนาญสาขาต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรพิเศษใน โรงเรียน	2.51	1.11	ปานกลาง	-9.93*	0.000

ตาราง 36 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม	Z	p
5. ชุมชนได้เชิญชวนให้ครู นักเรียนเข้าร่วมในการจัด การศึกษา กลุ่มการงานอาชีพฯ ผสมผสานกับ วัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน	2.61	1.21	ปานกลาง	-7.19*	0.000
6. ชุมชนได้ช่วยเหลือโรงเรียนจัดหาแหล่งการเรียนรู้ ของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.59	1.17	ปานกลาง	-7.82*	0.000
7. ชุมชนได้ช่วยดูแลอำนวยความสะดวกแก่โรงเรียนใน การใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษากลุ่มการ งานอาชีพฯ	2.64	1.25	ปานกลาง	-6.48*	0.000
รวม	2.56	1.03	ปานกลาง	-9.60*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 36 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนได้ช่วยดูแลอำนวยความสะดวกแก่โรงเรียนในการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระฯ เพิ่มเติมและรายวิชาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 อยู่ในระบับน้อย

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารวิชาการ ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหาร
บุคลากร (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม	Z	p
ด้านการบริหารบุคลากร					
1. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกรอบ อัตรากำลังบุคลากรของโรงเรียนและชุมชนในการ จัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.37	1.08	น้อย	-13.04*	0.000
2. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกหรือ แนะนำบุคคลเพื่อเป็นวิทยากรสอนในโรงเรียน	2.41	1.12	น้อย	-11.87*	0.000
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการ จัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงของชุมชน	2.52	1.11	ปานกลาง	-9.79*	0.000
4. ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการประเมินผลการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเฉพาะที่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.49	1.13	น้อย	-10.20*	0.000
5. ชุมชนร่วมประชุมระหว่างผู้บริหาร ครูและ ผู้ปกครองในรูปของคณะ กรรมการโรงเรียนเพื่อ พัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.67	1.26	ปานกลาง	-5.88*	0.000
6. ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วินัย และจิตสำนึกด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากการ ร่วมในการจัดการศึกษา	2.73	1.23	ปานกลาง	-5.00*	0.000
7. ชุมชนมีส่วนร่วมจัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครองเพื่อ พัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.59	1.26	ปานกลาง	-7.22*	0.000
รวม	2.54	1.04	ปานกลาง	-9.96*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 37 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการ
จัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้าน
การบริหารบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วินัย และจิตสำนึกด้านต่าง ๆ นอกเหนือจาก

การร่วมในการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกรอบอัตรากำลังบุคลากรของโรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารบุคลากร ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	Z	p
ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา					
1. ชุมชนมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา แสดงความคิดเห็นแก่โรงเรียนในการวางแผนจัดสรรและจัดหางบประมาณประจำปีของโรงเรียน	2.55	1.24	ปานกลาง	-8.16*	0.000
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการใช้งบประมาณในการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	2.56	1.19	ปานกลาง	-8.24*	0.000
3. ชุมชนได้มีส่วนร่วมบริจาคเงินทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	2.68	1.28	ปานกลาง	-5.69*	0.000
4. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาสถานที่ที่จะนำนักเรียนไปทัศนศึกษาหรือฝึกงานในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกชุมชน	2.57	1.17	ปานกลาง	-8.33*	0.000
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้สนับสนุนการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.48	1.19	น้อย	-9.77*	0.000
6. ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนแรงงาน เครื่องมือเครื่องใช้ของชุมชนเพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.59	1.20	ปานกลาง	-7.64*	0.000

ตาราง 38 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม	Z	p
7. ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินงานด้านการ บริหารทรัพยากรทางการศึกษา	2.56	1.19	ปานกลาง	-8.24*	0.000
รวม	2.57	1.10	ปานกลาง	-8.81*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 38 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนได้มีส่วนร่วมบริจาคเงินทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้สนับสนุนการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48 อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 39 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Z- test ของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการ
ตรวจสอบการบริหารจัดการ (n = 504) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00)

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมี ส่วนร่วม	Z	p
ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ					
1. ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเพื่อตรวจสอบการจัด การศึกษาของกลุ่มการงานอาชีพฯ ให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคม	2.47	1.15	น้อย	-10.34*	0.000
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	2.55	1.16	ปานกลาง	-8.74*	0.000
3. ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการจัดหาทรัพยากร ต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียนเช่น จัดหาเงินทุน สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	2.64	1.23	ปานกลาง	-6.51*	0.000
4. ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณ ประจำปีของโรงเรียนในการพัฒนาการจัดการศึกษา	2.50	1.21	น้อย	-9.24*	0.000
5. ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษากลุ่มการ งานอาชีพฯ	2.41	1.18	น้อย	-11.23*	0.000
6. ชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาจัดบริการแหล่งการเรียนรู้ ในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ	2.57	1.19	ปานกลาง	-8.14*	0.000
7. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาหรือพิจารณาสถาน ประกอบการเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้กับการจัดศึกษา กลุ่มการงานอาชีพฯ	2.45	1.12	น้อย	-11.05*	0.000
8. ชุมชนมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนติดตามหรือ ตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ครูใน การจัดการศึกษา	2.53	1.25	ปานกลาง	-8.34*	0.000
รวม	2.52	1.08	ปานกลาง	-10.08*	0.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 39 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน เช่น จัดหาเงินทุน สื่อการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษา กลุ่มการงานอาชีพฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00) พบว่า โดยรวมและรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการแจกแจงข้อมูลเป็นจำนวนความถี่ ร้อยละ ดังแสดงตาราง 40

ตาราง 40 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (n = 84)

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อม ของโรงเรียนในการจัดการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
1. ทางโรงเรียนมีสถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรไม่เพียงพอในการเรียน	20	23.8
2. เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ทำให้ขาดครูทางด้านกลุ่มสาระการงาน	15	17.9
3. การจัดงบประมาณในการฝึกอบรมของงานอาชีพมีน้อยของช่วงชั้นที่ 3	8	9.5
4. โรงเรียนไม่มีโรงฝึกงานหรือพื้นที่ในการทำกิจกรรม	4	4.8
5. สื่อการเรียนการสอนในการให้ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ	3	3.6
6. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ทำให้มีการให้ร่วมมือด้านกิจกรรมกับทางโรงเรียนน้อย	3	3.6
7. ควรมีหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีรูปแบบมาตรฐานเดียวกันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	2	2.4

ตาราง 40 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อม ของโรงเรียนในการจัดการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
8. นักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจในการเรียนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	1	1.2
9. ไม่ได้แสดงความคิดเห็น	28	33.3
รวม	84	100.00

จากตาราง 40 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่คือ ทางโรงเรียนมีสถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากรไม่เพียงพอในการเรียน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาคือ เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ทำให้ขาดครูทางด้านกลุ่มสาระการงาน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 การจัดงบประมาณในการฝึกอบรมของงานอาชีพมีน้อยของช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 โรงเรียนไม่มีโรงฝึกงานหรือพื้นที่ในการทำกิจกรรม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 สื่อการเรียนการสอนในการให้ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ทำให้มีการให้ร่วมมือด้านกิจกรรมกับทางโรงเรียนน้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ควรมีหลักสูตรกลุ่มสาระงานอาชีพรูปแบบมาตรฐานเดียวกันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 และนักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจในการเรียนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตอนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการแจกแจงข้อมูลเป็นจำนวน
 ความถี่ ร้อยละ ดังแสดงตาราง 41

ตาราง 41 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
 อาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (n = 504)

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
1. ชุมชนไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมใน การจัดฝึกอาชีพในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	32	6.4
2. ชุมชนไม่เคยได้รับข่าวสาร หรือได้รับการติดต่อจากโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	21	4.2
3. ขาดงบประมาณ บุคลากรในการช่วยจัดการศึกษากลุ่มสาระฯ จากหน่วยงาน ภาครัฐ	13	2.6
4. ไม่มีแผนการสอนระยะยาว ขาดบุคลากรถ่ายทอดความรู้ทางด้านอาชีพ	12	2.4
5. ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในแต่ละภาคเรียน	8	1.6
6. ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับ ท้องถิ่น ตามหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการให้ช่วยเหลือตนเองได้	7	1.4
7. ทางโรงเรียนควรรักษามาตรฐานในการพัฒนาทางการศึกษาและนโยบาย ของรัฐ	6	1.2
8. โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา กลุ่ม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	4	0.8
9. โรงเรียนควรมีกิจกรรมหรือโครงการด้านต่างๆ บูรณาการระหว่างหลักสูตร ของสถานศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น	2	0.4
10. ไม่ได้แสดงความคิดเห็น	399	79.2
รวม	504	100.00

จากตาราง 41 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน
 การจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
 ส่วนใหญ่คือ ชุมชนไม่เคยได้รับการติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดฝึกอาชีพในกลุ่ม
 สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 รองลงมาคือ ชุมชนไม่เคยได้รับ
 ข่าวสาร หรือได้รับการติดต่อจากโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ

เทคโนโลยี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ขาดงบประมาณ บุคลากรในการช่วยจัดการเรียนกลุ่มการทำงานจากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ไม่มีแผนการสอนระยะยาว ขาดบุคลากรถ่ายทอดความรู้ทางด้านอาชีพ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในแต่ละภาคเรียน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ตามหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการให้ช่วยเหลือตนเองได้ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ทางโรงเรียนควรรักษามาตรฐานในการพัฒนาทางการศึกษา และนโยบายของรัฐ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 และโรงเรียนควรมีกิจกรรมหรือโครงการด้านต่างๆ บูรณาการระหว่างหลักสูตรของสถานศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลที่ได้รับจากการวิจัย สามารถเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับโรงเรียน เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทาง ในการวางแผน และปรับปรุงการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของทั้ง 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

กลุ่มที่ 2 ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน

สมมติฐานในการวิจัย

1. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก

2. ชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ คือ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ประชากร 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3

ประชากร 2. ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน

ในเขตพื้นที่ของชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2548 ประกอบด้วย 5 สาระคือ สาระที่ 1 การดำรงชีวิต และครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยแบ่งเขตการจัดการศึกษาออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มกรุงธนเหนือ และกลุ่มกรุงธนใต้ ประกอบด้วยโรงเรียน 66 โรงเรียน สำนักงานเขต 35 สำนักงานเขต

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากเขตพื้นที่ของชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2548 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 41) ประกอบด้วย

เขตพื้นที่การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มกรุงธนเหนือ และกลุ่มกรุงธนใต้ โดยกำหนดเฉพาะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ทำการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ปีการศึกษา 2548 ครบทั้ง 5 สาระ ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยโรงเรียน 42 โรงเรียน สำนักงานเขต 25 สำนักงานเขต

กลุ่มตัวอย่าง 1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 42 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 42 คน รวม 84 คน

กลุ่มตัวอย่าง 2. ประธานชุมชน จำนวน 42 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 42 คน และสมาชิกชุมชน ชุมชนละ 10 คน รวม 504 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ด้าน ได้แก่

3.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่

3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา 5 ด้าน คือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนและแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1. แบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียน สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่

2. แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน 5 ด้านคือ การกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับเท่ากับ 0.9912 ซึ่งสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ซึ่งด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8870 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8140 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8235 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8914 สาระที่ 2 การอาชีพ ซึ่งด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9485 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8675 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8221 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9179 สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ซึ่งด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9484 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9063 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8886 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9477 สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9401 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8559 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8758 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9489 สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ซึ่งด้านหลักสูตร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9583 ด้านครูผู้สอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9068 ด้านสื่อการเรียนการสอน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9024 และด้านอาคารสถานที่ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9689

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.9865 ซึ่งด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9485 ด้านการบริหารวิชาการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9581 ด้านการบริหารงานบุคลากร ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9526 ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9575 และด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9652

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยและขอความอนุเคราะห์จากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ในการออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามไปยังโรงเรียนและชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. นำแบบสอบถามสัมภาษณ์และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ : กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 42 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 42 คน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนทั้งหมด 84 คน ส่วนแบบสอบถาม : กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานชุมชน จำนวน 42 คน คณะกรรมการชุมชน จำนวน 42 คน และสมาชิกชุมชนจำนวนชุมชนละ 10 คน รวมจำนวนทั้งหมด 504 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2549 ถึง มกราคม 2550

การจัดกระทำ และวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ได้รับจากโรงเรียน และชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเฉพาะที่มีความสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาหระดับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้านคือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ แล้วนำเสนอเป็นความเรียงจนได้ข้อสรุปเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 แบบสอบถาม วิเคราะห์เนื้อหาหระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของชุมชนสังกัดกรุงเทพมหานครใน 5 ด้าน คือ การกำหนดนโยบาย และการวางแผน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และการตรวจสอบการบริหารจัดการ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 162)

การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์การกระจายข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียงโดยใช้เกณฑ์ประเมินดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546 : 162)

การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมากที่สุด	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อย	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50
การมีความพร้อมและการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส-เวอร์ชัน 13.0 (SPSS – Vesion 13.0 : Statistical Package for the Social Science Version XIII)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานคือ Z - test

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้า สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี โดยรวมทั้ง 5 สาระ แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) ดังนี้

1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 สาระ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละสาระพบว่า สาระที่ 4 เทคโนโลยี สารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สาระที่ 2 การอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 อยู่ในระดับมาก สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 อยู่ในระดับมาก สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก และสาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 5 สาระ และแต่ละสาระ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมทั้ง 5 สาระ และแต่ละสาระ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2 สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.89 รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และด้านสื่อการเรียนการสอนน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.66 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักสูตร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ โดยรวมและราย ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับ มากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านหลักสูตร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับ ค่าคะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวม และรายด้าน ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่า คะแนนมาก (4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและ อาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนมาก

(4.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน โดยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00) ดังนี้

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน โดยรวมทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 2.69 รองลงมาคือ ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.56 ด้านบริหารบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 และด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 2.52

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน กับเกณฑ์ระดับค่าคะแนนปานกลาง (3.00) พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถนำมาอภิปรายได้ตามการสรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ดังนี้

1.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทุกสาระโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละสาระพบว่า สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ สาระที่ 2 การอาชีพ, สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ, สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว และสาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทุกสาระมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ให้สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยการเรียนวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีเป็นการเรียนเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และในปัจจุบันนี้ การศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีไปมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษามากขึ้น โดยเห็นจากโรงเรียนได้จัดห้อง

คอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้สืบค้นหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ นอกเหนือจากตำรา หนังสือ หรือผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ทันเทคโนโลยีทันเหตุการณ์ และสร้างความสนใจในการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องศึกษาและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับสาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นตามด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ชวภูทพร โอชม (2548 : 112 – 113) ได้ศึกษาสภาพและความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นฐานการศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1.2.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน, ด้านอาคารสถานที่, และด้านสื่อการเรียนการสอนน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการสอนมีความสำคัญ เพราะการสอนนั้นเป็นการจัดกิจกรรมอย่างหนึ่งให้กับผู้เรียนโดยมุ่งพัฒนาความเจริญทุกด้านให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้แสดงออก ได้มีการฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง การสอนจึงจัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งส่วนการใช้วิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนอย่างไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนที่จะเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียนและได้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งสิ่งที่จะช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จได้ก็คือครู ครูต้องเข้าใจองค์ประกอบในการสอนเป็นอย่างดี ได้แก่ การสอนต้องสอดคล้องกับหลักสูตร การสอนต้องเหมาะสมกับความสามารถของผู้สอนและผู้เรียน และการสอนต้องเหมาะสมเนื้อหาที่สอนและกิจกรรมการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542 : 114-118) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสอนแบบให้ค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนนั้นสามารถเรียนด้วยตนเองตามขีดความสามารถและความสนใจของแต่ละคน บทบาทของผู้สอนเป็นผู้วางแผนกำหนดแนวทางให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้รวมทั้งสามารถประเมินผลของการเรียนของผู้เรียนด้วย

1.2.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 2 การอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน, ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ การจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 สาระที่ 2 การอาชีพ เป็นสาระที่เน้นสาระที่เน้นกระบวนการการทำงานและการจัดการอย่างมีระบบ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานมีทักษะในการทำงานสามารถนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการทำงานอาชีพอย่างถูกต้องเหมาะสม อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพหรือศึกษาต่อตามสภาพท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรเดช มั่นยุติธรรม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงานช่างอุตสาหกรรมตามพรตนะของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียน

มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีทัศนคติเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงานช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามทัศนคติของผู้บริหารด้านที่มีปัญหาในระดับน้อยคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผล และครูผู้สอนมีทัศนคติเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงานช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษา 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน ยกเว้นปัญหาที่ครูผู้สอนพบอยู่ในระดับมากคือ ด้านการวางแผนการสอน และผลการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงานช่างอุตสาหกรรมของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 โดยภาพรวมทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงานช่างอุตสาหกรรมของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียนในภาพรวมทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาโครงงานนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนค่อนข้างน้อย ไม่มีอิสระในการวางแผนปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนโรงเรียนขนาดเล็กจะมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง สื่อและอุปกรณ์ที่มีอยู่ขาดความพร้อมและความปลอดภัย ด้านการจัดและบริหารโรงฝึกงานโรงเรียนขนาดเล็กมีโรงฝึกงานและเครื่องมือไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

1.2.3 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านครูผู้สอน, ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่ มีค่าน้อยที่สุด ทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เข้าใจความหมาย ความสำคัญ หรือกระบวนการเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อการตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิต รวมทั้งเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีต่างๆ ที่ใช้ในประเทศด้านคุณภาพ รูปแบบวัสดุ ความคุ้มค่า การตัดสินใจเลือกและการใช้เทคโนโลยีที่มีผลต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อมในทางสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงรัตน์ สุวรรณประทีป (2547 : 75-76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรในความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมมาก โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของงานเทคโนโลยีมีความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริงมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สร้างสรรค์ เพราะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดทิศทางให้รู้ว่า จะจัดการศึกษาเพื่ออะไร แล้วผู้เรียนจบแล้วจะมีลักษณะอย่างไร นอกจากนั้นจะทำให้ผู้เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไปมองเห็นทิศทางและเป้าหมายการจัดการศึกษา

1.2.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวม ด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร, ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ การศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ได้มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีไปมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนให้ความสำคัญและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษามากขึ้น โดยเห็นจากโรงเรียนได้จัดห้องคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้สืบค้นหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ นอกเหนือจากตำรา หนังสือ หรือ ผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ทันเทคโนโลยีทันเหตุการณ์ และสร้างความสนใจในการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องศึกษาและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับสาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นตามด้วยซึ่งสอดคล้องกับกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำรายงานการศึกษาความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2546 สรุปว่า การเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสถานศึกษาได้มีการเตรียมความพร้อมเรียงตามลำดับคือ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา การจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ให้กับนักเรียน/ผู้ปกครอง/ชุมชนได้ทราบและเข้าใจหลักสูตร และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานในชุมชน

1.2.5 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทุกด้านมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ การจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด และความสนใจของตนเอง จึงเน้นการศึกษาวิชาชีพตามสภาพท้องถิ่นของผู้เรียนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ ดังนั้นการจัดการศึกษาที่เน้นฝึกทักษะพื้นฐานการประกอบอาชีพใช้เทคโนโลยีในการทำงานและการผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจคือการวางแผน เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ชฎาทศพร โอชม (2548 : 116) ได้ศึกษาสภาพและความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร และผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ มนตรี ยานะกิจ (2547 : 129) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 3 ของสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและผู้สอน ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยกว่าปานกลาง โดยประเด็นการจัดหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการทั้งภายในสาระการเรียนรู้และระหว่างสาระการเรียนรู้หรือเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับได้ชัดเจน

2. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ การมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน องค์กรต่างๆ ในการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น และการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการศึกษามีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยให้บุคคล ครอบครัว ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการ สอดคล้องกับวิธีการ ดำเนินชีวิตในชุมชน ชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตนเอง ซึ่งทำให้มีผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการศึกษาความ พร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพทั้ง 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ภัทราภรณ์ นันทวงศ์. (2545 : 5) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการให้ความช่วยเหลือโรงเรียน การดูแลสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับครู การเป็นผู้ให้และรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ด้าน การกำหนดนโยบายและการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ การจัดการศึกษาทุกระดับย่อมต้องอาศัยความร่วมมือจากสังคมหรือชุมชนที่แวดล้อมอยู่ในขณะเดียวกันการที่จะนำการศึกษาเข้าไปสู่ชุมชน โดยเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ใด ๆ ถ้าจะหวังความสำเร็จที่แน่นอนแล้วจะขาดเสียซึ่งความร่วมมือจากชุมชนไม่ได้ นั่นคือต้องยอมรับว่าความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั้งในแง่การพัฒนา การศึกษาในวงแคบคือ การอบรมสั่งสอนเด็กในโรงเรียน การพัฒนาการศึกษาในแนวกว้างหรือการพัฒนาการศึกษาเพื่อชีวิตของคนทั่วไปในชุมชน และการเข้ามามีสิทธิของประชาชนในการแสดงความคิดเห็น การค้นหาค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการหรือความมุ่งหวังในการพัฒนาการศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษา ดำเนินกิจกรรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม ตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ สัมพันธ์ อุบล (ธีระศักดิ์ เจริญศรี. 2545 : 18-19; อ้างอิงจาก สัมพันธ์ อุบล. 2541. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น. หน้า 30) ได้กล่าวถึง บทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เป็นภาระหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องร่วมกันพัฒนาการศึกษาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าเพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาลูกหลานของชุมชนให้มีคุณภาพโดยพยายามผลักดันให้โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และร่วมค้นหาผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นเข้ามาร่วมให้

การศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้สมัยใหม่ที่ทางโรงเรียนจัดให้ได้อย่างเหมาะสม

2.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะ การกำหนดทิศทางว่าโรงเรียนต้องการผลิตนักเรียนให้ไปในแนวทางใด จะผลิตคนให้เป็นกำลังของชุมชนของสังคม และประเทศชาติอย่างไร โรงเรียนจะจัดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ดังนั้นโรงเรียนจะต้องใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดเป็นแกนกลาง และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จริยา ฉวีวรรณการ (2545 : 121-124) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมด้านกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีระดับความพร้อมปานกลางค่อนข้างมาก ถึงระดับมากเป็นส่วนใหญ่ และสอดคล้องกับ กรรณิกา กาไหลทอง และคณะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือการศึกษาค้นคว้าความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์ และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยจำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษาและอายุ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 169 คน กรรมการบริหารองค์การส่วนตำบล จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบสอบถามปลายเปิด ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของตัวแทนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ด้านคือ ด้านโรงเรียนกับชุมชนและด้านกิจการนักเรียน และมีความต้องการมีส่วนร่วมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบริการ และด้านวิชาการ

2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ด้านบริหารบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ผู้ปกครอง ครอบครัว ประชาชน และสถาบันสังคมมีบทบาทเข้าร่วมในการจัดการศึกษาได้หลายประการ ทั้งในการจัดการศึกษาซึ่งต้องได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวได้แล้ว แต่ต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยังมีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาที่เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐจัดให้แก่บุตรหลานของตนอีกหลายประการ คือ ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานตน เช่น เลือกลงสถานศึกษาให้บุตรหลาน ร่วมตัดสินใจทิศทางการศึกษาของบุตรหลาน ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร พัฒนาการของบุตรหลานและการเรียนการสอนประจำวัน ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครู ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมในบรรยากาศการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผู้ปกครองอาจร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือร่วมกิจกรรมอื่นที่สถานศึกษาจัด ซึ่งหากสถานศึกษามีแนวทางสนับสนุนที่ดีก็จะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นเอง และร่วมสนับสนุนกิจการการศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิด การเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการ

การร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็น การปกป้องดูแล การสนับสนุนทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ การร่วมดำเนินโครงการ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนี้ครอบครัว ชุมชนและสถาบันสังคมอาจเป็นผู้จัดการศึกษาเองได้ด้วย โดยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถเทียบโอนผลการศึกษได้ การจัดการศึกษาโดยครอบครัวอาจเป็นไปในรูปศูนย์การเรียนรู้ ครอบครัวเดี่ยวหรือกลุ่มครอบครัวก็ได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความแปลกแยกออกจากกระบวนการเรียนในสถานศึกษาปกติ ก็จำเป็นต้องมีการจดทะเบียนหรือประสานกับสถานศึกษาในระบบเพื่อประโยชน์ในการเทียบโอนผลการศึกษาและเพื่อการสนับสนุนจากรัฐ โดยมีระบบการเยี่ยมบ้าน นิเทศและการประกันคุณภาพประกอบด้วย ในส่วนนี้ต้องถือว่าครอบครัวและโรงเรียนมีส่วนเชื่อมต่อกัน โดยครูเข้าร่วมประเมินผู้เรียนกับครอบครัว ให้คำปรึกษาผู้ปกครองในการสอนหรือให้การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การสอนแก่ครอบครัว ดังนั้นการจัดบุคคลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนคนเดียวไม่สามารถทำงานให้สำเร็จแต่ลำพังได้ การบริหารบุคลากรเป็นการใช้คนทำงานให้ได้ผลดีที่สุด ในระยะเวลาสั้นที่สุด และสิ้นเปลืองเงินและวัสดุน้อยที่สุด การให้ได้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องคัดสรรบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และเป็นคนที่รักท้องถิ่น สามารถมาทำงานอย่างมีความสุข เข้าใจสภาพปัญหาท้องถิ่น การจะได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ เหมาะสมตามความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชน ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราค่าจ้าง การสรรหา การคัดเลือกเมื่อได้บุคลากรตามความต้องการแล้วจะต้องดำรงรักษาให้เขาทำงานอย่างมีความสุข ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลให้ความยุติธรรมในการให้รางวัล หรือการลงโทษทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ สมพร เพชรสงค์ (2541 : 27-30) ได้กล่าวถึงโรงเรียนกับชุมชนว่ามีความผูกพันกันมายาวนาน พบว่า การจัดตั้งโรงเรียนส่วนใหญ่มาจากการผลักดันของชุมชนและบางโรงเรียนจัดสร้างขึ้นด้วยงบประมาณของประชาชน ชุมชน ในระบบสังคมโรงเรียนจัดว่าเป็นองค์กรหนึ่งในท้องถิ่นโรงเรียนก็ต้องดำเนินงานร่วมกันในแนวราบ มีความเอื้อเพื่อ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้จะต้องมีการประสานงานที่ดี เช่น การประสานงานแบบเป็นทางการโดยกำหนดรูปแบบ หรือตำแหน่งหน้าที่และงานที่รับผิดชอบไว้อย่างแน่นอน ชัดเจน อาจกระทำได้ โดยการศึกษาอำนาจหน้าที่ของกันและกัน การใช้แผนเป็นเครื่องมือ ในการเป็นคณะกรรมการ การร่วมทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งประสานงานและไม่เป็นทางการ ไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้อย่างแน่นอนชัดเจน ขึ้นอยู่กับงานอย่างใดอย่างหนึ่ง การแจ้งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศซึ่งกันและกัน

2.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากสื่อการเรียนการสอน เป็นทรัพยากรทางการเรียน ที่มีทั้งในรูปวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ นำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยทำหน้าที่บรรจุและส่งผ่านข้อมูลข่าวสารอันเป็นสาระการเรียนรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจมีบทบาทในฐานะผู้ช่วยครูในการถ่ายทอดหรือทำหน้าที่ถ่ายทอดด้วยตัวเอง ผ่านกระบวนการเรียนของผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อศึกษาระบบการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในชุมชนชนบท ลักษณะการมีส่วนร่วมและปัจจัย เงื่อนไขที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในชุมชนและโรงเรียน ข้อมูลบางส่วนได้จากการศึกษาเอกสารของโรงเรียนทั้งสองรวมทั้งวิเคราะห์สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนประกอบอีกทางหนึ่งด้วย ข้อมูลดังกล่าวได้นำมาวิเคราะห์ตีความ สร้างข้อสรุปและนำเสนอโดยวิธีการบรรยายให้สัมพันธ์กัน

2.6 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินการบริหารการศึกษาในโรงเรียน การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการของโรงเรียน ตลอดจนการให้รางวัล การลงโทษข้าราชการครู เพื่อให้เป็นไปด้วยความยุติธรรม เพราะบุคลากรทุกคนในโรงเรียนถือเป็นสมาชิกชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ พูลศรีไม้ทอง (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าในการปรับและ/หรือการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นเท่านั้น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคือช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ สำหรับสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของผลการวิจัยดังนี้

1.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ควรมีการจัดประชุม กิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เพื่อใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการสอดคล้องกับท้องถิ่น

1.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านครูผู้สอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรขอร่วมมือจากผู้ปกครอง หรือบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถเป็นครูผู้สอนพิเศษ หรือเป็นวิทยากรเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตในชุมชน

1.3 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์ในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนจัดหาหรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อการปลูกฝังลักษณะนิสัยการทำงานและความรับผิดชอบในชีวิตและครอบครัว

1.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ในการจัดสถานที่เรียน
หรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรขอ
ความเอื้อเฟื้อจากชุมชนนำนักเรียนไปดูวิถีชีวิตของชุมชน และขอความอนุเคราะห์สถานที่จัดการศึกษาจัดการอาชีพ
พร้อมกับให้ครูผู้สอนได้นำแนวทางการดำรงชีวิตและครอบครัวที่ดีมาจัดเป็นนิทรรศการ ป้ายแนะนำเกี่ยวกับวิถีชีวิต
ของชุมชนในโรงเรียน

2. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วง
ชั้นที่ 3 สาระที่ 2 การอาชีพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของผลการวิจัยดังนี้

2.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนา
ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า
ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และครูแนะแนว ควรมีการจัดการสำรวจความคิดเห็นในการศึกษาต่อและความต้องการใน
การทำงานหลังจบการศึกษา นำผลสำรวจมาวิเคราะห์เพื่อข้อมูลในการจัดการศึกษาตามความสามารถของผู้เรียน
ต่อไป

2.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านครูผู้สอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษา
รายวิชาที่เปิดสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรจัดหาครูผู้สอนพิเศษ บุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับงาน
อาชีพเพิ่มขึ้นให้เพียงพอจากรายวิชาที่เปิดสอน หรือโรงเรียนขอความอนุเคราะห์จากชุมชนพานักเรียนฝึกดูงานใน
ท้องถิ่นที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เปิดสอน

2.3 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อ
การจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนขอจัดสรรงบประมาณเพิ่ม
จากกรุงเทพมหานคร หรือพัฒนา ดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ พร้อมทั้งผลิตสื่อใหม่ให้ตรงกับรายวิชาที่เปิดสอน

2.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
สาระที่ 2 การอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดหาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน
สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนประชุมเรื่องแหล่ง
การเรียนรู้ที่มีศักยภาพเกี่ยวกับสถานที่ และอุปกรณ์ แล้วนำนักเรียนไปศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติอาชีพ ให้สอดคล้องกับ
การจัดการเรียนการสอน

3. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วง
ชั้นที่ 3 สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของผลการวิจัยดังนี้

3.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดสาระการเรียนรู้
สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน
และครูผู้สอน ควรมีการจัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองเพื่อจัดหลักสูตรสถานศึกษาในสาระที่ 3 การออกแบบและ

เทคโนโลยี ในด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบ สร้างผลิตภัณฑ์หรือวิธีการเพื่อการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต

3.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านครูผู้สอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรจัดหาครูผู้สอนพิเศษ บุคลากรที่มีความรู้ในวิชาการออกแบบและเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการนำความรู้ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบและเทคโนโลยีในชุมชนเพิ่มขึ้น หรือให้ครูผู้สอนได้อบรมเพื่อนำความรู้มาใช้ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับการออกแบบและเทคโนโลยี

3.3 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในการจัดหาสื่อการเรียน หรือพัฒนาสื่อภายในโรงเรียนที่มีอยู่แล้วให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาอาชีพ

3.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรปรับปรุงสถานที่ที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องต่อการเรียนวิชาอาชีพ

4. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของผลการวิจัยดังนี้

4.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน ควรมีการจัดประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับชุมชนในสาระ ที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา

4.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านครูผู้สอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการจัดการศึกษารายวิชา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า จัดอบรมครูสอนเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เข้าใจหลักการทำงานหรือกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.3 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้อในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ร่วมกับผู้ปกครอง จัดงานโรงเรียน เพื่อหาทุนในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

4.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จำนวนห้องเรียน สถานที่ฝึกอาชีพที่โรงเรียนมีอยู่ความพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรจัดเตรียม

ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ให้มีจำนวนเพียงพอกับผู้เรียน มีการติดตั้งระบบ network ภายในโรงเรียนเพื่อให้หน่วยงานในโรงเรียนได้ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาจัดการเรียนการสอน

5. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของผลการวิจัยดังนี้

5.1 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านหลักสูตร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน ควรมีการจัดประชุมเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับชุมชนในสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ เพื่อใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา

5.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านครูผู้สอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรจัดหาครูผู้สอนพิเศษ บุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับงานอาชีพเพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อยาวิชาที่เปิดสอน

5.3 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ควรขอจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากกรุงเทพมหานครในการจัดหาสื่อการเรียน หรือจัดโครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงงานสื่อการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา

5.4 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า โรงเรียน ควรขอจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมจากกรุงเทพมหานครในการสร้างอาคารหรือห้องเรียนเกี่ยวกับสาระวิชา เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ และติดต่อหน่วยงานในชุมชน ช่วยหาสถานที่ อุปกรณ์ และฝึกงานอาชีพในชุมชน เพื่อนักเรียนได้เรียนรู้เกิดทักษะสามารถนำไปปฏิบัติอาชีพจริงในอนาคตได้

6. ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของผลการวิจัยดังนี้

6.1 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีโอกาสให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะในการทำแผนกิจกรรม การจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ชุมชนควรมีการแต่งตั้งตัวแทนเข้าไปกับคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อช่วยเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและการวางแผนกับทางโรงเรียน ในการทำแผนกิจกรรมการจัดการศึกษาของโรงเรียนกับชุมชน

6.2 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระฯ เพิ่มเติมและรายวิชาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา กลุ่มการงานอาชีพฯ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ควร

ประสานงานร่วมกับโรงเรียนในการจัดตั้งองค์กร หรือสมาคมชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ด้านการบริหารวิชาการ เพื่อให้โรงเรียนได้จัดทำสาระฯ เพิ่มเติมและรายวิชาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ให้สอดคล้องกับชุมชน

6.3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารบุคลากร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกรอบอัตรากำลังบุคลากรของโรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า คณะกรรมการผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียน ควรร่วมมือกับโรงเรียน ในการจัดสรรบุคลากร หรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านอาชีพให้กับโรงเรียน

6.4 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้สนับสนุนการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ทางชุมชนควรมีสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน ว่ามีบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ อาศัยสถานที่ หรือสื่อที่ใช้ในการจัดการศึกษาให้กับทางโรงเรียนได้รับทราบ เพื่อให้ทางโรงเรียนได้จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้จัดการเรียนการสอน

6.5 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ทางชุมชน ควรให้คณะกรรมการโรงเรียนเป็นผู้ช่วยจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ เมื่อทางโรงเรียนมีการเปิดประมูลซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ ทางชุมชนควรมีส่วนร่วมในคัดสรร หรือประมูลวัสดุ ครุภัณฑ์ ตามเงื่อนไขของทางโรงเรียน หรือการจัดตั้งสหกรณ์โรงเรียนร่วมกับชุมชน

7. ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของปัญหาและอุปสรรค มีดังนี้

7.1 โรงเรียนไม่มีสถานที่ โรงฝึกอาชีพหรือพื้นที่ในการทำกิจกรรม รวมทั้งอุปกรณ์ และบุคลากรไม่เพียงพอในการจัดการศึกษาทางด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรมีการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในชุมชน หน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภาคเอกชน ช่วยอนุเคราะห์ให้สถานที่ อุปกรณ์ และบุคลากร ในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน หรือการนำนักเรียนไปศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติอาชีพในโรงงานเอกชน

7.2 การจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรมของงานอาชีพมีน้อยของช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรมีจัดหางบประมาณเงินทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนในการฝึกอบรมกับบุคลากรของโรงเรียนให้มีความรู้เพิ่มขึ้นด้านวิชาอาชีพ หรือการจัดจ้างบุคลากรภายนอกเพิ่มเติมที่มีความรู้ ความชำนาญในการจัดการศึกษา

7.3 สื่อการเรียนการสอนในการให้ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรมีการจัดสรรเงินในการซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ให้เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และควรให้ครูผู้สอน และนักเรียน ช่วยกันพัฒนา หรือสร้างสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น

7.4 หลักสูตรกลุ่มสาระงานอาชีพรูปแบบมาตรฐานเดียวกันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ทางผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียง ช่วยกันจัดหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีร่วมกัน เพื่อให้เป็นหลักสูตรมีรูปแบบมาตรฐานเดียวกัน

7.5 นักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจในการเรียนวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ครูผู้สอนควรหาวิธีการสอนใหม่ๆ ที่น่าสนใจ เช่น การไปทัศนศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียน

8. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 มีข้อเสนอแนะของปัญหา และอุปสรรค มีดังนี้

8.1 ชุมชนไม่เคยได้รับข่าวสาร การติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หรือการจัดฝึกอบรมอาชีพในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ชุมชนควรมีการแต่งตั้งตัวแทนเข้าไปกับคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อให้ข้อเสนอแนะจากชุมชน หรือการนำข่าวสารจากโรงเรียนมาประชาสัมพันธ์ในชุมชน

8.2 ขาดงบประมาณ บุคลากรในการช่วยจัดการเรียนกลุ่มการงานถ่ายทอดความรู้ทางด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ และขาดบุคลากร ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ทางชุมชนสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านอาชีพและเทคโนโลยีเป็นวิทยากรพิเศษมาสอนวิชาชีพในโรงเรียน และชุมชนควรจัดสรรงบประมาณพัฒนาชุมชนที่ได้รับเงินงบประมาณจากสำนักงานเขต เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ

8.3 ควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ตามหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการให้ช่วยเหลือตนเองได้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ชุมชนควรขอความร่วมมือกับโรงเรียน เพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านอาชีพให้กับชุมชน และเน้นเรื่องการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชนอย่างถูกต้อง

8.4 โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ผู้ปกครอง และนักเรียน ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ประสานงานร่วมกับโรงเรียนในการจัดตั้งองค์กร หรือสมาคมชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน และประธานชุมชน, คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ควรเข้าประชุมในรูปแบบการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

8.5 โรงเรียนควรมีกิจกรรมหรือโครงการด้านต่างๆ บูรณาการระหว่างหลักสูตรของสถานศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า โดยการให้โรงเรียนร่วมกับชุมชนปรับปรุงการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

จากการดำเนินการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะใน
บทบาทหน้าที่สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาดังนี้

ตาราง 42 ข้อเสนอแนะของบทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กลุ่มสาระฯ	บทบาทหน้าที่
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	- จัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษา เพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา - เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร โดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา - จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา - สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ และความสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ - จัดให้การนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างมีระบบ - ให้มีการประเมินนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น
2. ครูผู้สอน	- วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ - จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง แสดงออกอย่างอิสระและมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม - จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา - จัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นฐาน ฯลฯ - พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ทันต่อเหตุการณ์ - เป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม ปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน

ตาราง 42 (ต่อ)

ผู้เกี่ยวข้องกับกับการจัดการศึกษา กลุ่มสาระฯ	บทบาทหน้าที่
2. ครูผู้สอน (ต่อ)	- จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจทำให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม - จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริง โดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ - จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ - จัดทำข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้านและชุมชนเพื่อการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ผู้เรียน	- มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครอง และครู วางแผนการเรียนรู้ของตนเอง - ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง - มีความรับผิดชอบ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ บริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ - ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง - มีการประเมินผลและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง - รักษาสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี - มีปฏิบัติสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
4. ชุมชน	- กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน - มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษา หรือธรรมนูญสถานศึกษา - ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ - จัดบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ผู้เกี่ยวข้องกับกับการจัดการศึกษา กลุ่มสาระฯ	บทบาทหน้าที่
4. ชุมชน (ต่อ)	- อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน - สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น - ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน - มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา - จัดให้บุตร ธิดาหรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี
5. ผู้ปกครอง	- มีส่วนร่วมกำหนดสาระของหลักสูตรและแผนพัฒนาการศึกษาหรือ ธรรมนูญของสถานศึกษา - สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้และ ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น - มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน - มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาของชุมชนอย่างแท้จริง
6. สมาชิกชุมชน	- มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของ สถานศึกษา - มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดย คำนึงถึงความต้องการของสังคมและชุมชน - เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ จากสถานการณ์จริง - ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา - มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา - เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กลุ่มสาระฯ	บทบาทหน้าที่
7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	- กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา - ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา - ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น - เสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ - เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
8. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา	- วางแผนการดำเนินงานวิชาการ กำหนดสาระรายละเอียดของหลักสูตรระดับสถานศึกษา - การจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น - จัดทำคู่มือการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา - นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดและ - ประเมินผลและการแนะแนวให้สอดคล้องกัน และเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ - การวัดและประเมินผล การแนะแนวให้เป็นไปตามจุดหมายและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตร - ประสานความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และชุมชน เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ - ประชาสัมพันธ์หลักสูตร และการใช้หลักสูตรแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลป้อนกลับจากฝ่ายต่าง ๆ มาพิจารณาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กลุ่มสาระฯ	บทบาทหน้าที่
8. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษา (ต่อ)	- ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ - ติดตามผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคลระดับชั้น ระดับช่วงชั้น และระดับกลุ่มวิชาในแต่ละปีการศึกษาเพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา - ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา - ในรอบปีที่ผ่านมา แล้วใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานของครู และการบริหารหลักสูตรปีการศึกษาต่อไป
9. คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้	- กำหนดสัดส่วนสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาและพัฒนาหลักสูตรรายวิชาของกลุ่มวิชาในสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน - ดำเนินการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน - พัฒนาแผนการสอนรายวิชาที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้ผู้สอนสามารถปรับใช้ตามความเหมาะสม และให้การสอนนำไปสู่การเรียนรู้มากที่สุด - พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด - กำหนดแนวทางพัฒนาเครื่องมือ และกำกับติดตามการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาที่กำหนด - วิเคราะห์พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม - ดำเนินการวิจัยการศึกษาในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการวัดและ ประเมินผล - นิเทศภายในแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา กลุ่มสาระฯ	บทบาทหน้าที่
9. คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ต่อ)	- รวบรวมข้อมูลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรรายวิชา และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบและประเมินการบริหารหลักสูตรรายวิชาและกลุ่มวิชาในภาคเรียนที่ผ่านมา และวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรในภาคเรียนต่อไป - รายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ และผลการบริหารหลักสูตรของกลุ่มวิชา โดยเน้นผลที่เกิดกับผู้เรียนต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้อง - ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในช่วงชั้นที่ 4 หรือช่วงชั้นอื่นๆ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ควรศึกษาความต้องการและปัญหาของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. ควรมีการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้น
4. ควรมีการทำวิจัยห้วงข้อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หรือกลุ่มสาระอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2545). *หลักสูตรการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544, 2 พฤศจิกายน). คำสั่งที่ ศธ. วก 1166/2544 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
- กองเทพ เคลือบพณิชกุล. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : บีเจ เพลท โปรเซสเตอร์.
- กองวิจัยทางการศึกษา, กรมวิชาการ. (2540). *การศึกษาศักยภาพของเด็กไทย ระยะที่ 1*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- _____. (2546). *รายงานการศึกษาความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2546*. กรุงเทพฯ. กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- กองวิชาการ, สำนักการศึกษา. (2546?). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2546 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ*. (เอกสารประกอบรายงาน). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ สำนักการศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2547?). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2547 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ*. (เอกสารประกอบรายงาน). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ สำนักการศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2541). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2540 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ลำดับที่ 04/2541*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักการศึกษา.
- _____. (2542). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2541 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ลำดับที่ 04/2542*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักการศึกษา.
- _____. (2543). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2542 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ลำดับที่ 04/2543*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักการศึกษา.
- _____. (2544). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2543 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ลำดับที่ 04/2544*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักการศึกษา.
- _____. (2545). *รายงานสถิติการศึกษา ปี 2544 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ลำดับที่ 12/2545*. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักการศึกษา.

- กองวิชาการ, สำนักการศึกษา. (2546). รายงานสถิติการศึกษา ปี 2545 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ลำดับที่ 10/2546. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักการศึกษา.
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2544). วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2536). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544, ตุลาคม.) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. วารสารการศึกษา/รู้มว. 5(4) : 30-37.
- เกศินี โชติกเสถียร. (2523). การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โกเมศ กลั่นสมจิตต์. (2545). ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กังวล เทียนกันท์เทศน์. (2540). การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- จรรยา ขวี่วรรณการ. (2545). ความพร้อมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนสำคัญที่สุด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เจริญ ไวรวัจนกุล. (2531). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการสอนและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- ชฎาทศพร โอสม. (2548). สภาพและความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพฯ เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชฎิล นิมนวล. (2545). แนวทางการเตรียมในการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ชีวะวัฒน์ นิเจนตร. (2528). การศึกษากับพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู.
- ชุมพล พงษากิจ. (2545). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2546). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2542). หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ชำนาญ ปาณาวงษ์. (2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร : การศึกษาพหุกรณี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(วิจัยและพัฒนาการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงรัตน์ สุวรรณประทีป. (2547). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาวิชา
เทคโนโลยีโทรคมนาคม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรม
ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศพล แก้วพวง. (2547). ศึกษาความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี วิชาการติดตั้งไฟฟ้าในอาคาร ช่วงชั้นที่ 4 ของอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ตามหลักสูตร
การศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทองพันธ์ นาสมบัติ. (2546). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งาน
ประดิษฐ์) เรื่องการสานกระติบข้าวจากต้นกก : กรณีศึกษาโรงเรียนสำราญ-ประภาศรี จังหวัดกาฬสินธุ์.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.
- ทูลธรรม วรรณคำ; และคนอื่นๆ. (2543). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่าง
ยั่งยืน เขตการศึกษา 12. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการ
วัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา เขมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : สุทธาการพิมพ์.
- ทำนอง รังสีปัญญา. (2542). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์และคุณภาพของนักเรียน
โรงเรียนเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2542. งานวิจัยคณะกรรมการวิจัยการศึกษา
การศาสนาและวัฒนธรรม. ขอนแก่น : กระทรวงศึกษาธิการ. ถ่ายเอกสาร.
- ธวัชชัย ชัยจิราภัยกุล; ปราณี สังฆะตะวรรณ; และประภาพรณ เอี่ยมสุภาสิต. (2545). หลักสูตรสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปส.).
- ธัญญาณี สังขามย์. (2543). ศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระศักดิ์ เจริญศรี. (2545). ความคาดหวังของโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). ความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์.
- ธีรเดช มั่นยุติธรรม. (2546). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงานช่างอุตสาหกรรม ตามทรรศนะ
ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 7.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

- อำนาจ บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- นิจพร สุขสวัสดิ์อำนาจ. (2541). *การศึกษาการใช้แหล่งวิทยาการชุมชน ประกอบการเรียนการสอนวิชาชีววิทยาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ ค.ม.*
(การสอนวิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อภิชาติการพิมพ์.
- _____. (2537). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- _____. (2546). *การพัฒนาการสอนและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- _____. (2546). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. (2535). *การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ปีแอนด์ปี.
- _____. (2537). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ปีแอนด์ปี.
- บุญรอด สุขวารี. (2545). *การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยม กรณีศึกษาโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง 2. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บุญส่ง บุญทศ. (2543). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชนในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาลังคม)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ. กราฟิคอร์ป.
- ปราโมทย์ อักษรหรั่ง. (2544, พฤศจิกายน). ผู้ปกครองกับการปฏิรูปการเรียนรู้. *วารสารการศึกษา กทม.* 25(2) : 6-9.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *การจัดและบริหารอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- _____. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระหลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ฝ่ายจัดการศึกษา กองโรงเรียน. (2547). *แนวทางหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ที่ขอเปิดสอนระดับอนุบาลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย การขอขยายห้องเรียนระดับอนุบาลศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย การขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม)*.
กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
- พรสมบัติ ศาสตรนอก. (2543). *การประเมินผลการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน)*
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี ชูทัย. (2522). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมคมสังคมศาสตร์.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2544). *หลักการวัดและการประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนคร.

- พิชัย ศิริทัศนกุล. (2546). *การจัดและวางแผนโรงฝึกงาน*. ในสารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. หน้า 26-142. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พูลศรี ไม้ทอง. (2543). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ใน กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.*
- พัฒยา เจริญใจ. (2545). *ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอลองเหนือ จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- ไพโรจน์ ตีรณธนากุล. ม.ป.ป. *การจัดการโรงฝึกงานช่างอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ภัทรภรณ์ นันทวงศ์. (2545). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร ลำปาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.*
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและ ราชการ*. กรุงเทพฯ : บัณฑิต พอยท์.
- มนตรี ยานะกิจ. (2547). *ศึกษาปัญหาการจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 3 ของ สถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมสามัญศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- มนตรี อนันตรักษ์. (2537). *แนวคิดและรูปแบบการประเมินหลักสูตร. วารสารการวัดผลการศึกษา*. หน้า 41-67.
- _____. (2543). *สถิติที่นิยมใช้ในการวิจัย. วารสารวัดผลการศึกษา*. หน้า 14.
- มัรัชช์ วรหาญ. (2545). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียน เทศบาลบ้านสองนางโย ต.ตลาดเมือง อ.เมือง จ.มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2528). *สังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- _____. (2544). *การศึกษาและความเป็นไปครูไทย*. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2541). *เทคนิคและวิธีการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541, สิงหาคม). *บทบาทของพ่อแม่ในการจัดการศึกษาให้กับบุตร. วารสารการศึกษานอกโรงเรียน*. 1(9) : 16-21.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2527). *วิธีสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- _____. (2529). *ประสบการณ์วิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

- จำไพ โถมูก. (2545). บทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม. ถ่ายเอกสาร.
- ละเอียด รักษ์เฝ้า. (2546?). เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษา. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2546). สถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2546?). การตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลำพอง บุญช่วย. (2530). การสอนเชิงระบบ. นนทบุรี : ศิริชัยการพิมพ์.
- วันชัย รอดฉาย. (2544). ศักยภาพชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองน้ำดำ จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- วาสนา ขาวหา. (2533). สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิชัย ต้นศิริ. (2543). คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.
- วิสิทธิ์ โจนพจนรัตน์. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. (2544). การศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพฯ. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เวฬุวรรณ สมทรัพย์. (2543). ศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ. ภาคนิพนธ์ ค.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ส. วาสนา ประวาลพฤกษ์. (2545?). หลักการและเทคนิคการประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สมพร เพชรสงค์. (2541, สิงหาคม-กรกฎาคม). กระบวนทัศน์ใหม่ของโรงเรียนสู่ชุมชน. วารสารข้าราชการครู. (18) : 27-30.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาลัทธิสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดใจ เห่งสีไพร. (2547). พื้นฐานทางเทคโนโลยีของการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไฮเทคการพิมพ์.
- สุดใจ เหล่าสุนทร. (2505). วิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- สุทธิรักษ์ ปิณฑกานนท์. (2543). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษานอกระบบ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์, และคนอื่น ๆ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

สุไร พงษ์ทองเจริญ; และคนอื่น ๆ. (2547). *อ็อกฟอร์ด เวรินพาวเวอร์ ดิชั่นนารี พอร์ ไทย เลินเนอร์ส (Oxford Wordpower Dictionary for Thai Learners)*. ฉบับอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่าง
สู่โลกกว้าง.

สำนักงานการศึกษา, กรุงเทพฯ. (2547). *ข้อมูลส่วนราชการสำนักงานการศึกษา*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

[http://www.bmaeducation.in.th/content](http://www.bmaeducation.in.th/content_view.aspx?con = 857) view.aspx?con = 857. วันที่สืบค้น 28 มิถุนายน 2547.

_____. (2547). *กองโรงเรียน*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http://www.bmaeducation.in.th/content](http://www.bmaeducation.in.th/content_view.aspx?con = 857)
view.aspx?con = 857. วันที่สืบค้น 11 กรกฎาคม 2547.

_____. (2548). *กองโรงเรียน*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.bmaeducation.in.th>. วันที่สืบค้น 11
สิงหาคม 2548.

สำนักงานการศึกษา, กรุงเทพฯ. (2548). *วิสัยทัศน์การศึกษาของกรุงเทพฯ ปี 2546-2547*. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://www.bmaeducation.in.th>. วันที่สืบค้น 11 สิงหาคม 2548.

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษาที่ 11. (2532). *การวิจัยเพื่อประเมินความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อ
พัฒนาค่านิยมและลักษณะนิสัยในการทำงาน*. วารสารการวิจัยทางการศึกษา. หน้า 30-38.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2536). *แนวทางการปฏิบัติการจัดการเรียนการ
สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักงานกฤษฎมนตรี.

_____. (2538). *รายงานการประเมินผลโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด
กรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.

_____. (2544). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ :
สกายบุ๊กส์.

สำนักทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ. (2545). *แนวการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ. สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ.

สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพฯ. (2547). *แผนพัฒนากรุงเทพฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2544-2549)*. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : http://www.bam.go.th/policy/plan6_index.html/. วันที่สืบค้น 11 กรกฎาคม 2547.

ลำลี รักสุทธิ. (2546). *กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3
(ม.1-ม.3)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

อดุลย์ ต้นประยูร. (2539). *สังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

อมรวิทย์ นาครทรรพ. (2543, มิถุนายน). *การศึกษากับวิถีชีวิตชุมชน*. สานปฏิรูป. 3 : 90-92.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

อารีย์ พันธมณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไยใหม่ เอ็ดดูเคท.

เอกรินทร์ สีมหาศาล; และสุภารัตนา ยุคตะนันท์. (2546). *การออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินตามสภาพจริง*.
กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.

_____. (2546). *กระบวนการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*.
กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2545). *เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการและแนวคิดสู่ปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อุดม เหย็กวรงค์. (2545). *หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.

อุดมพร จามรมาน. (2537). *การมีส่วนร่วมอย่างทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ฟีนีพับลิชชิง.

Amenu – Tekaa, Christian Emmanuel Kuasi. (1988). *Perceptions of Community Participation in Education On Canadian Indian Reserves : A North-Central alberta Case Study (Native American)*. (online).

Abstract from : Dissertation Abstract International, DNO Item : 18815240. (Access : July 23, 2001).

Erwin, William. (1976). *Participation Management : Concept. Theory and Implementation*, Atlanta,

Ga : Georgie State University.

Good, Carter.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.

Gronlund, Norman E (1976). *Measurement and Evaluation in Teaching*. 3rd ed. New York : Mcmillian.

Lindeman, Richard H.; Merenda, Peter F. (1979). *Educational Measurement*. Illinois : Scott, Foreman and Company.

Meegan, Elizageth Ann. (1986). *Participation in Planning and The Quality of Catholic Elementary School In Milwaukee. (Change, Management < Wisconsin)*. (online). Abstract from : Dissertation.

Popham, W. Jams. (1993). *Educational Evaluation*. 3rd ed. United States : Allyn and Bacon A division of Simon & Schuster, Inc.

Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York : Harcourt Brace and world.

Reeders, William W. (1963). *Some Aspects of the Information Social Participation of Farm Families in New York State*. New York : Cornell University.

Sax, Gilbert. (1989). *Principles of Educational and Psychological Measurement and Evaluation*. 3rd ed. United States : Wadsworth Publishing Company Inc.

Saytor, Galen.; Alexander, William M. (1974). *Planning curriculum for Schools*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

Schuler, Barbara Lee Howell. (1990). *Citizen Participation in Educational Decision-Making*. (online). Abstract from : Dissertation Abstract International, DNO Item : 19100975. (Access : July 23, 2001).

Whang, In-Joung. (1981). *Management of Rural in Korea : The Saemaul Undong*. Seoul : National University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ	อาจารย์ประจำภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. องอาจ นัยพัฒน์	อาจารย์ประจำภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ไพโรจน์ กระโจมทอง	ศึกษานิเทศก์ 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
และเทคโนโลยี สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. อาจารย์ อุดมศักดิ์ นาคี	นักวิชาการศึกษา 8ว หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล
สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
5. อาจารย์ เตือนใจ ลำลีขาว	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านเกาะ
สำนักงานเขตพื้นที่นบุรี กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ได้รับเรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้รับ
18 พ.ค. 2549

ที่ ศธ 0519.12/568

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔ มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย. แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายภากร พันธุ์ศรี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์อุปวิทย์ สุวคันธุล และ อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายไพโรจน์ กระโจมทองศึกษานิเทศก์ 7 และ นายอุดมศักดิ์ นาคี นักวิชาการศึกษา 8ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้
นายภากร พันธุ์ศรี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-748-1390 - 2

ที่ ศธ 0519.12/1564

โรงเรียนบ้านเกาะ
เลขรับที่ ๑๑๑
วันที่ 19, พ.ค. 2549
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายภากร พันธุ์ศรี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์อุปวิทย์ สุวคันทรกุล และ อาจารย์ยวีโรจน์ เอ็งสุโสภณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์เดือนใจ ลำลีขาว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายภากร พันธุ์ศรี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

สวเนาถูกต้อง

(ลายเซ็น)

(นางเดือนใจ ลำลีขาว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะ

ขอแสดงความนับถือ

(ลายเซ็น)

สวเนาถูกต้อง ผู้อำนวยการโรงเรียน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

1. เพื่อโปรด. *(ลายเซ็น)*
2. เห็นสมควร *(ลายเซ็น)*
1๙.๑๑.๒๕๔๙

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-748-1390 - 2

(ลายเซ็น)
เห็นชอบ. *(ลายเซ็น)*
๑๙.๑๑.๒๕๔๙

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5731

ที่ ศธ 0519.12/157๔

วันที่ 6 มีนาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายภากร พันธุ์ศรี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์อุปวิทย์ สุวกันทรกุล และ อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อ่องอาจ นัยพัฒน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายภากร พันธุ์ศรี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/3243

๒๘ มีนาคม 2549

ได้รับเรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้รับ

๒๘ มี.ค. ๒๕๔๙

บัณฑิตวิทยาลัย

๐๕๕๓๗๕๖๙๙๓๑๐

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

เนื่องด้วย นายภากร พันธุ์ศรี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์อุปวิทย์ สุวคันธกุล และ อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ในโรงเรียน และชุมชน สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตอบแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร และขอให้ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกชุมชน ชุมชนละ 20 คน ตอบแบบสอบถามความพร้อมของโรงเรียนและในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนเมษายน - กรกฎาคม 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายภากร พันธุ์ศรี ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรวุฒิ ปัดโรตง)

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนาระบบและบุคคล

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-748-1390-2 มือถือ 09-067-7791

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักการศึกษา (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา โทร./โทรสาร 0 2437 2047)

ที่ กท 0805/ 5044 วันที่ 31 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขต

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีหนังสือที่ ศร 0519.12/3243 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2549 ขออนุญาตให้ นายภากร พันธุ์ศรี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยประกอบการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ความพร้อมของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจาก ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 42 โรงเรียน จาก 35 สำนักงานเขต ตามรายชื่อโรงเรียนที่แนบ ซึ่งรายละเอียดผู้วิจัยจะประสานกับทางโรงเรียนให้ทราบต่อไป

สำนักการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยนี้ จะทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เห็นสมควรอนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและแจ้งผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวให้ความร่วมมือต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นางสาวประนอม เอี่ยมประยูร)

รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา
ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักการศึกษา

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง ความพร้อมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

- คำชี้แจง** 1. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 3 ตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์คือ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ขนาดโรงเรียน ลักษณะชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
- ตอนที่ 2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ ใน 4 ด้านคือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่
- ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
4. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ และเสนอผลในภาพรวมเพื่อตอบคำถามในการวิจัยเท่านั้น

นายภากร พันธุ์ศรี
นิสิตระดับปริญญาโท
สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

โรงเรียน

สำนักงานเขต

กลุ่ม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	สำหรับผู้วิจัย
1	ตำแหน่ง ☐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ☐ ครูผู้สอนกลุ่มสาระฯ	☐ 1
2	อายุ ☐ น้อยกว่า 30 ปี ☐ 30-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี	☐ 2
3	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ 3 ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4	ประสบการณ์การทำงาน ☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี ☐ 4 ☐ 11-15 ปี ☐ มากกว่า 15 ปี	
5	ระยะเวลาที่สอนหรือรับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 (ระยะเวลาตามตำแหน่ง) ☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี ☐ 5 ☐ 11-15 ปี ☐ มากกว่า 15 ปี	
6	ลักษณะชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ☐ ชุมชนแออัด ☐ ชุมชนเมือง ☐ 6 ☐ ชุมชนชานเมือง ☐ ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร	
7	ขนาดของโรงเรียน ☐ ขนาดเล็ก ☐ ขนาดกลาง ☐ 7 ☐ ขนาดใหญ่	

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 สาระการเรียนรู้ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว สาระที่ 2 การอาชีพ สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน และอาชีพ ใน 4 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ ว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับใดโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความพร้อมตามความคิดเห็นของท่าน ในแต่ละช่องอธิบายความหมายดังนี้

- หมายเลข 5 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับ มากที่สุด
- หมายเลข 4 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับ มาก
- หมายเลข 3 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับ ปานกลาง
- หมายเลข 2 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับ น้อย
- หมายเลข 1 หมายถึง มีความพร้อมอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
1	การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน				.✓.		☐ 9

การแปลความหมาย

จากตัวอย่างแสดงว่า โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว หลักสูตร						
1	การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน						☐ 8
2	การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง						☐ 9
3	การจัดสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน						☐ 10
4	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัด และความสามารถของผู้เรียน						☐ 11
5	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียนให้เหมาะสมต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงาน ทำ						☐ 12
	ครูผู้สอน						
6	วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอนสาระที่ 1 การ ดำรงชีวิตและครอบครัว						☐ 13
7	ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน						☐ 14
8	ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้ง โดยเน้นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และ ทักษะพิสัย						☐ 15
9	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน						☐ 16
10	ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา						☐ 17
	สื่อการเรียนการสอน						
11	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้						☐ 18
12	จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ใน การจัดการศึกษา						☐ 19

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
13	สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว (ต่อ) สื่อการเรียนการสอน (ต่อ) จัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน						☐ 20
14	การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษา อย่างมี ประสิทธิภาพ						☐ 21
15	อาคารสถานที่ ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความ พร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						☐ 22
16	การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา						☐ 23
17	สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา						☐ 24
18	สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัด การศึกษา						☐ 25
19	การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา						☐ 26
20	สาระที่ 2 การอาชีพ หลักสูตร การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน						☐ 27
21	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง						☐ 28
22	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน						☐ 29
23	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะ ในงาน อาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพสุจริต และรู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีประกอบอาชีพ						☐ 30
24	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของ ผู้เรียนให้เหมาะสมต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงาน ทำ.....						☐ 31

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	สาระที่ 2 การอาชีพ (ต่อ) ครูผู้สอน						
25	วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอนสาระที่ 2 การอาชีพ						☐ 32
26	ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน ..						☐ 33
27	ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้ง โดยเน้นด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย						☐ 34
28	ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา						☐ 35
29	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน						☐ 36
	สื่อการเรียนการสอน						
30	การจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมาตรฐานการเรียนรู้						☐ 37
31	การจัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนใช้ในการจัดการศึกษา						☐ 38
32	การจัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน						☐ 39
33	การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ						☐ 40
	อาคารสถานที่						
34	ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....						☐ 41
35	สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา						☐ 42
36	สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัดการศึกษา						☐ 43
37	จำนวนห้องเรียน อาคารสถานที่ที่โรงเรียนมีความพร้อมสำหรับการจัดการศึกษา						☐ 44

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
38	สาระที่ 2 การอาชีพ (ต่อ) อาคารสถานที่ (ต่อ) การจัดหาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา ..						☐ 45
39	สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี หลักสูตร การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน						☐ 46
40	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง						☐ 47
41	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน						☐ 48
42	คำอธิบายรายวิชา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เข้าใจความหมาย ความสำคัญกระบวนการเทคโนโลยี วิธีการเพื่อการแก้ปัญหาหรือ สนองความต้องการในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น						☐ 49
43	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มุ่งส่งเสริมกระบวนการเทคโนโลยีใช้ความรู้ และความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบตามกระบวนการ เทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ต่อ ชีวิต สังคม โลกของงานอาชีพและการมีงานทำ						☐ 50
44	ครูผู้สอน วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 3 การ ออกแบบและเทคโนโลยี						☐ 51
45	ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอกับการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน ..						☐ 52
46	ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้ง โดยเน้นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย						☐ 53
47	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน						☐ 54
48	ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่าง สถานศึกษากับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา						☐ 55

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี (ต่อ) สื่อการเรียนการสอน						
49	จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษา						☐ 56
50	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้						☐ 57
51	การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ						☐ 58
52	จัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน						☐ 59
	อาคารสถานที่						
53	ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความ พร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						☐ 60
54	การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สภาพความปลอดภัยเอื้ออำนวย ต่อการจัดการศึกษา						☐ 61
55	สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัด การศึกษา						☐ 62
56	การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา						☐ 63
	สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ หลักสูตร						
57	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน						☐ 64
58	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง						☐ 65
59	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน						☐ 66
60	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ เข้าใจ เห็นคุณค่า และ ใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม						☐ 67

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ (ต่อ) ครูผู้สอน						
61	วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ						☐ 68
62	ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชา						☐ 69
63	ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้งโดยเน้นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย						☐ 70
64	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ที่ หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน						☐ 71
65	ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ						☐ 72
	สื่อการเรียนการสอน						
66	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้						☐ 73
67	จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษา						☐ 74
68	จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอกสถานศึกษา และจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน						☐ 75
69	การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษา อย่างมี ประสิทธิภาพ						☐ 76
	อาคารสถานที่						
70	จำนวนห้องเรียน สถานที่ฝึกอาชีพที่โรงเรียนมีอยู่ความพร้อม สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						☐ 77
71	การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา						☐ 78
72	สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา						☐ 79
73	สุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัด การศึกษา						☐ 80
74	การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา						☐ 81

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ หลักสูตร						
75	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้เรียน						☐ 82
76	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของผู้ปกครอง						☐ 83
77	การจัดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สภาพสังคม และความต้องการของชุมชน						☐ 84
78	การจัดสาระการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใน การทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา และมีความคิด สร้างสรรค์						☐ 85
79	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมุ่งส่งเสริมและพัฒนาวางแผนเลือกและ ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับงาน						☐ 86
	ครูผู้สอน						
80	วุฒิการศึกษาของครูผู้สอนสอดคล้องกับการสอน สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ						☐ 87
81	ครูผู้สอนมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษารายวิชาที่เปิดสอน ..						☐ 88
82	ครูผู้สอนเขียนแผนการสอนทุกครั้งโดยเน้นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย						☐ 89
83	ครูผู้สอนมีความสามารถในการใช้กิจกรรมหรือกระบวนการ เรียนรู้ที่หลากหลาย หลากสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน						☐ 90
84	ครูผู้สอนสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา						☐ 91
	สื่อการเรียนการสอน						
85	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย มาตรฐานการเรียนรู้						☐ 92
86	จัดสรรงบประมาณเพียงพอต่อการจัดหาวัสดุอุปกรณ์สื่อการ เรียนรู้ ในการจัดการศึกษา						☐ 93
87	การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ						☐ 94

ข้อ ที่	ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับความพร้อม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
88	สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ (ต่อ) สื่อการเรียนการสอน (ต่อ) การจัดทำหรือการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ทั้งภายใน, ภายนอก สถานศึกษาและจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน						☐ 95
89	อาคารสถานที่ ในการจัดสถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพของโรงเรียนมีความ พร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						☐ 96
90	การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา						☐ 97
91	สภาพความปลอดภัยในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพ จัดการศึกษา						☐ 98
92	สภาพสุขลักษณะในการใช้สถานที่เรียนหรือสถานที่ฝึกอาชีพจัด การศึกษา						☐ 99
93	การจัดแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนสอดคล้องกับการจัดการศึกษา						☐ 100

[illegible][illegible]

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความพร้อมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง 1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกในชุมชน

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดนโยบายและการวางแผน 2) การบริหารวิชาการ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และ 5) การตรวจสอบการบริหารจัดการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

4. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ และเสนอผลในภาพรวมเพื่อตอบคำถามในการวิจัยเท่านั้น

นายภากร พันธุ์ศรี

นิสิตระดับปริญญาโท

สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อชุมชน

สำนักงานเขต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1	ตำแหน่ง ☐ ประธานชุมชน ☐ คณะกรรมการชุมชน ☐ สมาชิกชุมชน	☐ 1
2	อายุ ☐ น้อยกว่า 30 ปี ☐ 30-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี	☐ 2
3	ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี	☐ 3
4	อาชีพ ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ รับราชการ ☐ ค้าขาย ☐ ธุรกิจส่วนตัว ☐ เกษตรกรรม ☐ อื่น ๆ ระบุ.....	☐ 4
5	รายได้เฉลี่ย/เดือน ☐ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท ☐ 5,001-10,000 บาท ☐ 10,001-20,000 บาท ☐ 20,001 บาทขึ้นไป	☐ 5
6	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 5-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ มากกว่า 15 ปี	☐ 6
7	จำนวนบุตรหลานที่เรียนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ☐ มีจำนวน คน ☐ ไม่มี	☐ 7
8	ลักษณะชุมชนที่อาศัยอยู่ ☐ ชุมชนแออัด ☐ ชุมชนเมือง ☐ ชุมชนชานเมือง ☐ ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร	☐ 8

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาบทบาทของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดนโยบายและการวางแผน 2) การบริหารวิชาการ 3) การบริหารบุคลากร 4) การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และ 5) การตรวจสอบการบริหารจัดการ ว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของท่านในแต่ละช่องอธิบายความหมายดังนี้

หมายเลข 5	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มากที่สุด
หมายเลข 4	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มาก
หมายเลข 3	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	ปานกลาง
หมายเลข 2	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อย
หมายเลข 1	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
1	ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการวางแผนการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ของโรงเรียน				✓		☐ 9

การแปลความหมาย

จากตัวอย่างแสดงว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการวางแผนการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

คำอธิบาย ก่อนทำแบบสอบถาม ตอนที่ 2

ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่า จะจัดการศึกษาเพื่อผู้เรียนอย่างไร ต้องการให้ผู้เรียนเป็นอย่างไร และจัดอย่างไรให้เป็นไปตามความต้องการ และสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ วิธีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นคนดี คนเก่ง ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน สังคม ได้อย่างมีความสุข ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน เพื่อประโยชน์ต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง งานที่กำหนดทิศทางว่าโรงเรียนต้องการผลิตนักเรียนไปในแนวทางใด จะผลิตคนให้เป็นกำลังของชุมชน ของสังคม และประเทศชาติอย่างไร โรงเรียนจะจัดหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรอย่างไรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และความเจริญของชุมชน ดังนั้นโรงเรียนจะต้องใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นแกนกลาง และจะต้องจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นตามสภาพแวดล้อม วิธีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ในชุมชน จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ด้านการบริหารบุคลากร หมายถึง การจัดบุคคลให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องคัดสรรบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และเป็นคนที่รักท้องถิ่น สามารถมาทำงานอย่างมีความสุข เข้าใจสภาพปัญหาท้องถิ่น การจะได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพ เหมาะสมตามความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชน ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดอัตราค่าจ้าง การสรรหา การคัดเลือก เมื่อได้บุคลากรตามความต้องการแล้วจะต้องดำรงรักษาให้เขาทำงานอย่างมีความสุข ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลให้ความยุติธรรมในการให้รางวัล หรือการลงโทษทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ เงินงบประมาณการจัดการศึกษา เครื่องมือ เครื่องใช้ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้จัดหาโดยใช้งบประมาณของรัฐอย่างเดียวไม่เพียงพอับความต้องการของครูผู้สอน และผู้เรียน ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหา หรือสนับสนุนงบประมาณเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน เงินทุน แรงงานชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน

ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการบริหารการศึกษาในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการของโรงเรียน ตลอดจนการให้รางวัล การลงโทษข้าราชการครูเพื่อให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม เพราะบุคลากรทุกคนในโรงเรียนถือเป็นสมาชิกของชุมชน ชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลทุกข์สุข และเพื่อให้ทุกคนมีกำลังใจการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ให้แก่สมาชิกในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน						
1	ชุมชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายและ เป้าหมายในการวางแผนการจัดการศึกษา กลุ่มการงานอาชีพ ของ โรงเรียน						☐ 9
2	ชุมชนมีโอกาสให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะในการทำแผนกิจกรรม การจัดการศึกษาของโรงเรียน						☐ 10
3	ชุมชนได้ร่วมประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่นโยบายพัฒนาชุมชน เสนอแนะโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา						☐ 11
4	ชุมชนได้รับโอกาสร่วมประชุมกับคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับ การจัดทำแผนพัฒนาในการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพ						☐ 12
5	ชุมชนได้ประสานงานกับองค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักการเมืองใน ชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพ ...						☐ 13
6	ชุมชนมีส่วนร่วมกระตุ้นให้ผู้ปกครองในชุมชนเห็นความสำคัญใน การจัดการศึกษาและนำบุตรหลานเข้าเรียนตามเกณฑ์การศึกษา ...						☐ 14
7	ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน						☐ 15
	ด้านการบริหารวิชาการ						
1	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำสาระฯ เพิ่มเติมและรายวิชาเพิ่มเติมที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพ						☐ 16
2	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ให้กับการจัดการศึกษาของโรงเรียน						☐ 17
3	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัด การศึกษากลุ่มการงานอาชีพ ในชุมชน						☐ 18
4	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสรรหาผู้มีความรู้ความชำนาญสาขา ต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรพิเศษในโรงเรียน						☐ 19
5	ชุมชนได้เชิญชวนให้ครู นักเรียนเข้าร่วมในการจัดการศึกษา กลุ่ม การงานอาชีพ ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน						☐ 20
6	ชุมชนได้ช่วยเหลือโรงเรียนจัดหาแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนในการ จัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพ						☐ 21
7	ชุมชนได้ช่วยดูแลอำนวยความสะดวกแก่โรงเรียนในการใช้แหล่ง การเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพ						☐ 22

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	ด้านการบริหารบุคลากร						
1	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกรอบอัตรากำลังบุคลากร ของโรงเรียนและชุมชนในการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ						☐ 23
2	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกหรือแนะนำบุคคลเพื่อ เป็นวิทยากรสอนในโรงเรียน						☐ 24
3	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มการงานอาชีพฯ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ...						☐ 25
4	ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของ บุคลากรในโรงเรียนเฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษากลุ่มการงาน อาชีพฯ						☐ 26
5	ชุมชนร่วมประชุมระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองในรูปของคณะ กรรมการโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ .						☐ 27
6	ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วินัย และ จิตสำนึกด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากการร่วมในการจัดการศึกษา						☐ 28
7	ชุมชนมีส่วนร่วมจัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครองเพื่อพัฒนาการจัด การศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ						☐ 29
	ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา						
1	ชุมชนมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา แสดงความคิดเห็นแก่โรงเรียนในการ วางแผนจัดสรรและจัดหางบประมาณประจำปีของโรงเรียน						☐ 30
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการใช้งบประมาณในการจัด การศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด						☐ 31
3	ชุมชนได้มีส่วนร่วมบริจาคเงินทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ ขาดแคลน						☐ 32
4	ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาสถานที่ที่จะน่านักเรียนไปทัศน ศึกษาหรือฝึกงานในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกชุมชน						☐ 33
5	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อ นำมาใช้สนับสนุนการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ						☐ 34
6	ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนแรงงาน เครื่องมือเครื่องใช้ของชุมชนเพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ						☐ 35
7	ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินงานด้านการบริหาร ทรัพยากรทางการศึกษา						☐ 36

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
	ด้านการตรวจสอบการบริหารจัดการ						
1	ชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเพื่อตรวจสอบการจัดการศึกษากลุ่ม การงานอาชีพฯ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและ สังคม						☐ 37
2	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน						☐ 38
3	ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำมา พัฒนาโรงเรียนเช่น จัดหาเงินทุน สื่อการเรียนการสอน แหล่งการ เรียนรู้ในชุมชน						☐ 39
4	ชุมชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณประจำปีของโรงเรียน ในการพัฒนาการจัดการศึกษา						☐ 40
5	ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน เพื่อการจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ						☐ 41
6	ชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาจัดบริการแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อ การจัดการศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ						☐ 42
7	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาหรือพิจารณาสถานประกอบการเป็น แหล่งการเรียนรู้ให้กับการจัดศึกษากลุ่มการงานอาชีพฯ						☐ 43
8	ชุมชนมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนติดตามหรือตรวจสอบการ บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ครูในการจัดการศึกษา						☐ 44

[illegible][illegible]

ภาคผนวก ง

แผนภูมิการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร

การบริหารราชการกรุงเทพมหานคร

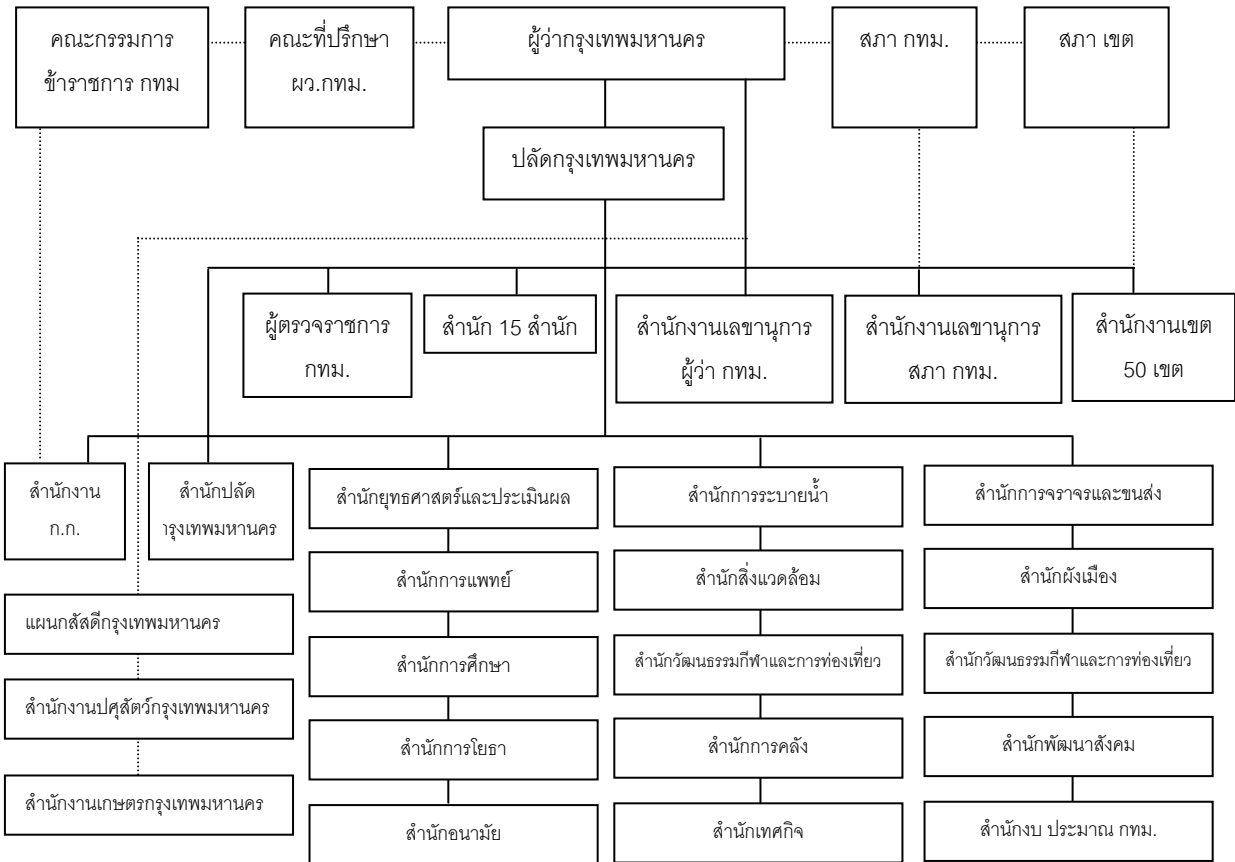
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548 บัญญัติให้

1. กรุงเทพมหานครเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น
2. การบริหารราชการกรุงเทพมหานครประกอบด้วย สภากรุงเทพมหานครและผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร

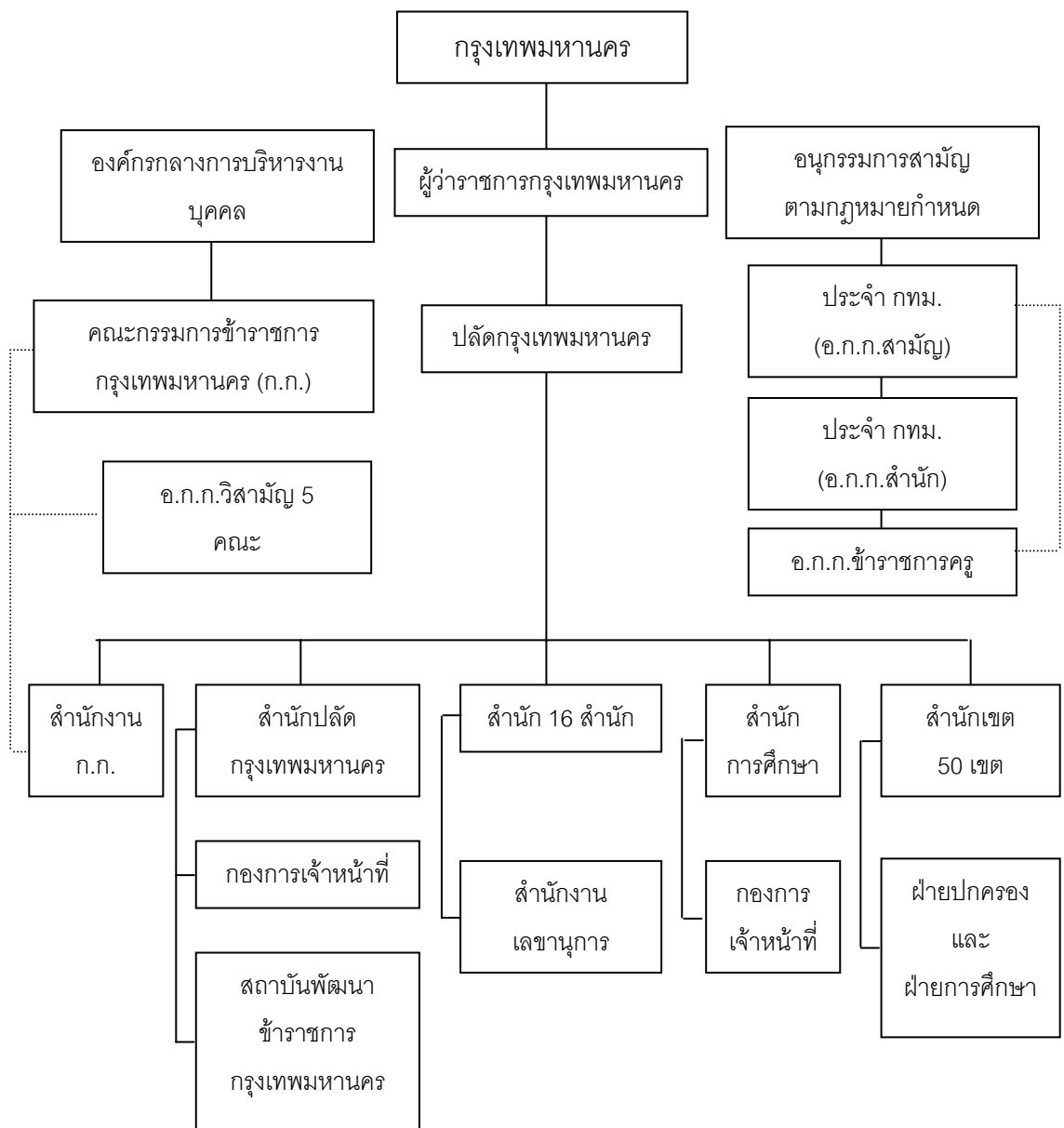
3. ให้จัดระเบียบราชการของกรุงเทพมหานคร ดังนี้
 - 3.1 สำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานคร
 - 3.2 สำนักงานเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
 - 3.3 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
 - 3.4 สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร
 - 3.5 สำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเป็นสำนัก (16 สำนัก)
 - 3.6 สำนักงานเขต (50 สำนักงานเขต)

แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคคลของกรุงเทพมหานคร

โครงสร้างการบริหารงานบุคคล

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 93

Alpha = .9912

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	15.6333	7.1368	.7844	.8534
A2	15.8667	6.4644	.7691	.8525
A3	15.7000	6.9759	.7720	.8537
A4	15.5667	7.2195	.6281	.8844
A5	15.6333	6.3782	.7155	.8684

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .8870

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B6	14.6333	8.1713	.4690	.8312
B7	15.1667	7.8678	.5942	.7831
B8	14.8333	7.5920	.7787	.7227
B9	14.5667	8.5299	.6811	.7589
B10	14.5333	9.5678	.5997	.7887

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .8140

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
C11	11.6333	1.9644	.6357	.7829
C12	11.8667	2.1885	.4739	.8524
C13	11.8000	1.8207	.7246	.7405
C14	11.7000	1.8034	.7712	.7189

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 4

Alpha = .8235

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D15	14.6667	7.6092	.7509	.8733
D16	14.5000	8.6034	.7623	.8615
D17	14.3667	8.9299	.6733	.8821
D18	14.3667	9.3437	.8472	.8529
D19	14.5000	9.5690	.7391	.8706

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .8914

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
E20	15.5333	9.0851	.9159	.9271
E21	15.5333	9.8437	.7846	.9491
E22	15.5333	9.4299	.8939	.9322
E23	15.4667	9.0161	.8593	.9363
E24	15.5333	7.9126	.8894	.9367

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9485

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
F25	14.6333	9.3437	.6423	.8575
F26	14.9333	9.6506	.6025	.8674
F27	14.8667	9.5678	.7836	.8166
F28	14.4000	10.6621	.7238	.8369
F29	14.5000	10.3276	.7931	.8221

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .8675

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
G30	11.0333	5.6885	.5904	.8002
G31	11.4667	4.3954	.6656	.7814
G32	11.1000	5.7483	.6916	.7654
G33	11.1000	5.2655	.6881	.7570

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 4

Alpha = .8221

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
H34	14.7667	9.2885	.8782	.8804
H35	14.5000	9.9828	.7877	.8996
H36	14.5667	9.9782	.8643	.8859
H37	14.8333	9.1782	.8168	.8950
H38	14.5333	11.1540	.6157	.9310

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9179

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
I39	15.1667	8.6954	.8748	.9362
I40	15.2000	9.2690	.8757	.9332
I41	15.1667	9.2471	.9499	.9202
I42	15.0333	10.0333	.8295	.9415
I43	15.0333	10.4471	.7908	.9483

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9484

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
J44	14.7333	10.7540	.6943	.9044
J45	15.2000	10.2345	.7592	.8904
J46	14.9000	11.1966	.7779	.8837
J47	14.7333	11.3057	.8217	.8765
J48	14.8333	11.5230	.8308	.8767

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9067

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
K49	11.5000	5.0862	.7759	.8651
K50	11.0667	5.5816	.8491	.8192
K51	11.0333	6.6540	.7013	.8768
K52	11.1000	7.1966	.8049	.8615

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 4

Alpha = .8886

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
L53	11.4333	5.7023	.8252	.9482
L54	11.3667	5.9644	.8985	.9250
L55	11.4000	5.6966	.9001	.9231
L56	11.6000	5.8345	.8794	.9297

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 4

Alpha = .9477

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M57	11.7000	3.5966	.9210	.9032
M58	11.7333	3.6506	.8509	.9238
M59	11.8333	3.5230	.9125	.9044
M60	11.6333	3.5506	.7638	.9556

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 4

Alpha = .9401

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N61	15.4333	8.3920	.4549	.9000
N62	15.9000	7.9552	.6063	.8484
N63	15.6333	8.4471	.7598	.8070
N64	15.6333	8.3092	.8615	.7872
N65	15.6667	8.4368	.8671	.7891

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .8559

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
O66	11.1667	5.3161	.7503	.8348
O67	11.4333	4.5299	.6695	.8929
O68	11.3000	5.3207	.8036	.8172
O69	11.1000	5.6793	.7987	.8276

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 4

Alpha = .8758

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
P70	15.1333	9.2230	.8251	.9455
P71	15.1333	9.1540	.8401	.9426
P72	14.9667	10.1713	.9011	.9327
P73	15.0000	9.8621	.8879	.9327
P74	15.1000	9.8862	.8914	.9323

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9489

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
Q75	15.3667	9.4816	.8866	.9482
Q76	15.4333	9.5644	.8920	.9470
Q77	15.3333	10.0230	.8899	.9477
Q78	15.2667	9.5126	.9369	.9393
Q79	15.2667	10.2713	.8147	.9594

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9583

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
R80	14.9000	9.8172	.7431	.8939
R81	15.3000	9.6655	.6974	.9098
R82	15.0000	10.4828	.8048	.8784
R83	14.9667	10.8609	.8439	.8746
R84	15.0333	11.2057	.8524	.8772

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9068

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
S85	11.0333	5.1368	.8099	.8633
S86	11.2333	4.8057	.7249	.9098
S87	11.0667	5.6506	.8662	.8531
S88	11.1667	5.7299	.7918	.8738

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 4

Alpha = .9024

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
T89	14.9333	11.0299	.8637	.9696
T90	14.6667	10.7816	.9170	.9606
T91	14.6667	11.4023	.8883	.9648
T92	14.7000	11.2517	.9638	.9537
T93	14.7667	11.2885	.9321	.9582

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 5

Alpha = .9689

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	81.6944	1307.0603	.7573	.9863
A2	81.8889	1306.1847	.7930	.9862
A3	81.7083	1309.5053	.7576	.9863
A4	81.8889	1309.2269	.7509	.9863
A5	81.7500	1305.6549	.7864	.9862
A6	81.8611	1319.5861	.6149	.9867
A7	81.9444	1309.7433	.8235	.9861
B1	81.9028	1301.1876	.8437	.9861
B2	81.9028	1302.9622	.8394	.9861
B3	81.6389	1302.3748	.7906	.9862
B4	81.9722	1296.2527	.8456	.9861
B5	82.0139	1305.7885	.8552	.9861
B6	81.9167	1299.2042	.8677	.9860
B7	82.0139	1300.3237	.8509	.9860
C1	82.1111	1304.2410	.8399	.9861
C2	81.9861	1309.0561	.7936	.9862
C3	81.9444	1302.5884	.8566	.9860
C4	81.9444	1300.9828	.8123	.9862
C5	81.8333	1297.4366	.8223	.9861
C6	81.8750	1311.5757	.7101	.9865
C7	82.0417	1292.4349	.8816	.9859
D1	81.9583	1298.1250	.8238	.9861
D2	81.9583	1303.8433	.8521	.9861
D3	81.8611	1292.3466	.8572	.9860
D4	81.8472	1307.2862	.8176	.9861
D5	81.8472	1306.3003	.8045	.9862
D6	81.9444	1305.9405	.8340	.9861
D7	81.8889	1300.6635	.8485	.9861
E1	81.9444	1308.9546	.7662	.9863
E2	81.8056	1305.8490	.8080	.9862
E3	81.8889	1295.3959	.8765	.9860
E4	81.9722	1298.9006	.8310	.9861
E5	82.0278	1300.6471	.8415	.9861
E6	81.8611	1301.2762	.8242	.9861
E7	82.0972	1312.0327	.7947	.9862
E8	82.0139	1298.2392	.8363	.9861

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 72.0

N of Items = 36

Alpha = .9865

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	14.4583	42.0264	.8348	.9396
A2	14.6528	42.2580	.8514	.9382
A3	14.4722	41.7739	.8903	.9348
A4	14.6528	41.8355	.8724	.9363
A5	14.5139	42.1406	.8439	.9388
A6	14.6250	44.4349	.6655	.9542
A7	14.7083	43.6743	.8353	.9399

Reliability Coefficients

N of Cases = 72.0 N of Items = 7

Alpha = .9485

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B1	14.0417	44.8292	.8943	.9482
B2	14.0417	45.4208	.8726	.9500
B3	13.7778	45.1894	.8210	.9543
B4	14.1111	44.8607	.8288	.9537
B5	14.1528	47.0327	.8157	.9545
B6	14.0556	44.8138	.8970	.9480
B7	14.1528	45.3707	.8536	.9515

Reliability Coefficients

N of Cases = 72.0 N of Items = 7

Alpha = .9581

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
C1	13.8750	46.2236	.8103	.9474
C2	13.7500	46.1338	.8296	.9460
C3	13.7083	45.0264	.8918	.9410
C4	13.7083	44.0405	.8833	.9413
C5	13.5972	43.8496	.8604	.9433
C6	13.6389	46.9664	.7073	.9558
C7	13.8056	43.5110	.8899	.9407

Reliability Coefficients

N of Cases = 72.0 N of Items = 7

Alpha = .9526

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D1	14.1528	44.1313	.8438	.9516
D2	14.1528	45.0045	.8962	.9474
D3	14.0556	43.7152	.8377	.9525
D4	14.0417	45.7588	.8499	.9510
D5	14.0417	45.3363	.8498	.9509
D6	14.1389	45.9241	.8383	.9519
D7	14.0833	44.8099	.8611	.9500

Reliability Coefficients

N of Cases = 72.0 N of Items = 7

Alpha = .9575

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
E1	16.0833	63.3732	.8149	.9632
E2	15.9444	62.9546	.8461	.9615
E3	16.0278	61.0978	.8940	.9587
E4	16.1111	60.9171	.8961	.9586
E5	16.1667	61.2676	.9127	.9576
E6	16.0000	61.6620	.8776	.9596
E7	16.2361	64.4646	.8282	.9626
E8	16.1528	61.8214	.8431	.9617

Reliability Coefficients

N of Cases = 72.0 N of Items = 8

Alpha = .9652

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายภากร พันธุ์ศรี
วันเดือนปีเกิด	4 ตุลาคม 2522
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	44/46 หมู่ที่ 8 ซอยรามอินทรา 30 แยก 8 ถนนรามอินทรา กม.5 แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10230
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานรัฐวิสาหกิจ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาศรีนครินทร์ 99/ (29 – 30) ถนนศรีนครินทร์ แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสารวิทยา
พ.ศ. 2541	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ช่างยานยนต์ จากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด
พ.ศ. 2543	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างยนต์ ภาควิชาเครื่องกล จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครเหนือ
พ.ศ. 2545	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2550	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ